

Rag'n'Bone Man

GRANDE RESERVE
2018

PLUS SPECIAL GUESTS

2018. MÁJUS 4. BUDAPEST ARÉNA

JEGYEK: WWW.LIVENATION.HU

TICKETPRO

[f /RAGNBONEMANUK](https://www.facebook.com/RAGNBONEMANUK) | RAGNBONEMANMUSIC.COM | [/RAGNBONEMANUK](https://www.instagram.com/RAGNBONEMANUK)

LIVE NATION

FREE

TERJESZTÉSI PONTJAINKON: INGYENES. ELŐFIZETŐINKNEK: 789 Ft.

ZENE FASHION ZENE TECH ZENE MEDIA ZENE DESIGN ZENE BUSINESS ZENE ART ZENE DIGITAL ZENE LIVE

RECORDER

REC057
2017/11

THE THE
FEVER RAY
LOVASI 50
GORILLAZ
ELEFÁNT
BURIAL/DUBSTEP
BECK & BECK & BECK
GALACTIC JACKSON
PÉTERFY BORI
PÁCSER ATTILA

VILÁGZENE 30

FRAN PALERMO.

WWW.RECORDER.HU
[FACEBOOK.COM/RECORDER.HU](https://www.facebook.com/RECORDER.HU)

nka

DUNA

ADAL 2018

JELENTKEZZ!

HATÁRIDŐ: NOVEMBER 15.

RÉSZLETEK: MEDIKLIKK.HU/ADAL

Piál a Föld

Egy hónapos, koncertekkel, bulikkal és elképesztő akciókkal zsúfolt eseménysorozat az Instantban és a Fogashazban.

November 1 – December 1.

1073 Bp., Akácfa u. 49-51. [fb/instant.art.bar.wood](https://www.facebook.com/instant.art.bar.wood) [fb/fogashaz](https://www.facebook.com/fogashaz)

30

TARTALOM

6

24

2

34

WWW.RECORDER.HU
FACEBOOK.COM/RECORDER.HU

REC057
2017 / 11

DISZKOGRÁF

2 Lovasi 50.

FOTÓRECORDER

6 Pácsér Attila.

TREND

10 Külföldi pophunarikumok.

VILÁGZENE 30

14 A világzene elmúlt harminc éve.

18 Aktuális elektronikus world music-trendek.

20 Chris Eckman, a Glitterbeat lemezcég vezetője.

22 Simon Broughton, a Songlines magazin főszerkesztője.

FRONT

24 Fran Palermo.

TREND

26 Burial és a dubstep.

28 Fiú-lány duettlemezek.

INTERJÚ

30 Péterfy Bori.

32 Elefánt.

KOLLEKTOR

34 Galactic Jackson.

PROFIL

38 The The.

RERECORDER

42 Újrakiadások novemberben.

PROFÜL

44 Beckék (30Y) Beckről.

RECORDER

45 Lemezkritikák.

PROGRAMAJÁNLÓ

48 November-decemberi koncertek és partik.

Címleffotó: Lékó Tamás.

RECORDER • Ingyenes zenemagazin • REC057: 2017. november

www.recorder.hu • facebook.com/recorder.hu • youtube.com/recorderhu • instagram.com/recorderhu • twitter.com/recorderhu • info@recorder.hu

Kiadó: Recorder Kft. • Felelős kiadó: a Kft. ügyvezetője. • ISSN: 2062-9656 • Postacím: 1277 Budapest, Pf. 106

Főszerkesztő: Dömötör Endre • Szerzők: Beck László, Beck Zoltán, Biczó Andrea, Csada Gergely, Egér János, Kollár Bálint, Lékó Tamás, Mihályi Dávid, Mika László, Rónai András, Salamon Csaba, Szabó Sz. Csaba, Velkei Zoltán, Weyer Balázs • Lapterv és tördelés: Simon Says

Kreatív producer: Pawlowszky Tamás • Hirdetés: 06.30.2803098 • sales@recorder.hu • Előfizetés: www.recorder.hu/elfizetes

Minden jog fenntartva. Tilos a kiadvány bármely grafikai vagy tartalmi elemének felhasználása, egészben vagy részleteiben történő újraközlése a kiadó írásbeli engedélye nélkül.

A terjesztési pontok listája és a rendelési információk megtalálhatók a Recorder.hu weboldalon. Korábbi számaink megrendelhetők: www.recorder.hu/rendeles

A Recorder magazin megjelenését támogatja: **nka** Nemzeti Kulturális Alap

LOVASI ANDRÁS 50 ÉVES.

NA ÉS MOST SZERESS.

LOVASI ANDRÁS A MAGYAR POPZENE TÖRTÉNETÉNEK EGYIK LEGFONTOSABB FIGURÁJA. ÉS IDÉN ÖTVENÉVES, AMIT NOVEMBER 11-ÉN ÜNNEPEL A BUDAPEST SPORTARÉNÁBAN. MÁR EDDIGI ÉLETMŰVE IS KANONIZÁLT, NEM LEHET NEM SZEMÉLYES SZŰRŐN KERESZTÜL ÉRTÉKELNI. DÖMÖTÖR ENDRE.

Mit kapni ettől az életműtől. Másról nem szólhat az ilyen összegzés. Mert ha arról szól, hogy Lovasi ötvenéves és nemzeti intézmény, akkor nem mond semmit. Akkor sem mondana, ha arról szólna, hogy Lovasinak mit kellene, és nem kellene tennie, mondania – mindez persze együtt jár azzal, ha valaki nemzeti intézményszerű. Hogy miért volt ciki a melyik visszatérő koncert, vagy miért jó. Legalábbis engem ez nem nagyon érdekel, sőt nekem ne is ünnepeljen, ünnepeljen másnak. Nekem itt van ez az életmű, amihez mindig vissza tudok térni és ez ünnepelnivaló. Kivételes a magyar popzenében és ötven év múlva is annak számít majd. *(Ahol csak cím szerepel, az természetesen mind Kispál és a Borz-lemez.)*

TÖKÉLETES HELYETTES 50 PERCIG – DEMO (1989)

Egy Ladában hallottam először. Egy lakodalomban. A fiatalabb (tizenkét-tizenhárom éves) falusi rokonnak mutatta az idősebb városi unokabáty. Ha hallottam is volna bármi hasonló zenét addigra, a *Húsrágó hídverő* ereje akkor is letaglózott volna, de még csak nem is hallottam, szóval süppedtem a Zsiguli bőrülésébe és csak éreztem, hogy inentől minden más lesz. És ugyanezt érezte egy teljes generáció azon része, amely találkozott ezzel a kazettával.

NAPHOZ HOLDDAL (1991)

A Kispál és a Borz az Kispál András gitáros és Lovasi András énekes-basszusgitáros. A többiek a fontos kiegészítők – és ez tiszta sor, már ezen az első stúdiólemezen. Csak két ennyire tehetséges szerző és hangszeres (mert Lovasi basszusgitárosként is kiemelkedő, erről könnyen elfelejtkezünk) képes ennyi klasszikust egy debütlemeze összehozni. Lovasi András nosztalgikus képekkel nyitja pályáját, aztán igazából ezek nem is dalszövegek, hanem költemények, mondta ki a verdiktet nem olyan

sokára a kritika, de még az irodalmi is. Áthajlásos költészet. Zeneileg ugyan kiszálazhatók bizonyos minták és talán-hatások, de a Kispál-trió alapvetően eltörlő a nyolcvanas évek underground-korszakát, ráadásul úgy, hogy nem valami külföldit vesznek át. Ha valami *ennyire* minden szempontból ennyire egyedi, és még elképesztően hatásos és slágeres is, az egyszerűen ekkorát robban.

FÖLD KALAND ILYESMI... (1992)

Hogy Lovasi mennyire ért valamit, az itt lett végképp világos. Dallamokat, hozzáillő szavakat és hozzá éneklési stílust rak össze

úgy, hogy a hallgatók legalább fele bevallottan nem érti, miről is van itt szó, mégis imádja. Amit ez a zenekar az indulásakor kitalált, azt itt valósítja meg legtekélyesebben, legkompaktabb formában. Ráadásul nem is olyan nehezen érthető az, hogy miről van szó. Vagy legalábbis lehet értelmet találni neki.

ÁGYASZTAL TV (1993)

Ami a *Föld kalandon* ösztönös hatású, az itt már egy nagyon picit kitalált. A rajongótábor duzzad és imád. Én nagyon szeretem

a *Rezervátomot*, a *Szeretek, szerettek* és a *Rajtakaptál*, de úgy éreztem, hogy rajtakaptam, nem érintett meg annyira mélyen, mint az előző. A fanok szerint persze az első három LP az igazi, én ekkor láttam élőben először, fan voltam, de nem elsősoros.

SIKÁ, KASZA, LÉC (1994)

Amikor érezhető, hogy ideje továbblépni, és erre érezhető törekvések születnek. Nyilvánvalóan nem tökéletes lemez, mint az előző,

mégis, valahogy őszintebben megy itt-ott félre. Az is biztos, hogy itt volt az első élesebb váltás Lovasi szövegvilágában. Rajongói nyelven: kevésbé lilák [zsígeriek], hanem konkrétabbak a sorok. Önreflektívbbek, önironikusabbak. A dalok viszont esetenként ingatagabbak.

ÜL (1996)

Persze, alighanem a legrosszabbul szóló album mind közül – ha azt is figyelembe vesszük, hogy ekkor hol kellett volna tartania a triónak, mint az ország legnépszerűbb zenekarának. Persze, átmeneti lemez, amin már vannak olyan típusú kiemelkedő dalok (*Presszó rock*, *Adok egy kulcsot*), amiket ezután tucatjával tudtak írni. És persze, még sok a biztonsági régi-Kispál. Sok számhoz csak egy kicsi hiányzik, épp csak be kellett volna lökni őket a célvonalon, egy picit küzdeni velük, hogy üssenek. Így csak puffannak.

BÁLNÁK, KI A PARTRA (1997)

Nyilvánvaló korszakváltás és nem csak az új dobos miatt, bár az általa hozott lendület fülbeszökő. Nem csak az *Ülnél* sokkal jobb lemez,

de az egész életmű egyik csúcsa (és a magyar popzenéé is, természetesen). Lovasi megtalálta az újféle szövegeléshez a formát azzal, hogy alighanem helyre tette magában a hírnév feldolgozását (ez a *Sikát* uralta) és élesítette az *Ülön* már karcoló, magánmitológiába ékelt közéleti jelzéseket – amik itt húsíg hatolnak. Én egyértelműen ekkor lettem először igazán megszólítva. Egyrészt olyan energia van a dalokban – amik talán először szólalnak meg méltón –, hogy végre van grúv és Kispál gitárja beléd mászik, másrészt Dióssy billentyűseinek a helye is megkérdőjelezhetetlen, harmadrészt Lovasi egyre magabiztosabb énekes és itt már úgy énekel ki hangokat, mint aki megszabadult valami teherrel, vagy szabadulna nagyon. Minden dal ötletes, a lemez felépítése is telitalálat (a záró hármas az szintén magyar csúcs). De ennél sokkal fontosabb, hogy felismerhető, hogy mi folyik itt. Itt az országban, korhangulatban, magyar embertípus szívében. Meg mi folyik egy dalszerző elképzelt vagy valós életében, ami velem is, az enyémmel is össze tud csengeni, én is voltam így, lehetek majd így, bárcsak ne lennék majd így. Ez a fajta személyes átélhetőség persze már ott bujkált a korábbi dalokban, de itt végleg áttört. Egyenesebben a szövegek, de hogy már csak sima dalszövegek lennének? Nem, ez csak most kezdett olyan erejű lenni, amit a legjobb költészetnél érez az olvasó.

HAPPY BORZDAY (1997)

Megmondom, szerintem mi van. Ha kicsit szerencsésebbek vagyunk, akkor a Kispál és a Borz soha többé nem írt volna *Tesis a világot*, meg *Kicsit haddot*, hanem Kispál András ilyen zongorafutatok és fúvós dallamok között találta volna meg gitárjával a helyét, és bátrabban tértek volna el mindentől, ami addig volt – de nem volt ekkora szerencsénk. Ez a legjobb magyar koncertlemez. Csúcsa a *Volume*-tól az *Autó*kig tartó szakasz.

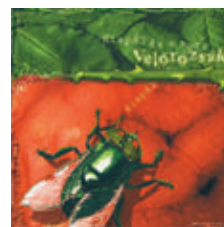
HOLDFÉNYEXPRESSZ (1998)

Ez a *Bálnák* méltó folytatása (talán egy halvány árnyalattal gyengébb annyiban, hogy a dalsorrend egy kicsit kicsaklik és van rajta

egy gyenge szám], megvan a zenei fejlődés, a dalstruktúrákkal, hangszerekkel való ismét bátrabb játék, még inkább érzelmes az ének (és játékosabb is). A Kispál és a Borz ezekben az években volt a csúcson, az nem kérdés. És hogy mindehhez mennyire lehetett kapcsolódni? Nagyon könnyen, főleg, ha szerelmes volt a hallgató.

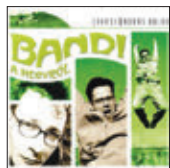
VELŐRÓZSÁK (2000)

Nem, baszki. Tök szép próbálkozás, és helyénvaló, hiszen az előző két lemezzel az a fajta világ meg lett csinálva, ki lett pipálva. Ám

ez a zenekar nem tud Radiohead lenni (vagy legalábbis kellett volna neki még egy lemeznyi nekifutás, ami elmaradt és ennek örülök). Aztán meg, amikor erre rájön, akkor ijedtében vissza is lép jó sokat. Okoskodás: kellett a továbblépés, de nem a Radiohead felé kellett volna menni, hanem a csendesülő, fúvósokkal kiegészülő megszólalás felé, az nagyon jól állt a zenekarnak. A hullámos metafora bejött, az autós viszont kompaktabb volt a *Kinn állok a ház előtt*ben. Persze, van számos zseniális dal (*Hullámtanulmány*, *Mialatt az ég*, *Az emberek megértik*), de ezen a ponton tőlük ez majd-hogynem elvárt. Ezt a lemezt én egy viszonylag intenzív időszak alatt kiszípolgoltam, nem túl sok muníció maradt benne számomra.

LOVASI ANDRÁS: BANDI A HEGYRŐL (2001)

Ezen nagyon nincs mit ragozni. A legjobb Kispál és a Borz-lemezek színvonal. Talán itt bukott ki az, hogy Lovasinak elege lett a béklyókból (amiket a zenekari forma, a Kispál Andrással közös dalszerzési tér és a rajongói elvárás képzett), és csinált egy olyan lemezt, amilyent a Borz-nak kellett volna előzőre. Mindegyik dal szuper, némelyik katartikus.

TURISTÁK BÁRHOL (2003)

A szólólemez művészi sikere a zenekart is visszaterelte a helyes, önazonos sávra. És Lovasiék megszülettek egy nagyon kibukott anyagot. A nyitós szám *[Nem érdekel]* alapfelütése minden korábbiánál erősebben gyúrja egybe a személyeset a társadalmival, és ez az egész albumot meghatározza, ahogyan az is, hogy a dalok megint jobban tudják, hova akarnak kilukadni és oda is érnek. A *Föld kaland*, a *Bálnák*, a *Holdfény* és az ezutáni *Én, szeretlek* mellett ez a Kispál és a Borz legjobbjá. Itt éreztem végképp, hogy ahogyan öregszik Lovasi és követi le öregedő szemmel az ország állapotát – vagy valami általánosan emberibb állapotot –, meg ahogyan reflektálja is korosodását, az ezzel járó helyzetek megjelenését, azt én is pontosan tudom követni. És nagyon sokan mások is.

ÉN, SZERETLEK, TÉGED (2004)

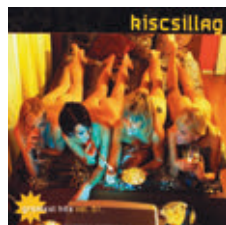

De hogy ezek a nagyon sokan mások miért nem értik ezt a lemezt, na, azt meg én nem értem. Legálábbis az utólagos, érzékelhető megítélése ennek a – búcsúzását előre aligha tudó – búcsúlemeznek nagyon vegyes és inkább negatív. Amikor a Recorderen 2015-ben összeállítottuk a 21. század addigi legjobb magyar albumainak listáját, ennek beválogatását kísérte a legtöbb méltatlankodó komment. De már szenvedélyesen méltatlankodók ám. Mint ha a zenekar elárulta volna a rajongókat. Pedig ez egy tökéletes album, minden szempontból az életmű betetőzése. Ha a lehető legobjektí-

vebb értékelésben azt mondom, hogy a *Bálnák* a legsikerültebb mind közül, szubjektív megközelítésben biztosan ez a kedvencem. És biztosan azért, mert szertelenebb, a megszokottól bátrabban ellépő, itt végre belefért sok minden és minden pont jól passzolt bele. Szerintem ezen énekel a legszebben Lovasi András és itt a legjobbak a szövegei, főleg a lemez második felében, ahol a szólólemezhez hasonló az elmélázó személyesség. Máig megszólít, azaz alighanem örökérvényű.

És persze a 2007-es válogatáslemez idején – amikor azért már (főleg az első Kiscsillag-lemez után) lehetett sejteni, hogy talán nem lesz itt már több Kispál – a két új szám csak még fájdalmasabb hatású volt. Főleg fájdalmasak most, jóval utólag. Ebből tényleg nem kapunk többet? Nem lehet arra várni, milyen lesz a következő Kispál? Ezek a dalok is a csúcson abbahagyáshoz tartoznak. A *tiszta udvar*, *rendes ház* és a *gemenci szarvasok* ma is torokszorítanak. És azt erősítik meg, hogy korai volt a vég a zenekar számára. Művészileg persze a csúcson, emberileg aligha és tudjuk, pont az volt a baj, hogy nem volt elég ilyen új szám. Mégis, valahogy ez a pillanatot nem befejezett.

KISCILLAG: GREATEST HITS VOL. 01 (2006)

Ez nyilván nagyon más zenekar, még ha eleinte nagyon is régi Kispál volt. Laza, eléggé szerethető album, elsőre jó mellékprojektnek tűnt. Tele van erős sorokkal, és utólag nem nehéz belelátni a dalokba az átmenti állapotot. Több számról elképzelhető, milyen lett volna a Kispállal, több meg egyértelműen Kiscsillag.

KISCILLAG: ÖRÖKRE SZÍVEMBE ZÁRTALAK (2009)

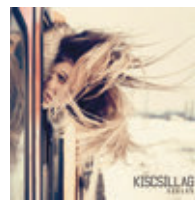
Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy mostantól ez lesz, és efféle kinyilatkoztatásnak is egyértelmű: a Kiscsillag rockos, virgonc, slágeres. Ebből a szempontból ez is a legkompaktabb lemeze a zenekarnak, amibe én nem tudtam belekapaszkodni. Az *Igazságos* című zárós szám nagyon tetszik.

KISCILLAG: NÉNIKET A BÁCSIKNAK! (2011)

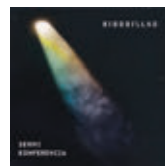
Némileg cizelláltabb verziója az előzőnek, vagy: Kiscsillag-lemez, néhány Lovasi-szólódallal. Viszont nagy a kilengés a jó és a felejthető szerzemények között. Ugyan együtt öregszünk, de már nem jönnek úgy a továbbgondolható sorok, ahogyan kellenének.

KISCILLAG: SZELES (2014)

Talán érezte ezt a zenekar is és összekapta magát. A debüt után ez a legjobb Kiscsillag-album, leginkább, mert megszabadultak a zenekarra saját maguk által aggatott nehezékektől. Lehet másmilyennek mutatkozni, változatosan hangszerelni, társadalmilag-politikailag újra kicsit reflektívebbnek lenni.

KISCILLAG: SEMMI KONFERENCIA (2017)

Láttam a darabot, nem volt rossz. Ezt a lemezt viszont nem tudom nem alkalmazott zeneként hallgatni, legalábbis önmagában, albumtrekként több szám sem működik. A *Didergő király* szép. Ezen a ponton vagy valamikor a nem túl távoli jövőben talán egy Lovasi-szólólemez mutathatná meg igazán a dolgok állását. Hogy nem a semmi van, hisz valami mindig van. Részemről persze ez önzés is, kéne mihez mérnem, hogy mennyire vagyok öreg.

És akkor a végén összeáll, hogy ez az életmű. Ott a kínzó kérdés, hogy elég-e ennyi? Van-e benne elég jó. Ez minden? Többre emlékeztem. Vagy ha elég közel és mélyre hajolunk, akkor sok is, feldolgozhatatlanul sok. Annyi a jó dal, annyi a jó szöveg, mint talán egyetlen másik magyar előadótól sem, mondjuk Cseh Tamásan kívül. Ötven évig eddig jutni jó. Sokkal több is annál. Ahogy egy gyerek próbálja megérteni a világot. Állhatatosan, csillogó szemmel. És meg is fejt, de aztán elfelejti. Felnő és onnantól kezdve mindig csak újra próbálkozik, de annak a küzdelemnek a célja viszi előre. Ezekkel a dalokkal és lemezekkel is így van. A legtöbbjükkal. **3**

FŐ TÉR,
SZENTLÉLEK TÉR

ADVENT ÓBUDÁN

WWW.ADVENTOBUDAN.HU

2017. 12. 01-23.

DEC
2. 17:00

MEGNYITÓ: BÚS BALÁZS, ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER POLGÁRMESTERÉNEK
ÜNNEPI BESZÉDE ÉS ÜNNEPI FÉNYGYÚJTÁSA ❄ KORCSOLYAPÁLYA AVATÁS
❄ MÁGUSTONES ❄ MUZSIKÁS ÉS PETRÁS MÁRIA ❄ BESH O DROM

DEC
1-3.

ZUBOLY ❄ GRYLLUS VILMOS ❄ CSILLAG KÓRUS & LOUISIANA DOUBLE
❄ FERENCZI GYÖRGY ÉS AZ 1-SŐ PESTI RACKÁK

DEC
8-10.

BUDAPEST RAGTIME BAND ❄ BELVÁROSI BETYÁROK
❄ ÓBUDAI NÉPZENEI ISKOLA ❄ ROMENGO ❄ MÉZ ❄ NANA VORTEX

DEC
15-17.

SZIRTES EDINA MÓKUS ÉS FEKETE JÁNOS „JAMMAL” ❄
MESICS GYÖRGY ÉS A SOMLÓ BANDA ❄ MAGYARVISTA SOCIAL CLUB
❄ HOT JAZZ BAND ❄ DANIEL SPEER BRASS ❄ MISZTRÁL

DEC
22-23.

TÁRKÁNY MŰVEK ❄ KÁRÁSZ ESZTER ÉS AZ ESZTER-LÁNC MESEZENEKAR
❄ PETRUSKA ❄ KALÁKA

ÓRIÁS KARÁCSONYFA ❄ BETLEHEM ❄ ÜNNEPI FÉNYEK ❄ GYERMEK- ÉS CSALÁDI PROGRAMOK
❄ KÉZMŰVES PORTÉKÁK VÁSÁRA ❄ GASZTROSÉTÁNY ❄ KARÁCSONYI ÉTELEK-ITALOK
❄ INGYENES KORCSOLYAPÁLYA ❄ ADVENTI GYERTYAGYÚJTÁS KÖZÖS ÉNEKLÉssel
ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT, ÉREZZÜK ÁT KÖZÖSEN AZ ÜNNEPVÁRÁS IGAZI HANGULATÁT!

AZ ADVENTI PROGRAMOK MINDEN HELYSZÍNEN INGYENESEN LÁTOGATHATÓK.
INSTAGRAM: @ADVENTOBUDAN ❄ FESZTIVÁL FÖN: 06 30 452 0204 ❄ A MŰSORVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJUK.

NÉVJEGY

Név: **Pácsér Attila**Születési hely, idő: **Budapest, 1953**Mióta fotózik? **1972**Kedvenc kamerák: **Nikon, Hasselblad**Kedvenc objektívek: **Nikonnál 105-ös, Hasselbladnál 150-es**Kedvenc külföldi fényképészek: **André Kertész, Jacques-Henri Lartigue, Bern and Hilla Becher, Richard Avedon, Thomas Struth, Andreas Gursky.**Kedvenc magyar fényképészek: **Baranyay András, Vető János, Szilágyi Lenke, Hámos Gusztáv, Türk Péter, Lőrinczy György, Vécsy Attila.****PÁCSÉR ATTILA.**

ESTÉRŐL-ESTÉRE, TAPASZTALÁS ÚTJÁN TANULTAM.

PÁCSÉR ATTILA A MAGYAR ZENEI FOTÓZÁS TÖRTÉNETÉNEK EGYIK KIEMELKEDŐ DOKUMENTÁTORA, UGYAN LEGINKÁBB CSAK EGY ADOTT KORSZAK FÜZŐDIK A NEVÉHEZ, DE MUNKÁSSÁGA ABBAN MEGKERÜLHETETLEN. 1980-TÓL NAGYJÁBÓL AZ ÉVTIZED KÖZEPÉIG FÉNYKÉPEZTE A MAGYAR NEW WAVE-KONCERTEKET, A BIZOTTSÁG, AZ URH, A KONTROLL CSOPORT, AZ EURÓPA KIADÓ, A VHK, A NEUROTIC ÉS TÁRSAIK AZ Ő KÉPEIN MARADTAK FENN ÖRÖKIFJÚ ZENÉSZKEKKÉNT.

Hogyan kezdte el fotózni?

1972-ben kezdtem el fotózni. Apám már korábban is nagyon sokat fotózott. Szerette csinálni, még voltam is vele egy haverjánál, ahol egy nagyobb fürdőszobában nagyítottak képeket. De furcsa módon engem ez különösebben nem érdekelt. Aztán egyszer kirándultunk egy osztálytársammal, aki fényképezgetett közben, majd utána hozott egy képet, hogy ezt ő nagyította le. Te?! Máig emlékszem, abban a pillanatban nagyon erősen bevillant, hogy hogyan van az, hogy egy papírra rávilágítasz, belerakod vegyszerbe és kép lesz belőle. Ott kezdődött. Utána elmentem a Budai Filmklubba, ahol nagyjából megtanultam az alapokat, apámnál volt egy nagyítógép, vettem egy normálisabb kamerát, egy Exakta Varexet három objektívvel és elkezdtem fényképezni. Aztán lett egy Prakticám, majd 1975 körül vettem egy

Asahi Pentaxot részletre, na azzal már úgy-ahogy tényleg lehetett élesebb, tónusosabb képeket készíteni.

Mikor kezdte el koncerteket fotózni?

A Budai Filmklubban egyből rádöbbsentem, hogy ez a fotózásdolog nekem való, sokáig mégsem tudtam, hogy mit fényképezzek. Mik legyenek a témáim? A környezetem fotózása nekem valahogy kevés volt. André Kertész lenyűgözött, de annyira, hogy azt mondtam, ez meg van csinálva. Nekem ezzel az emberi, nagyon humánus témavilággal nincs dolgom. Jacques-Henri Lartigue szintén nagyon betett, lenyűgözött, ahogy a mozgás megjelenik a képein. De hogy akkor nekem ezzel sem kell már törődnöm, ez is készen van. Aztán talán 1976-ban csináltam egy sorozatot bűgö galambokról és ahogyan egymás mellé raktam a képeket

INTERJÚ DÖMÖTÖR ENDRE. FOTÓK PÁCSÉR ATTILA.

száradni, akkor megvilágosodtam: jól néz ki, ha több képből áll egy kompozíció. Nekem nagyon hiányzott úgy általában a fényképekről az idő és a tér. És ebben megláttam egy lehetőséget. Ha egymás mellé rakok több fotót, ott ki tud nyílni a tér. És persze megjelenik az idő is, ha egymás után sokszor lefotózod egy galambpár turbékolását. Kiderült, hogy ezt szekvenciának hívják. A Mozgó Világ magazinban mutattak be kortárs fotósokat, Vető Jánost és társait és ekkor döbbsentem rá, hogy vannak itt mások is, akik ugyanazt keresik a fotóban, mint én. 1978-ban bekeveredtem valahogy a Fiatal Művészek Klubjába és ott megkiderült, hogy az első kiállításomat, ami abban az évben volt a Budaörsi Művelődési Házban, számtalan művész látta és tetszett nekik. Közvetlen kapcsolatba kerültem ott számos képzőművésszel és később elkezdtem fotózni

a kiállításmegnyitóikat. És itt kezdődött, úgy 1980 körül, amikor a festők zenéltek is a megnyitóikon, hogy azt is lefotóztam.

Előtte nem is fotóztál zenészeket?

Hallgatgattam valamennyire zenét, Rollingokat, Beatles-t, de olyan nagyon nem kapott el a zene. Aztán egyszer – már nem tudok visszaemlékezni, hogyan keveredtem oda – a Józsefvárosi Klubban láttam egy zenekart, ami fantasztikus volt. Ez volt a Syrius. Nagyon megfogott, olyan 1969 környékén lehetett. A másik pedig Radics Béla volt. Őket nagyon megszerettem és rendszeresen jártam a koncertjeikre és egyszer 1973-ban, amikor már fotóztam, a Syrius fellépett a Tabánban május 1-jén. Oda elvittem a gépemet és csináltam egy sorozatot. Olyan amilyen, de ezek a legkorábbi koncertképeim. Utána sokáig megint nem fotóztam zenét, hanem aztán 1976 körül összefutottam egy volt általános iskolai osztálytársammal, Olescher Tamással, aki akkor zenei programokat szervezett. Volt egy főképp komolyzenei sorozata a Bem rakparton és megkért, hogy menjek el fotózni, legyen dokumentálva. Ez volt az Új Zene koncertsorozat huszonöt hangversenye, John Cage, Philip Glass meg a hozzájuk hasonló kortárs magyar zeneszerzők műveit adták elő. Két téli évadot végigdokumentáltam. Később még jártam jazzkoncertekre is egy időben, de túl sokat ott sem fényképeztem.

Hogyan kezdted a magyar újhullámos zenekarokat fotózni?

Az FMK-ban Galántai Gyuri (az Artpool társalapítója – a szerk.) mindig piszkálta a fotósokat, hogy dokumentálják már az eseményeket, hozzá befutottak az infók, hogy hol lesz happening, akció, akármilyen, menjünk, legyenek képek. De mindenki nagyon húzódozott ettől. Én meg egyszer rábólintottam, főleg mert olvastam Németh Lajos művészettörténész cikkét, amiben arról írt, hogy milyen fontos dolgok történnek a képzőművészetben és nincs róluk dokumentáció, még csak egy fotó sem. Aztán a szentendrei Vajda Lajos Stúdió kiállításain a művészek próbálkoztak zenélni is, mindenki mosolygott rajtuk, hogy jól van, csináljátok, ha ezt is szeretitek, belefért. Őriási különbség volt a képek, amiket kiállítottak és a hangok között, amiket próbáltak előcsalni a hangszerekből. De egy idő után egyre jobbak lettek és egyszer azt mondtam, hogy ez fantasztikus és elkezdtem fotózni a zenélést is. Az A.E. Bizottság egyik korai fellépése volt ez. A képek borzalmasak lettek, egy darab százas izzó világított, de mindegy. Aztán a második sorozat már jól sikerült, jöttek sorban a fellépések, én meg jártam fotózni őket, jött a Fekete Bárányok-koncert még szintén 1980-ban. Aztán beszippantott ez a világ: URH, Kontroll,

Európa Kiadó, VHK, Bp Service, Art Deco és a többiek. Rendszeresen végigfotóztam a koncertjeiket, ez ment olyan 1986-ig, amikor kezdtek kifulladásra, szétszéledni ezek a zenekarok és a zenei fotózással ekkor én is leálltam. Ezekkel az emberekkel volt kapcsolat, ezeket a zenéket szerettem és szeretem ma is.

A képzőművészet dokumentálása mellett kialakult benned egyfajta olyan küldetés is, hogy ezt a zenei világot megörökítsd?

Azt láttam, hogy ezt tudatosan nem nagyon csinálja senki, persze voltak más fotósok is ezeken a koncerteken, de legtöbbször esetlegesen. Én valahogy felvállaltam ezt a dokumentári szerepet. Ezeknek a fotóknak amúgy nem volt más szerepe, nem voltak publikálva, csak nagy ritkán itt-ott. Például a Bizottság-lemezborítón van fotóm. Inkább az elmúlt nyolc-tíz évben lett érdekes, amikor megjelentek olyan könyvek, cikkek, visszaemlékezések, amikhez elő lehetett venni ezeket. Legutóbb például Szőnyi Tamás és Bp Szabó György *Pokoli aranykor* című plakátalbumába kerültek korabeli fényképeim.

Készítettél zenekari sajtófotókat, esetleg lemezborítókat is?

Nem. Nem nagyon volt kultúrája ennek Magyarországon akkoriban, fel sem merült, vagy ha igen, akkor nem akartak érte fizetni a zenészek. 1981-ben egy komolyzenei lantlemezhez készítettem az egyetlen lemezborító-fotómat. Jól sikerült, behívtak a Hanglemezgyártó Vállalathoz, hogy akkor összeszednek nekem öt-tíz borítót, amit majd meg kellene csinálni. De persze rögtön leesett a tantusz, hogy vissza kell osztani. Kapsz melót, de adj le a gázsidból. És én azt köszöntem, de nem kértem.

Volt bármilyen mintád ahhoz, hogy hogyan kellene fényképezni rockkoncerteket?

Nem volt. Már eleve jó minőségű filmet sem lehetett venni, szerezni kellett, amiért persze

fizettem. 27 DIN-es filmet fel kellett spannolnom 32-esre, hogy látszódjon rajtuk valami, mert akkor még pláne nem volt világítás ezen a koncerteken. Estéről-estére, tapasztalás útján tanultam meg, hogy mit és hogyan kell itt csinálni, hova kell állni, hogy jók legyenek a képek. Néztam a kész sorozatot és kerestem rajta a hibát, hogy mit kell legközelebb jobban megoldanom. Ez tulajdonképpen egy kemény munka, ha csak megállsz egy koncerten és kattintgatsz, akkor abból nem lesz jó kép. A zenészek meg örültek, ha megszólalt a hangszér, nem hogy még fények is legyenek. És a helyeknek sem volt jó világítása és különben is ment a vándorlás, ahol éppen fel lehetett lépni: Bercsényi kollégium, Ganz-Mávag, Ikarus művház, Közgáz klub. Az Ikarusban volt egy olyan VHK-Art Deco, ami dugig volt közönséggel, kint még egyszer annyi ember ácsorgott. Vége volt a koncertnek, jöttünk el, mondom a Grandpierre Attilának, hogy ott világít a baromi nagy vörös csillag az épületen, hogy a francba tud ez működni? Azt mondta: „nézd, a szervező megkapta a maga részét.” Akkor már azért volt ebben valami kis pénz is és a helyekről eltűntek azok az emberek, akik egy telefontól összeszarták magukat. Döbbenetes igény volt erre, de nemcsak Budapesten, vidéken is. Párszor mentem zenekarokkal vidékre ide-oda, Miskolcra és mindenhol kívülről fújták a szövegeket.

Hogyan alakult a pályád a későbbiekben?

Egy ideig a Hírlapkiadó Vállalatnál dolgoztam képtávíróként, aztán 1983-ban szabadfoglalkozású lettem, műtárgyfotókat készítettem, sokat reprotáztam, a Gondolat könyvkiadónak dolgoztam rengeteget, meg más kiadványokat készítettem, például színházi műsorfüzetekhez fotóztam. A kilencvenes évek elejétől pedig leginkább reklámfotókat készítettem. Folyamatosan fotóművészettel foglalkozom 1973-tól, eddig 17 egyéni kiállításom volt és 65 csoportos kiállításon vettem részt.

/ SYRIUS, 1973. MÁJUS 1. GELLÉRTHEGY

/ NEURONIC, 1987

/ VHK, 1985. GANZ

/ VHK, 1983. IKARUS

/ EFZÁMBÓ, 1982. KÖZGÉZ

/ BIZOTTSÁG, 1982, POMÁZ

/ EURÓPA KIADÓ, 1983.12.03., BERCSÉNYI KLUB

/ KONTROLL CSOPORT, 1981, KASSÁK KLUB

/ ETA, 1984

/ VHK, 1985, GANZ

/ VHK, 1983, IKARUS

/ EF ZÁMBÓ, 1982, KÖZGÁZ

/ ETA, 1984

/ VETŐ JÁNOS, DR. HORVÁTH GASNER JÁNOS 1987.02.05.
„a mosónők kordán” Aktko megnyitó, Vajda Lajos Stúdió

/ ÁGI ÉS A FIÚK, 1984

/ URH, 1981, KASSÁK KLUB

/ VASZILANK, 1988

/ Paul Simon

KÜLFÖLDI POPHUNGARIKUMOK.

MINDENKI MAGYAR.

HOGY LESLIE MÁNDOKI, NÉMETORSZÁGBAN BEFUTOTT BUDAPESTI DOBOS-DALSZERZŐ MENNYIRE LELKI TÁRSA MAGYAR BARÁTAINAK, VAGY HOGY DESMOND CHILD, MAGYAR SZÁRMAZÁSÚ AMERIKAI DALSZERZŐ-PRODUCER SZERINT MAGYARORSZÁG MENNYIRE HALSZAGÚ, ARRÓL BŐVEN ESETT SZÓ MOSTANÁBAN A HAZAI MÉDIÁBAN. ÁM RAJTUK KÍVÜL IS SOK A MAGYAR A NEMZETKÖZI POPSZÍNTÉREN. PAUL SIMON, TOMMY RAMONE VAGY ALANIS MORISSETTE MA MÁR ELÉG KÖZISMERT PÉLDÁK, BEMUTATJUK HÁT MÉG PÁR 'NEM IS GONDOLNÁD, HOGY MAGYAR' KOLLÉGÁJUKAT.

BICZÓ ANDREA.

Idén néhány külföldről hazatérő magyar vagy részben magyar származású zenésztől is hangos volt a zenei – és politikai – sajtó. Például egyre gyakrabban tűnik fel a Dschinghis Khan egykori dobosa, Leslie Mándoki, aki a *The Man Doki Soulmates* című európai (!) turnéjára, valamint kapcsolódó kiadványokra és egy, '56-os dokumentumfilmre másfél milliárd forintot kapott a magyar államtól. Aztán aligha repült vissza Floridába üres kézzel az apai ágon magyar származású amerikai Desmond Child dalszerző-producer sem, aki a méltán hírhedt *Magyarország halszagú* (valójában *Egy szabad országért*) című, szintén '56-hoz kapcsolódó emlékdalt készítette el – vagyis inkább saját magát dolgozta fel, egyenesen Orbán Viktor felkérésére. (Bár a producer többször is hangsúlyozta, hogy ingyen adta a dalt.)

Azonban rajtuk kívül is bőven akad magyar származású, akár Magyarországon nevelke-

dett, de külföldön befutott, sőt, a művészetben magyar motívumokkal is dolgozó hazánkfia zenész, zeneszerző – a világ számos pontján (köztük rengeteg, a fentieknél sokkal ismertebb, elismertebb, bár Child írt jó néhány világszágit a Kiss-nek, Alice Coopernek, a Bon Jovinak, az Aerosmith-nek és Ricky Martinnek). Most arra vállalkozunk, hogy a hazai köztudatba már beivódott „külföldi magyar” nagyságok mellett feltárjunk minden fontosabb magyar gyökerű előadót, hogy aztán legtöbbjüket mutogathassuk majd képzeletbeli büszkeségfalunkon.

AKIKNEK MAGYAROK A FELMENŐIK

Rengeteg olyan zenész vagy a zeneiparhoz szorosan kapcsolódó kulcsfigura van, akiknek felmenői a II. világháború vagy az 1956-os forradalom után disszidáltak. De van, akinek a története még ennél is régebbre nyúlik. **A Bihari-testvérek** (Lester, Jules, Saul, Joe)

alapították meg 1945-ben a feketék zenéire specializálódott Modern Records kiadót, majd 1952-ben a Meteor Records-t, amelyek kulcszerepet játszottak a rock and roll indulásában és a blues, valamint a rhythm&blues térhódításában – a négy testvér mindkét szülője magyar zsidó volt, akik elég fiatalon vándoroltak ki az USA-ba, a gyerekek már ott születtek. **Allen Klein** a 60-as évek végén egyszerre menedzselte a Beatles-t és a Rolling Stones-t, ezzel a korszak egyik legbefolyásosabb moguljává vált, de ő volt a szakma egyik leghírhedtebbje is. Édesapja hentes volt, aki a 20. század fordulóján hagyta el hazánkat, Klein pedig élete első pár évét egy New Jersey-i árvaházban töltötte.

Paul Simon magyar zsidó család fia, apja, Lajos állítólag elsőként hegedült a Magyar Rádióban. Ő maga már Amerikában született, és itt alapította meg a Simon & Garfunkelt. A *Money For Nothing* 1985-ös klipjében a Halászbástyát

és az Első Emeletet (!) sztároló Dire Straits testvérpárja, **David** és **Mark Knopfler** édesapja Miskolcon született zsidó származású mérnök volt, akinek politikai nézetei miatt kellett távoznia az országból. A yé-yé, azaz a hatvanas évekbeli franciapop egyik legtermékenyebb üd-vöskéje, **Sylvie Vartan** – eredeti vezetéknevén Mayer – szintén magyar zsidó leszármazott, édesapja, Mayer Rudolf híres építész volt.

A Shocking Blue (világláger: *Venus*) énekesnőjének, **Mariska Veres**nek már a neve is igen-csak árulkodó. Édesapja, egy magyarországi roma muzsik, Veres Lajos minden bizonnyal nagy hatással volt Mariskára, aki egyik testvérével, Ilonával gyermekkorában sokszor kísérte őt zongorán. Lajos jártas volt a népzeneben, Veres Lajos And His Hungarian Orchestra nevű formációja több lemeznyi népdalfeldolgozást adott ki Hollandiában, de ő maga is szerzett dalokat (például: *Huszár verbungos*, *Pörge csárdás*). **Suzi Quatro**, az első igazán híres női basszusgitáros-rocksztár édesanyja, Helen révén magyar gyökerű is. Quatro többször is járt hazánkban, sőt, még rokonai is élnek itt. **Marianne Faithfull** szintén anyai ágon magyar és bár ő maga sosem élt itt, rajong a magyar konyháért.

Úgy tűnik, hogy Jon Bon Jovi is szereti a magyar virtust, hiszen zenekarának két tagja is hazánkból származott: **Alec John Such** – eredeti családneve: Szűcs –, basszusgitáros poszton volt Bon Jovi-tag 1994-ig, **Dave „The Snake” Sabo** pedig néhány nagyon korai, kisklubos koncerten lépett fel velük. A történethez hozzátartozik, hogy mindhárman New Jersey Sayreville negyedében nőttek fel, így kézenfekvő volt a közös zenélés. Sabo egészen korán, 1983-ban kiszállt és azóta is a Skid Row nevű glammetálzenekarban játszik. Such és Sabo is apai ágon félig magyar. Utóbbi egy magyar interjúban elmondta, úgy tudja, hogy a magyarországi ágon sok művész volt a családban, amire nagyon büszke.

Billy Gould, a Faith No More basszusgitárosának eredeti vezetékneve Goldfinger, és egy családfakutatás során derítette ki, hogy apja békéscsabai származású, családja a zsidóüldözés elől menekült a negyvenes évek elején Amerikába. Micheal Pete Balzary – vagyis az Red Hot Chili Peppers basszusgitárosa, **Flea** – nagyapja Magyarországról vándorolt ki Ausztráliába. Egy interjúban elmondta, hogy nem beszéli a nyelvet és egyetlen itt élő rokonáról sem tud. Az angol shoegaze-zenekar, a Lush frontnöje, **Miki Berényi** Londonban született, édesapja volt magyar [aki nem azonos a *Barátok közt* főhőisével], anyja viszont japán. Miki gyakran jár erre, a 90-es évek végén több pesti házibuliban is feltűnt. Az amerikai neopszichedelina nagyágyújának számító Mercury Rev frontembere, **Jonathan Donahue** két éve pont a Recordernek dicsekedett el azzal, hogy anyukája magyar származású, és nagy vágya, hogy nálunk koncertezhessen. Az Elastica nevű britpopzenekar vezetője, Damon Albarn legendás exe, **Justine Frischmann** egy befolyásos zsidó származású magyar építész-mérnök lánya.

Elég kevés bizonyító erejű információnk van arról, hogy **Mike Shinoda**, a Linkin Park multiinstrumentalista is „rokonunk”, minden-esetre néhány forrás szerint édesanyjának magyar felmenői voltak. Egyértelműbb a helyzet a német power metál zenekar, a Powerwolf frontemberének, **Attila Dorn**nak az esetében, aki félig magyar, félig román származású – sőt, még tört magyarsággal is üzent a hazai közönségnek első itthoni koncertje előtt. Szintén keveset tudni róla, de a finn metál egyik leghíresebb alakja, a HIM énekes, **Ville Valo** édesanyja, Anita Valo felmenői is magyarok. **Kesha**, a 21. századi popzene egyik legnagyobb sztárja nagymamája révén őriz magyar gyökereket. A német elektronikus Rework formációt is két magyar származású zenész **Daniel Varga** és **Michael Kübler** alapította. Az amerikai Surfer Blood indie-rockzenekar fájdalmasan fiatalon, mindössze 27 évesen elhunyt gitárosa, **Thomas Fekete** is minden bizonnyal magyar származású volt. Arról már nem is beszélve, hogy **Aisha Devi** kortárs avantgárd elektronikus úttörő szintén maga árulta el a Recorder olvasóinak, hogy nagymamája egyharmadrészt magyar. Az indie-rockos Foxygen duó a nyáron Budapesten is fellépett, a páros jobbfelebbik fele, **Jonathan Rado** is nekünk mesélt arról először, hogy apukája ága magyar, sőt, az egész család folyékonyan beszéli a nyelvet – őt leszámítva.

AKIK ÉLTEK IS MAGYARORSZÁGON

Joseph Kosma, azaz **Kozma József** zeneszerző, a francia sanzon megújítója 1905-ben született Budapesten, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanult, majd a Magyar Állami Operaházban dolgozott. Az országot 1929-ben hagyta el, először Berlinbe, majd Párizsba költözött. **Tommy Vig** szintén a fővárosban jött világra, és jazzdobos csodagyerekként tartották számon. 1956-ban, tizennyolc évesen menekült el a kommunizmus elől az Egyesült Államokba és

/ Gene Simmons

lett Miles Davis mellett sztárénekesek bevált sessiondobosa. A Szabadkán született, jelenleg Németországban élő zeneszerző, **Sylvester Lévy** Grammy-díjat is kapott *Fly, Robin, Fly* című daláért. 1972-ben költözött Münchenbe, de lehúzott húsz évet Hollywoodban is, ahol többek közt Elton Johnnal is dolgozott. Fun fact, hogy ő szerezte a nálunk is borzasztóan sikeres *Medicopter 117 – Légimentők* című sorozat főcímdalát. A Darnel Tréning személyiségfejlesztő programok alapítója, **Darnel Christian** Budapesten született és hunyt el (2016-ban), viszont a hetvenes években olyan közel került a brit punk-szcénához, mint talán egyetlen magyar sem. Dobolt az X-Ray Spexben Chris Dust álnéven (születési neve: Dús Ferenc), de tagja volt az Electric Chairs nevű formációnak is, aminek pár állomás erejéig a Police volt az előzenekara – Dustról, akit akkor vízumproblémák miatt nem engedtek vissza Nagy-Britanniába, még Sting is megemlékezik önéletrajzában! Erdélyi Tamás, azaz **Tommy Ramone** is Budapesten született 1949-ben, szülei zsidó származású fotósok voltak, akiket a szomszédjaik bújattak a holokauszt alatt. Mindössz-

/ Tommy Ramone

sze hétéves volt, mikor Amerikába disszidáltak, aztán a Ramones dobos-produceraként ő lett a punkzene egyik fontos figurája. **Báthory Zoltán** Garamszegi vezetéknévvel született Visegrádon, 1995-ben költözött New Yorkba, mert akkori zenekarának, a Sunskullnak lemezszerződést ajánlottak. Bár az album sosem jelent meg, Báthory kint maradt szerencsét próbálni, és tíz évvel később megalapította a Five Finger Death Punch nevű metalezenekart, amivel szépen befutott.

ÉS AKIK HIRDETIK IS MAGYARSÁGUKAT

Rózsa Miklós 1907-ben született Budapesten, anyja a Zeneakadémián tanult zongorázni. Apja nagylóci birtokán töltötte a nyarakat, a palóc kultúra pedig mindig is nagy hatással volt rá és művészetére. Londonban keltette fel Korda Sándor figelmét a *Hungaria* című baletthez írt zenéjével, és végül vele tartott Amerikába is. Három filmzenéje nyert Oscart (*Elbűvölve*, *A Double Life*, *Ben Hur*). Hollywoodi villáját főképp magyar festmények díszítették és szívesen segítette honfitársait.

Két remek jazzgitárost is köszönhet a világ Magyarországnak: **Szabó Gábor** és **Zoller Attila** 1964-ben holtversenyben lett befutó a világ elsőszámú jazzlapjának (Downbeat) népszerűségi versenyén. Előbbi külföldön hamarabb lett sikeres, mint hazájában. Különös érzéssel vegyítette a magyar, az ír és a skót népzene. Amerikában sztárként ünnepelték, Carlos Santana pedig tanítónak tekintett rá. Zoller Attila 1948-ban emigrált, bejárta a világot és a legjobbakkal zenélt együtt. Jelentőségét mutatja, hogy *Message To Attila* címmel jelent meg az a lemez, amelyen a jazzvilág nagyjai Pat Methenytől Ron Carterig tisztelegnek előtte. Utolsó koncertjét végakarata szerint szülőházában adta telt ház előtt.

Joe Muranyi a legendás trombitás, Louis Armstrong egyetlen fehér klarinétosa volt.

Szülei Mezőkövesdről vándoroltak ki, de Muranyi mindig is büszke volt matyó gyökereire. Bánkon ő avatta fel Armstrong szobrát.

Gene Simmons, a KISS hosszúnyelvű alapítótagja ugyan érthető módon nem használt matyó-motívumokat zenekarában, ám a mai napig szívesen beszél a nyelvet. Mindkét szülője magyar – egy interjúban őszintén mesélt arról, hogy anyai nagyanyja azért ment a koncentrációs táborba, hogy a lánya ne egyedül haljon aki végül túlélte, de az anyját a szeme láttára vitték el a gázkamrába.

Géza Gedeon, vagyis **Geza X** a Los Angeles-i punkszíntér megkerülhetetlen figurája volt, olyan zenekarokkal dolgozott producerként, mint a Dead Kennedys, a Germs vagy a Black Flag. Ő maga is írt persze zenét Geza X And The Mommyen nevű formációjával. Első és egyetlen albumuk 1982-ben jelent meg és szerepel rajta egy *Hungarian* című dal is.

Alanis Morissette-ről eléggé köztudott, hogy magyar gyökerekkel rendelkezik: mamája 1956-os menekültként költözött Kanadába. Morissette ugyan már ott született, de szereti hangoztatni származását, sőt az 1999-es *The Prayer Cycle - A Choral Symphony In 9 Movements* című komolyzenei album nyitódalában még magyarul is énekel!

Téglás Zolinak, az Ignite frontemberének mindkét szülője magyar, a II. világháború után költöztek az USA-ba. Téglás nagyon büszke a gyökereire, több erre utaló szöveg és szimbólum is díszíti a testét. Sőt, 2000-ben megjelent *A Place Called Home* című lemezének bónuszdalában az *A csitári hegyek alatt* című tradicionális magyar népdalt dolgozza fel a hardcore zenekar.

Végezetül pedig álljon itt az idei Primavera fesztivál egyetlen „magyar” fellépője, **Kornél Kovács**, akit a világ ugyan inkább svédként tart számon, de mi tudjuk, hogy mindkét szülője magyar, és szerencsére ő sem feledkezik el erről, így rendszeresen ellátogat Budapestre és megmutatja, mi is a külföldi manapság az elektronikus zenében. Származását ráadásul tavaly megjelent kitűnő debütalbumán is szemlélteti olyan számcímekkel, mint a *Szakra Intro* vagy a *Szív utca*.

Na és akkor most képzeljük el, hogy az itt felsorolt élő zenészek mindegyike egyszerre Budapesten tartózkodik, egy teremben. Az lenne csak a magyarok világtalálkozója! Szponzorálhatná valaki, talán nem kerülne másfél milliárd forintba.

DEC. 28.

ARENA

MEGJELENT!

JEGYEK KAPHATÓK
A BROADWAY JEGYIRODÁKBAN.
TEL.: 06-1/ 340-40-40,
06-1/ 780-0-780.
WWW.BROADWAY.HU

broadway.hu
BEMUTATJA

JEGYEK
KAPHATÓK:

JÁSZAI MARI TÉRNÉL – 1136 BP. HOLLÁN ERNŐ U. 10.
TELEFON: +36-1/ 340-40-40, +36-1/ 340-48-83 – NYITVA: HÉTFŐ-PÉNTEK: 10-18H
RÓZSAKERTBEN – 1026 BP. GÁBOR ÁRON U. 74-78.
TEL.: +36-1/ 200-57-98 – NYITVA: HÉTFŐ-PÉNTEK: 10-19H, SZOMBAT: 10-17H
DEÁK TÉRNÉL – 1075 BUDAPEST, KÁROLY KRT. 21.
TEL.: +36-1/780-0780 – NYITVA: HÉTFŐ-PÉNTEK: 10-18H

JEGY@BROADWAYJEGYIRODA.HU

2018. MÁRCIUS 10.
ARENA

/ ALI FARKA TÓURÉ

A VILÁGZENE HARMINC ÉVE.

A KÍVÁNCISISÁG EREJE.

A VILÁGZENE (WORLD MUSIC) ELNEVEZÉS IDÉN HARMINCÉVES ÉS BIZTONSÁGGAL KIJELENTHETŐ, HOGY GYÖKERET VERT A KÖNNYŰZENE NAGY KATEGÓRIÁI KÖZÖTT, KIBOKSZOLTA MAGÁNAK A HELYET ÉS A TERET. UGYANAKKOR EGYETLENKÉNT A KATEGÓRIÁK KÖZÜL MÉG MA IS FOLYTON SAJÁT GYÖKEREIT VIZSGÁLJA. MERRŐL JÖTT, HOL ÉS HOVÁ TART A VILÁGZENE?

WEYER BALÁZS.

MŰFAJ/HELYETT KATEGÓRIA

Nincs még egy olyan kategória... és akkor itt álljunk is meg. Azért használom mindig ezt a bűbűs „kategória” kifejezést, mert kényszeresen kerülöm a „műfaj” használatát. A világzene ugyanis nem műfaj, hanem sokféle műfajt átfogó ernyőmárka, amibe minden belefér, ami valamilyen módon a népzeneből táplálkozik: lehet az autentikus néprajzi gyűjtés, citerafelvételre épülő drum and bass remix, dán fiatalok

által játszott afrobeat vagy népzenei ihletésű versmegzenésítés. Sokkal nehezebb minden lehetőséget felsorolni, mint azt mondani: a lényeg, hogy ha hallom, felismerem. És ez így van, mert a világzene megjelenése szép lassan megteremtette azt az esztétikát, azt az attitűdöt, amely a sok különböző formanyelvet összeköti és felismerhetővé teszi.

VILÁGZENE? AZ MI?

A világzene definiálása olyan, mint a lesszabály-vita a fociban vagy a garantált alapjövedelem a baloldalon – bármeddig el lehet róla vitatkozni, mindenki ért hozzá, és sosem ér megnyugtatóan véget. A WOMEX évkönyvében sokáig az szerepelt: *ki itt belépsz, soha ne kérdezd meg, hogy mi az a világzene.* Ezt nemrég arra cserélték, hogy: *aki felteszi a kérdést, hogy mi is az a világzene, azt a biztonságiak udvariasan kivezetik a rendezvényről.* Egyrészt a többség halálra unja ezt a témát, másrészt talán a világzene az egyetlen, amely állandóan megkérdőjelezi önnön létét állandó definíciós keresgélésével. Mikor hallottunk utoljára vitát arról, hogy jó név-e a dzsessznek,

hogy dzsessz? Kit izgat, hogy a metálba belefér-e a grindcore, hogy a trance és a goa halmazai hogyan fednek át? A harmincéves évforduló úgy tűnik, talán szép lassan lehalkítja ezeket a vitákat világzenében is.

PUNKOS SZABADSÁGZENE EZ

A világzene kezdetekor elsősorban a gyarmati múlttal és/vagy nagy bevándorló-tömegekkel rendelkező nyugat-európai országok diktálták a tempót: Nagy-Britannia, Franciaország, Hollandia, Belgium, Németország, a skandináv országok, illetve Kanada. Az elsődleges motiváció a zenei kíváncsiság és az eliparosodott popzenei piac által okozott kiábrándultságból keresett kiút volt – nem véletlen, hogy a világzene első generációjának több köze van a punkhoz, mint a popzenéhez. Scott, a szeptemberben a kolumbiai Meridian Brothers-t Budapestre hozó menedzser 1990-ben még a skót Faced Hermans-t hozta a Tilos az Á-ba. Az ide WOMEX (ami ezúttal október végén zajlott Lengyelországban) egyik legjobb koncertjét a tunéziai Ifriqiyya Électrique adta, amelyben játszik az a Fran Tazubmac, aki ugyanakkor

/ IBRAHIM FERRER

még a Hungaro Carrot fesztiválon lépett fel az Il Gran Teatro Amaro zenekarral. Peter Weber, az idén zsinórban negyedszer az év kiadója címet nyert Glitterbeat társulajdonosa a díjátadón elmondott beszédében pedig szinte végig a punkrock-korszakról beszélt. A zeneipari marketing-álszentségből akkor a wolof nyelvű szenegáli dalok, a magyar táncház, az indiai szufik, az örmény dudukosok, a brazil tropicalia őszintesége jelentette a kiutat, adta vissza a zene vélt tisztaságát. Azt is mondhatnánk, hogy azok számára, akiknek a zene elsősorban a szabadságot jelentette, a harmincas-negyvenes években a dzsessz, az ötvenes-hatvanasokban a rock and roll, a hetvenes-nyolcvanasokban a punk és az alternatív, a nyolcvanas-kilencvenesekben pedig a világzene volt és maradt a legfőbb kiút a sablonos unalom és az elüzletiesedés világából.

POSZTKOLONIÁLIS LELKIIISMERETFURDALÁS

A második motiváció inkább társadalmi volt: az egykori gyarmatbirodalmak újkeletű lelkiismeretfurdalása a gyarmati sorban tartott országokkal szemben – erőforrásaik elszípkázása, kultúrájuk lebecsülése és a birodalmi kultúra erőltetése miatt, illetve az egykori gyarmatokról érkezett, Londonban, Párizsban, Marseille-ben, Brüsszelben, Rotterdamban és más nagyvárosokban élő bevándorlók siralmas helyzete miatt (akik között egyébként igen sok volt a zenész). Ez a fenti országokban máig megmaradt, a világzene pica azonban közben globális lett, így van némi különbség a nyugat-európai posztkoloniális világzene-narratíva és a világ többi része között. Mindenesetre ennek az indulásnak nagy szerepe van abban, hogy az egykori brit és francia afrikai gyarmatok máig az egyik legfontosabb forrása a világzenének – elsősorban Mali, Szenegál, Nigéria, Ghána és Algéria.

A WORLD MUSIC ELSŐ SZTÁRJAI

A világzene első két évtizedében az elsősorban már beérkezett, érett, tapasztalt művészek léptek ki a világpiacra és közülük is a legjobbak – Nusrat Fateh Ali Khan, Cesaria Evora, Ali Farka Touré, Tom Zé, Ibrahim Ferrer, Khaled és más akkor már többnyire az ötvenes-hatvanas években járó előadók – teljes vértetben jelentek meg a globális térben. Természetes, hogy elementáris erővel törtek be ezek az egész világból válogatott, tapasztalt, érett művészek. Ennek következtében mára a többségük már nem él és természetes, hogy az utánuk következő generációban nem mindenki olyan karizmatikus, mint ők.

A VILÁG ZENÉJÉNEK TERJEDÉSE

Persze az, hogy a világzene megjelent és viszonylag gyorsan kibokszolta a maga helyét

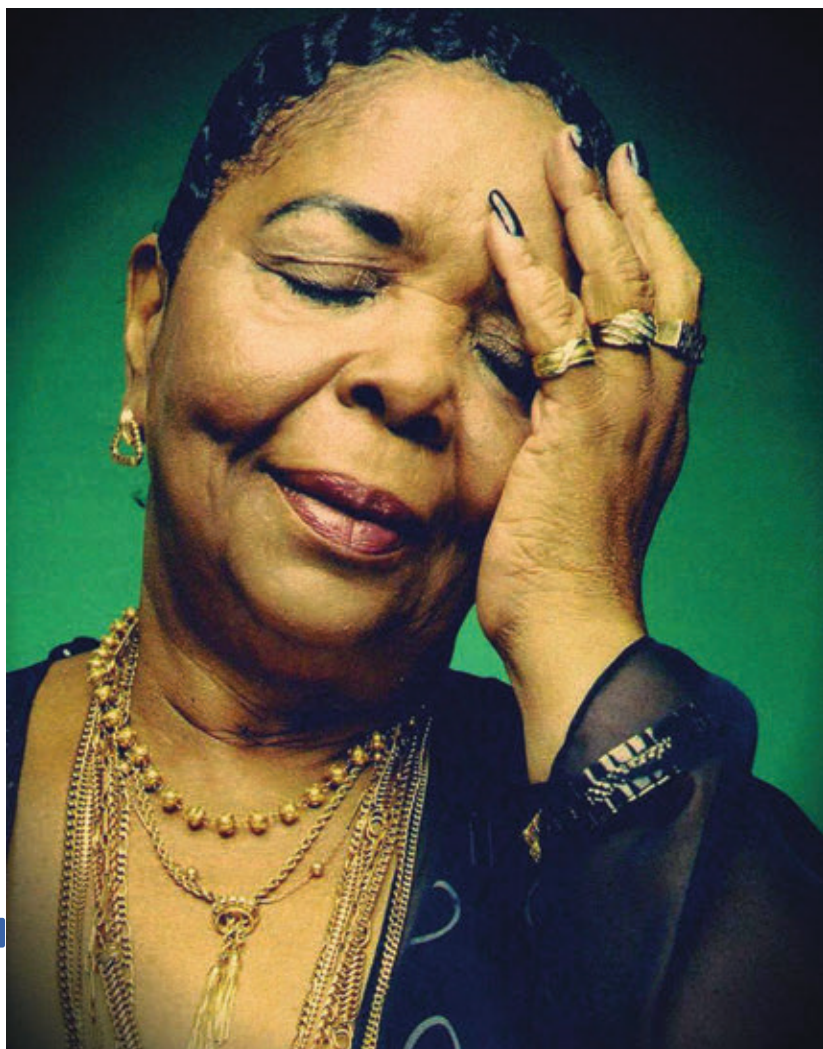
/ FRIOTYA ÉLECTRIQUE; FOTÓ: JACOB CRAWFURD

a lemezboltokban, a sajtóban, a fesztiválkínálatban és a rádiókban, azt is jelentette, hogy hirtelen sokkal több és többféle zene jelent meg a kínálatban és ezek egymásra is hatni kezdtek. Míg a kezdetekkor mindenki az autentikust, az ismeretlent, a különlegest kereste, ez az áttörés azt is elhozta, hogy a zenészek maguk is többféle zenét ismertek meg. Afrobeat zenekarok alakultak Dániától Kaliforniáig, salsa zenekarok Mumbaitól Tokióig, tehát már nem csak az világzene, ami egy adott földrajzi helyhez kötődő zenei hagyományból helyben nő ki, hanem minden, ami valamilyen módon ezekből a tradíciókból táplálkozik. Sőt, a világzene megjelenése azt is átalakította, ahogy az egyes közösségek a saját népzenejükről tekintettek: olyan országokban, ahol a népzene már szinte eltűnt, esztétikailag cikinek vagy politikailag megbélyegzettnek minősült, hirtelen világzeneként fedezték fel újra azt – így van ma megint minőségi és izgalmas jódlí Ausztriában vagy vonós népzene Québecben. Ahol pedig volt komoly népzenei élet, ott is hirtelen felértékelte a külföld érdeklődése azt – erre az egyik legjobb példa éppen Magyarország, amely Európából a világzene legfontosabb korai inspirációs forrása volt és a mozgalom korai hangadóinak fontos példa volt arra nézve, hogy a világzene nem csak a gyarmati múltból építhető. A külső látószög így vagy úgy, de szinte mindenhol hatott a belsőre is.

VILÁGZENE MA

Hogy hol és hová tart a világzene ma, arra nincs jó válasz. A világzenében nincsenek divatok, vagy azok sokkal szerteágzóbbak, széttartóbbak, mint a homogénebb területeken. Nyugat-Afrika, elsősorban Mali, Szenegál és a Zöld-foki Szigetek dominanciája állandó. Érezhetően erősödik Kolumbia, elsősorban azért, mert ott az utóbbi évtizedek rendcsinálásában, gazdasági fejlődésében, szociális programjaiban jelentős szerepet szántak a zenének és így rengeteg nagyon ügyes zenekar jön fel minden évben, akik komoly állami, tartományi vagy városi szintű támogatásokat

/ CESARIA EVORA

is kapnak arra, hogy kipróbálják magukat külföldön – az idei WOMEX-en 45 fős kolumbiai delegáció volt a pár évvel ezelőtti 3-4 fő helyett. És megintcsak van egy minket érintő része a trendeknek: Közép-Európa mint régió, elsősorban Magyarország és Lengyelország, de kisebb részben Csehország és Szlovákia erősödése is egyértelmű trend, amit részben jelez, részben pedig tovább erősít a budapesti és a katowicei WOMEX-rendezés. Ehhez oldalról

VILÁGZENE-NÉVADÓ

1987. június 29-én egy londoni bárban alkották meg a „world music” kifejezést. Brit lemezkiadók, zenészek, producerek azért gyűlték össze, hogy közösen megegyezzenek egy névben, amely alatt fogják árulni a lemezboltokban az addigi műfaji struktúrába be nem sorolható, külföldi lemezeket. A jelenlévők között volt többek között **Ben Mandelson**, a WOMEX későbbi alapítója, **Ian Anderson**, az fRoots főszerkesztője, **Nick Gold**, a World Circuit és **Joe Boyd**, a Hannibal Records vezetője is. Tizenegy független lemez cég összedobott 3500 fontot, hogy újságokban, lemezboltokban promotálják a megszavazott kifejezést. Az NME magazinhoz csomagolva megjelent egy válogatáskazetta (*The World At One* címmel, amihez minden kiadó adott két dalt: Salif Keita, Ófra Haza, Nusrat Fateh Ali Khan szerepel rajta mások mellett) és egy brosúra a cégek katalógusával. És azt is elhatározták, hogy elindítanak egy world music-listát, ami ötven angliai lemezbolt eladásait méri, ezzel is figyelmet terelve a világ zenéire. A többi végképp történelem.

kapcsolódik Észtország, amely részben az országot egyébként is övező hype hatásaként, másrészt nagyon magas színvonalú zeneoktatása és állami támogatási programjai révén, illetve a Tallinn Music Week és a Viljandi Folk Fest komoly nemzetközi eseménnyé válása révén jött nagyon erősen divatba. A következő régiós áttörés pedig a Balkán lesz, mert bár az optikai csalódás az, hogy az a divat már lefutott, valójában csak maroknyi zenész (Goran Bregović, Boban Marković, a Mostar Sevdah Reunion) volt divatban, sohasem a régió.

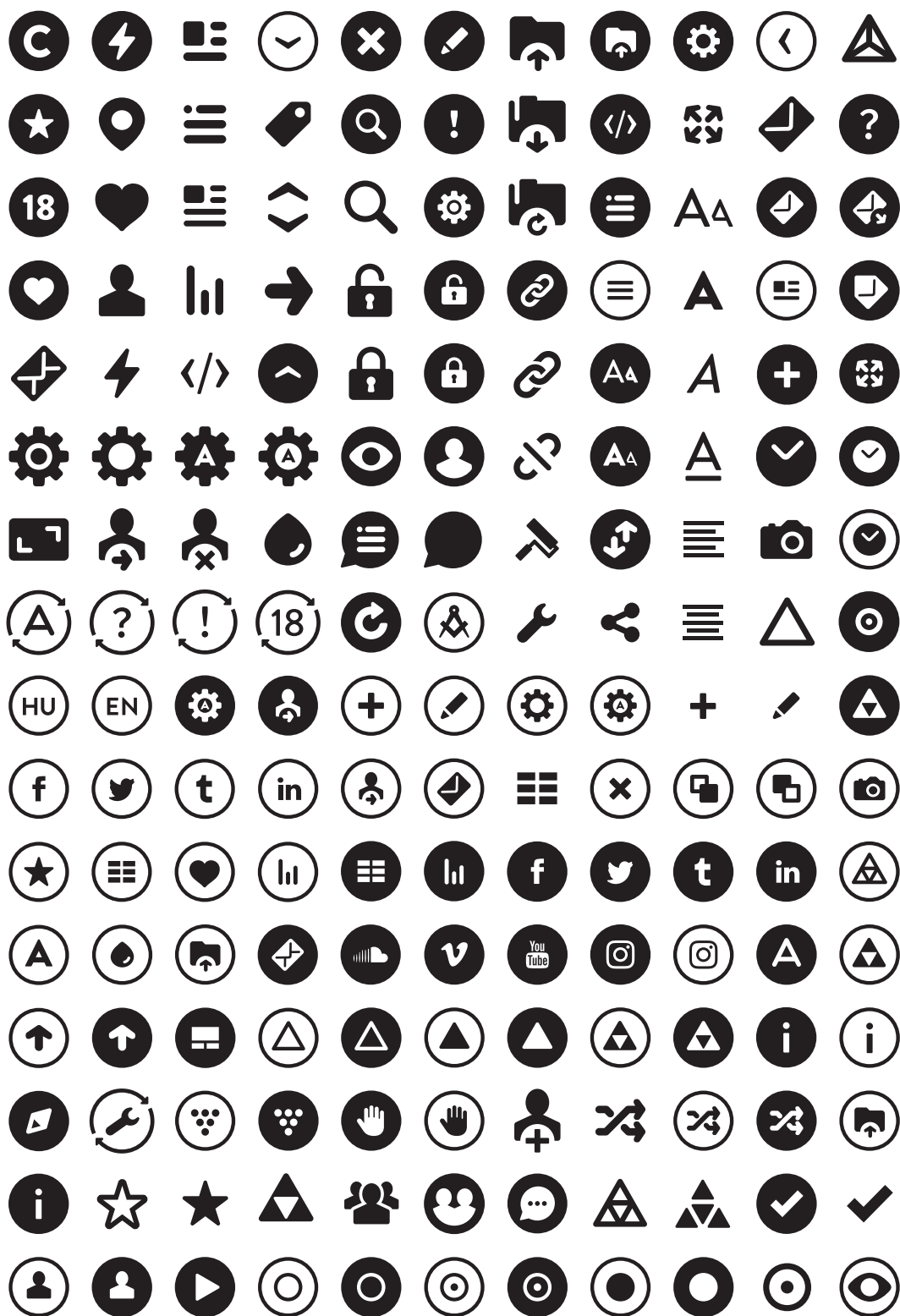
STILÁRIS TRENDK

A divatok azonban, hiába ez érdekel elsősorban mindenkit, többnyire nem földrajzi irányúak, hanem stílárásak. Az egyik egyértelmű tendencia a koncerteken a videóhátterek megjelenése – az idei év néhány legemlékezetesebb koncertje, így a martinique-i Chassol vagy a már említett tunéziai Ifriqiyya Électrique koncertje nem is értelmezhető a háttérben futó film nélkül: a zene és a kép csak egységben működik, és a filmek maguk is a zenéhez hasonló – és ugyanúgy baromi jó – kultúrantropológiai közelművek. De érezhető trend az előadóhelyekhez való igazodás is: a hagyományos, ülős koncerttermek illetve a szabadtéri fesztiválok lettek a világzene két legfontosabb piaca és ez hatással van

a hangzásokra, a használt megoldásokra, effektekre is. Az utóbbi egy évben érezhetően nőtt a száma a pszichedelikusabb hangzású produkcióknak, az elektronikának is, de nem feltétlenül a tradicionális hangzások kárára. Ha megnézzük a World Music Charts jelenlegi első húsz helyezettjét (ami persze egy pillanatnyi és némileg random, de valamelyest mégis reprezentatív mérítés), abban találunk Mali+vonósnégyes (Trio Da Kali-Kronos Quartet) és Mali+blues (Mighty Mo Rodgers és Baba Sissoko) crossovert, autentikusból albán kaba-t (Saz'iso) és finn vonósnét (Frigg) vagy salentói pizzicát (Canzoniere Grecanico Salentino), kongói afrobeatet (Jupiter & Okwess), a mindig kötelező zöld-foki coladeira-t (Elida Almeida) és három archív újrakiadást vagy tribute-ot (Peru, Szomália, Chile) és még pár mást.

A világzene nem egy műfaj, hanem egy attitűd, ismétlem megint és éppen ezért van remény, hogy nem éri el a legtöbb műfaj végzete, a sematizálódás, az önmegújítás állandó kényszere és többnyire kudarca. Heterogén hangzások, célok, történetek bábéli csoportjaként jóval nagyobb esélye van arra, hogy megtartsa a szabadságnak és a tisztaságnak, a kíváncsiságnak azt az erejét, ami annak idején létrehozta. 📌

ARTHUNGRY

A hazai kreatív közösség.

arthungry.com

AZ ELEKTRONIKUS VILÁGZENE TÖRTÉNETE.

LOKÁLBÓL GLOBÁL.

A VILÁGZENÉN BELÜL MÁR A KILENCVENES ÉVEK ELEJÉN MARKÁNSAN MEGJELENT AZ ELEKTRONIKUSZENEI IRÁNYZAT, AMI A KÉTEZRES ÉVEKBEN NAGY FELFEDEZÉSEKHEZ VEZETETT, EGY PILLANATRA MÉG A GLOBÁLIS MAINSTREAM-ÁTTÖRÉS ÍGÉRETÉT IS MAGÁBAN HORDOZTA ÉS MÁIG INNEN ÉRKEZIK AZ IZGALMAS ZENÉK EGY JELENTŐS RÉSZE.

RÓNAI ANDRÁS.

GLOBAL BASS A VILÁGZENE PERIFÉRIÁJÁN

A világzene többféleképpen is kapcsolódik az elektronikához: távoli stílusokat lehet „emésztetőbbé” tenni némi szintizéssel (bizonyos körökben ennek köszönheti rossz hírét a world music gyűjtőkategória), egzotikus hangmin-tákkal lehet feldobni bevett műfajokat és az elektronika ad lehetőséget sosem volt világok zenéjének létrehozására is.

Van a világzene perifériáján még egy lehetőség: azok az elektronikus zenei stílusok, amik Európából, Amerikából indultak, bekerültek egy-egy helyi közösségbe, amik aztán a maguk képére formáltak. Két hatás érvényesül itt egyszerre: a helyi hagyományok – itt nem arra kell gondolni, hogy „örizni akarják a gyökereiket”, hanem a közönség ízlésére, elvárásaira, amit a zenészeknek ki kell szolgálniuk (és ki is akarnak: ez nem l'art pour l'art zene). A másik hatás az, hogy milyen eszközök érhetők el: távol vagyunk a csúcsstúdiók polírozott hangzásaitól, egyszerű szintik, samplek, szoftverek állnak csak rendelkezésre.

Hasonló ez ahhoz, amikor Afrikában meghallották James Brownt, és ők is olyat akartak – de persze nem pont olyan lett, és lön afrofunk. Ám ezeket az elektronikus stílusokat másképpen szokás kezelni, mint a világzene szövetébe már beépült, régebbi műfajokat. Szokás használni rájuk a **global bass** és **ghettotech** neveket, a **world music 2.0** elnevezés is felvetődött.

Ezek a színterek saját szabályok szerint működnek, másolt cd-ken, memóriakártyáról memóriakártyára terjednek a zenék – és ma a YouTube-on, ahol könnyebben rájuk találhat egy ízlésformáló dj, blog vagy kiadó. Általában egy-két sztár kerül be a nyugati körforgásba, a többiek teszik a dolgukat otthon tovább. A komplexusos magyar zenei valóságból nézve furcsa lehet, de a legtöbbször nem is igazán érdekli őket a „külföldi befutás”.

ELŐZMÉNY: ASIAN UNDERGROUND

A kétezres évek nagy hullámának előzménye a brit **Asian underground** szcéna volt. Ázsiai bevándorlók Nagy-Britanniában (gyakran Londonban) született gyerekei vagy unokái keverték össze hiphopot, jungle-t, technót, dubot

az őshaza zenéjével, politikai aktivizmussal. A kilencvenes évek közepén indult a legtöbb előadó: **Transglobal Underground**, **Natacha Atlas**, **Fun-Da-Mental**, **Asian Dub Foundation**. **Talvin Singh Anokha** – *The Soundz Of The Asian Underground* válogatásával nagy visszhangot váltott ki 1997-ben, 1999-ben pedig Mercury-díjat is nyert szólólemezával.

M.I.A. ÉS A NAGY ROBBANÁS

A következő nagy hullám az előző évtized közepén indult. **M.I.A.** 2005-ös *Arular*, majd 2007-es *Kala* című lemeze nyitotta fel sok ember szemét, nem függetlenül attól, hogy az XL kiadó jelentette meg ezeket. A mindenhol mindenfelét színes kollázsba rendező, egy karizmatikus előadó által összefogott lemezek sikere után pedig jött az áradat. Újabb és újabb műfajokat fedeztek fel a dj-k, zenei blogok, és bár a mainstreambe nem sok minden szivárgott át mindebből (M.I.A. sem lett A-listás sztár, a *Paper Planes* is az *Ananász expressz* filmnek köszönhetően jutott be az amerikai top 10-be), az évtized második felének egyik legfontosabb zenei története volt a global bass robbanása. Még a hirdető is láttak benne fantáziát, a Nike

például egy kontinenseket végigjáró mixsorozatot szponzorált.

KÉT MEGKÖZELÍTÉS

Ekkoriban már rendszeresen téma volt, hogy „jaj, nem történik semmi új a zenében”, viszont a látványosan felgyorsult zenei világnak szűksége volt újdonságokra. A global bass irányzatok nagyon jól jöttek, ráadásul nyers energiájukkal ellentőzták a polírozott nyugati zenéket, és a ritmusvilágot is felfrissítették. Ezt az irányt leginkább **Diplo** neve fémjelzi, aki egy időben M.I.A. zenei és magánéleti partnere volt, aztán eljutott a mainstream csúcsaira is. Őt sokat kritizálják: mindenhol megjelenik, felfedez / lenyúl valamit, aztán learatja a babérokat (vagyis ő a „random white dude be everywhere”). Ugyanakkor nélküle (valamint **Major Lazer** nevű együttese és Mad Decent nevű kiadója nélkül) másképp nézne ma ki a zenei világ. Például a műfaj egyik harsány zsenijét, **Munchit** is ő ismertette meg sokakkal.

A mainstreamtől távol, de azért a sajtóban hangsúlyosan megjelent egy másik irány. A balos ún. posztkolonialista (a gyarmatosítás következményeivel elméletileg is leszámoló) gondolkodás is nagyszerű témát talált a gettótechnóban – és kritizálni valót azokban, akik privilegizált helyzetből rárepültek az elnyomottak zenéire. Az elméleti igényű megközelítés kiemelkedő alakja **DJ /rupture**, aki már 2001-es *Gold Teeth Thief* című, elképesztő mixében megmutatta, hogyan lehet a legkreatívabban összekeverni három lemezjátszón a világ legkülönbözőbb zenéit.

A LEGFONTOSABB MŰFAJOK

Ekkoriban főleg a latin-amerikai és az afrikai zenék mentek nagyot. Elsőként a **baile funk** / **funk carioca** futott be nagy karriert (M.I.A. is használta, nem sokkal később a **Bonde Do Role** népszerűsítette), a Rio de Janeiro gettóiban, a favelákban született ütős stílus, ami eredeti formájában erősen kapcsolódik a drogbandákhoz. A karibi zenék közül a **cumbia** többé vagy kevésbé elektronizált változatai stabilan jelen vannak maig;

/ BURAKA SOM SISTEMA

a reggaetont és a Dutch house-t, brostepet, szírénezést keverő **moombahton** rövidebb ideig tündökölt, de akkor nagyon (Skrillex is játszotta). Egy időben úgy tűnt, a spanyol hódítás előtti mexikói dallamvilághoz visszanyúló **3ball** is nagyobb lesz, mint amilyen lett.

Afrikából két ország emelkedett ki. Egyrészt Angola, ahonnan a kemény **kuduro** Portugálián és a **Buraka Som Sistema** sikerén keresztül lett ismert. Másrészt a **dél-afrikai house** színtér, vagyis a **kwaito** ment nagyot, miután **DJ Mujava Township Funk** című számából a Warp kiadó klubslágeret csinált. Az érdekes kálimpálós ritmusok és izgis szintihangok mellé sokszor társul ének, netán felelgetős kórusok – utóbbiak az európai fül számára a leginkább „afrikai” elemek a zenében. A színteret leginkább a 2010-es *Ayobaness! The Sound Of South African House* válogatás népszerűsítette. Dél-Afrikából jöttek olyan teljesen egyedi dolgok is, mint a valószínűtlenül túlpörgetett gyerekbulizenére emlékeztető **shangaan electro**. Ne feledkezzünk meg a ghánai **hiplife**-ről sem, már csak az Irie Maffia-tagokon keresztül létrejött magyar kapcsolatok (konkrétan a **FOKN Bois**) miatt sem.

De ez csak a jéghegy csúcsa, mert nagyon sok minden tűnt fel, akár mondjuk a kanadai őslakos indiánok zenéje, harsány elektronikával keverve (**A Tribe Called Red**, műfajuk a **pow wow step**). Közben az újradíadások, válogatások ipara is nagyon felpörgött, és a múltból is előkerültek izgalmas, a mi fülünknek nagyon fura elektronikus zenék.

Aztán ez a nagy hullám azóta elült. Vagy inkább a zenerajongók számára természetessé vált, hogy a világ minden tájáról jöhetnek érdekes elektronikus zenék, és nem kell már ezt valami külön néven összefoglalni (ami persze eleve egy kicsit erőltetett volt). Ráadásul a harsányabb global bass-stílusok viszonylag közel álltak a dubstephez, aminek hanyatlása magával rántotta a rokon (nak érzett) zenéket.

GLOBÁLIS ELEKTRONIKUS ZENÉK MA

Ebben az évtizedben egyre nagyobb figyelmet kaptak az arab zenék, kezdve az évtizedforduló körül ismertté lett szíriai, **darbe** esküvői bulizenét játszó **Omar Souleyman**nal. A **chaabi** vagy **shaabi** stílust többször is felfedezte már a nyugati sajtó, főként az egyiptomi színteret; kiemelkedik innen a virtuóz **Islam Chipsy** (paradox módon) szintetikus ösereje. **Sote** hol egészen kemény tánczenéje, hol az iráni hagyományos zenéhez kapcsolódó kortárs elektronikája is szép figyelmet kap.

Gyakran kerülnek elő teljes stílusok helyett inkább kollektívák, amiket egy-egy kiadó fog össze. Ilyen a szenzációs poliritmikus tánczenéket megjelentető portugál **Principe Discos**; a Durban nevű dél-afrikai nagyvárosban működő **Gqum Oh!**; a nagy mexikói **NAAFI** kollektíva. A **NON** pedig politikailag tudatos, gyakran metaszinten, kommentárként is érdekes zenéket jelentet meg.

És még mindig vannak ám olyan stílusok, amiket nem fedezett fel a világ. Pompás gyűjtőhely a Sahel Sounds kiadó, ami a 2011-es *Music From Saharan Cellphones* gyűjtemény nyel került fel a zenerajongók térképére. A mobiltelefonról mobiltelefonra terjedő zenék megmutatták, hogy a sivatagi blues simán összefér az autotune-nal! A Sahel Sounds tette láthatóvá például a Maliban az utcai bulikon szülő **balani** műfajt, vagy a mi fülünknek teljesen szurreálisként hangzó, szintetikus, Bollywood-inspirálta nigériai filmzenéket.

Magyarországon is van izgalmas, noha elég kicsi global bass-élet; a Recorder is foglalkozott már a **Stas** vezette **Babylon Records** kiadóval, vagy az Irie Maffia-tag Élő Márton vonatkozó munkásságával, és az elmúlt évek egyik legnagyobb magyar rádiós slágerét jegyző **SuperStereo** is ezen a vonalon indult el.

CHRIS ECKMAN (DIRTMUSIC, GLITTERBEAT KIADÓ).

GYORS VÁLTOZÁSOKAT VÁROK.

OKTÓBERBEN ZAJLOTT A MÁSODIK BUDAPEST RITMO VILÁGZENEI FESZTIVÁL ÉS RÉSZT VETT RAJTA A WORLD MUSIC LEGFONTOSABB AKTUÁLIS LEMEZKIADÓJÁNAK, A GLITTERBEATNEK A VEZETŐJE, CHRIS ECKMAN. ŐT PERSZE ISMERHETJÜK A WALKABOUTS ÉS DIRTMUSIC ZENEKAROKBÓL IS, DE HA A VILÁGZENE AKTUÁLIS HELYZETÉRE VAGYUNK KÍVÁNCSIAK, AKKOR TŐLE MINDENKÉPPEN KÉRDEZNI KELL.

INTERJÚ DÖMÖTÖR ENDRE. FOTÓ CHRISECKMAN.NET.

A Walkabouts már a kezdetekkor is több stílust keresztezett indie rockkal, de idővel aztán az americana gyűjtőnéven ismert folkos, alt-countrys műfajnak lett az egyik legjelentősebb zenekara. Amelyik a grunge legfőbb kiadójánál, a Sub Popnál adott ki lemezeket.

A Walkabouts útja sok más zenekarhoz hasonlatos. Az elején nem volt tiszta elképzelésünk arról, hogy mit is akarunk. Egyúttal közel álló emberek voltunk, hiszen Carlával (*Carla Torgerson* énekes-gitáros, Eckman akkori barátnője – a szerk.) ekkor már egy párt alkotunk és az öcsém basszusgitározott az 1984-es induláskor. Egyszerűen csak zenélni szeretnünk volna, és mindezt nem tinikorunkban tettük, hanem már azután, hogy lediplomáztam, 24 éves voltam. Joy Divisiont és Echo And The Bunnymen hallgattam, és bár Carlának volt egy erős folkháttere, eleinte inkább az indie rock felé húztunk, de rá kellett döbbenünk, hogy ha egyedibbek akarunk lenni, akkor érdemes a folkos elemeket is beépíteni

a zenénkbe. És azzal meg is találtuk a saját hangunkat. Seattle-ben egyszerre indultunk a korai grunge-zenekarokkal, de amikor leszerződöttünk a Sub Poppal, akkor még senki nem használta a grunge kifejezést, egyszerűen csak egyike lettünk a helyi lemezcég zenekaraiknak. Aztán hamar kiderült, hogy teljesen kilógunk onnan és bizonyos értelemben magunkra maradtunk. A sajtó számára nem voltunk érdekesek, mert a Sub Popnál mindenki más izgalmasabbnak tűnt, aki beleillett a grunge-hűhóba. Ugyanakkor – és ezt ma már lemezcégvezetőként is látom – egy felkapott kiadónál a kevésbé népszerű előadók is részesülnek az onnan áradó lendületből, energiákból. Ma már, egy jelentős távolságból szemlélve, úgy gondolom, hogy nagyon szerencsések voltunk.

A 2000-es évek elejétől Ljubljanában élsz a feleségeddel. Miközben a Walkabouts még sokáig működött, és részt vettél más projektekben is, 2007-ben a Dirtmusic trióval

is bemutatkoztatok. És ez komoly fordulóponthoz vezetett, hiszen a második lemezt (BKO, 2010) a mali sivatagi blues-t játszó Tamikresttel vettétek fel.

Mindannyiunk számára egy apró oldalági projektként indult a Dirtmusic. Még azután se vettük túl komolyan, hogy elkészítettük az első lemezt 2007-ben. Ugyan egyikünknek sem ez a fő fókusz, de épp nemrég fejeztük be az ötödik albumunkat, ami 2018 elején jelenik majd meg (*a Dirtmusic a harmadik lemeztől Hugo Race és Eckman duója volt, Chris Brokaw már nem dolgozott velük, igaz, most a török Baba Zula énekes, Murat Ertel lett a harmadik tag – a szerk.*). A fordulóponthoz valóban a második lemez volt, amihez rengeteg véletlen vezetett el. 2006-ban egy hónapig Maliban utazgattunk a feleséggel, kicsit elveszett voltam akkoriban, túl sok projektben, produceri munkában vettem részt, audio-túltöltéstől szenvedtem. *(nevet)* Szóval semmiképp nem direkt zenei hatást kerestem, inkább meg akartam érteni egy olyan zenei nyelvet, amit nem igazán

ismertem. Elmentünk a híres sivatagi fesztiválra és feltöltődve értem haza, de konkrét tervek nélkül. Aztán amikor később a Dirtmusic-kal turnéztunk, a kocsiában rengeteg mali zenét tettem be és mindannyian élveztük, így jött az ötlet, hogy menjünk el a következő sivatagi fesztiválra, ahova amúgy is minden évben meg szoktak hívni három-négy nyugati zenekart. Pár órája érkeztünk a fesztiválra, amikor hallottuk az egyik sátorban a Tamikrestet, Chris egyből odaült melléjük a gitárjával, fél óra múlva Hugóval mi is beszálltunk és három napig el se hagytuk a sátrukat, dzsemmeltünk.

Hogyan született meg a Dirtmusic-lemezeket is kiadó Glitterhouse lemezcég alcímkéjeként az általad vezetett Glitterbeat Records?

Kiadónk, a Glitterhouse vezetője, Rembert Stiewe nagyon jó barátom, beajánlottam neki számos projektet, és persze a *BKO* és a Tamikrest-lemezek sikere további afrikai előadók szerződéséhez vezetett. Szerették ezeket az előadókat, de azért kiadói szinten mégsem az ő világuk volt. Szóval leültünk Remberttel és kitaláltuk, hogy elindítunk egy ágot a Glitterhouse-ból, ami a világzenére koncentrálna.

Eleinte saját projektjeidet és a hozzád kötődő előadók lemezeit adtad ki, de 2014-ben hirtelen két olyan album is megjelent a Glitterhouse-nál, amelyek sztárt csináltak az előadókból, Aziza Brahimből és a Noura Mint Seymaliából. Aztán idén már negyedik éve zsinórban ti nyertétek az év lemezcége díját a WOMEX-en. Hogyan nőtt ilyen nagyra a kiadó?

Eleinte afféle művészeti vezetőként vittem a céget, az volt az elképzelés, hogy heti 10-15 órát dolgozom majd rajta. Csak azzal nem számoltunk, hogy a harmadik kiadványunk, a Tamikrest *Chatma* című 2013-as lemeze hatalmas siker lesz. Mára több mint 25 ezer példányban fogyott, ami az utóbbi öt év egyik legsikeresebb világzenei albumává teszi a korongot. Ez mindent nagyon gyorsan megváltoztatott. Nulláról pár hónap alatt 140 km/órával száguldottunk. Teljes munkaidőben ezen dolgoztam és nem azért, mert így döntöttem, hanem, mert a körülmények megkövetelték, nem volt más lehetőség, annyi munka szakadt a nyakamba a siker miatt. 2014-ben aztán ezt még fokozni tudtuk, de főleg olyan előadók-

kal és lemezekkel, amikhez még mindig elég sok közünk volt, Aziza Brahim albumát például én producerem. Onnantól kezdve viszont valóban felrobbant a kiadó. Az eredeti mottónk az volt, hogy: „Vibráló zenék Afrikából és azon túl.” Beletelt egy kis időbe, mire az azon túl részhez elértünk, hiszen egy kis siker után az ember egyből elkezd lemeztötleket kapni, nyilván főleg Afrikából, de mi mindig is szélesebb horizontúnak szántuk a Glitterbeatet. Ami mára meg is valósult. Válogatunk a kiadásra kínált zenék közül, bizonyos előadókat producerünk, a Tamikrestet menedzseljük is. Nem akarok szerénykedni, szerencsésen válogatunk és adunk ki lemezeket, de ez azért is van, mert nagyon jó anyagok futnak be hozzánk. És ez a legjobb az egészben, nagyszerű előadókkal együttműködni.

Harminc év telt el azóta, hogy létrejött a világzene mint lemezbolti gyűjtőkategória. Hogyan látod ennek a rendkívül szerteágazó zenei világnak a jelenlegi helyzetét?

Éppen zajlik egy újabb generációváltás a világzenében. A legnagyobb probléma a world music elmúlt időszakában az lett, hogy olyanná vált, mint egy visszhang-szoba. Ugyanazokat az előadókat emlegette minden meghatározó világzenei kapuőr és ezek ráadásul egy adott szakmai körön belül visszhangzottak tovább. Nyilván alapvető, hogy világzenei lemezkiadóként a világzenei magazin, a Songlines foglalkozzon minden fontos kiadványunkkal, de azoknak a sajtóorgánumnoknak a köre, ahová ezen kívül is befértünk, nem változott. A Wire magazin az elejétől nagy világzene-barrát, a Mojo, az Uncut és a Guardian is, természetesen, hogy ezekben olvashatsz efféle zenékről. De ebből a körből ki kell törnie a világzenének, hogy fejlődni tudjon. Olyan megjelenési fórumokat kell találni, ahol eddig nem voltunk jelen. És ide kapcsolódik a generációváltás is. Rengeteg fiatal európai és afrikai előadó nem törődik a világzene meglévő hálózatával, kiadókkal, menedzsmentekkel, fesztiválokkal, mert érzik azt, hogy ezek nélkül is el tudnak jutni bizonyos helyekre. Sőt, a világzene sokak szemében már inkább leszűkítendő a lehetőségeket, hiszen az eleve egy kitalált, mesterségesen felállított kategória. Azt hiszem, ez az, amivel most a világzenének szembe kell néznie: hogyan tudja lerázni magáról a rá rakódott, megkövesedett elképzeléseket. Mert jó és érdekes zene egészen biztosan érkezni a világ bármely pontjáról. Afrikában már nincsenek elzárva a zenészek a világtól, ott a Spotify, mindent hallanak az ottani zenészek és inspirálódnak belőle. Nagyon gyors változásokat várok, ezek egy része nyilván rossz zenéket is eredményez majd, de a nagyobbik rész várhatóan igen izgalmas lesz.

2017/NOV/25 | 20H

ELCIPRIEY
vol. 14

HOLLY HERNDON
(US)

STINE JANVIN
(NO)

BARTHA MÁRK
(HU)

Trafó

Foto: Banner Photo

SIMON BROUGHTON (SONGLINES MAGAZIN).

TOLCSVAY BÉLA AJTÓT NYITOTT ÉS MEGÖLELT.

OKTÓBERBEN ZAJLOTT A MÁSODIK BUDAPEST RITMO VILÁGZENEI FESZTIVÁL ÉS RÉSZT VETT RAJTA A WORLD MUSIC LEGFONTOSABB ZENEI MAGAZINJÁNAK, A SONGLINES-NAK A FŐSZERKESZTŐJE, SIMON BROUGHTON. ŐT PERSZE ISMERHETJÜK A MUZSIKÁS ÉS A MAGYAR NÉPZENE NAGY KÜLFÖLDI SZAKÉRTŐJEKÉNT IS, DE HA A VILÁGZENE AKTUÁLIS HELYZETÉRE VAGYUNK KÍVÁNCSIAK, AKKOR TŐLE MINDENKÉPPEN KÉRDEZNI KELL.

INTERJÚ DÖMÖTÖR ENDRE. FOTÓ VARGHA MÁTÉ / BUDAPEST RITMO.

Milyen zenével találkozta először, ami köthető a világzenéhez, népzenei tradíciókhoz?

A legkorábbi zenei emlékem az, hogy iskolai összejöveteleken egyházi énekeket adunk elő, de szintén az iskolához kötődik az, hogy néha szólt a zene az iskolarádióban és egyszer teljesen lenyűgözött, amit hallottam. Megkérdeztem a tanítónőt, hogy mi szól és Sztravinszkij volt az. Úgyhogy eleinte a komolyzene fogott meg, persze később hallgattam például Pink Floydot, Genesis-t, de inkább a klasszikus zene vonzott, ami máris elvezet Bartókhoz, akit szintén nagyon megszerettem, pont azért, amiért Sztravinszkij is: tradicionális zenét építettek klasszikusba. Ezért egy csehszlovákiai nyári diákmunka után miatta átutaztam Budapestre, csak azért, hogy megismerjem a házját. 1978-ban volt, tizenkilenc éves voltam.

Mit találtál akkor Magyarországon?

A legelképesztőbb szerencsém volt. Még korábban megkaptam egy magyar ember címet, akiről csak annyit tudtam, hogy valamiféle popzenész. Tolcsvay Béla volt az, nem tudtam róla, hogy meglehetősen híres zenész. Írtam neki egy képeslapot, hogy ekkor érkezem, de

azt se tudtam, hogy vajon hajnaldó-e fogadni. Amikor megérkeztem a Keletibe, felhívtam, ő meg elmagyarázta, hogyan jutok el hozzá és meghívott, hogy nyugodtan aludhatok nála. Egy busszal felmentem a budai hegyekre, ahol lakott. Szakadt az eső, elég sokára találtam meg a házat, bőrig áztam, mire odaértem és amikor becsengettem, Tolcsvay Béla ajtót nyitott és megölelt. „Simon!” Akkor látott először. Órákig beszélgettünk a zenéről, de másnap ő elutazott egy nyaralásra, viszont nekem adta a lakása kulcsát, hogy maradjak, ameddig csak akarok és megismertetett egy barátjával, aki majd kalauzol a városban. Ez a barát elvitt egy táncházba és ott meghallottam a Muzsikás zenéjét és találkoztam Sebestyén Mártával. Az események ezen elképesztő láncolata vezetett oda, hogy a komolyzene után ez a táncmuzsika este lett a legmeghatározóbb zenei élményem. Hallani ezt az elképesztő zenét, arra ösztönözött, hogy egyre többször jöjsek vissza Magyarországra, aztán menjek el Erdélybe is sokszor, többször Mártáékkal.

Mondhatni, a legfontosabb világzenei magazin főszerkesztőjét a magyar népzene indította

ta el ebbe az irányba. Milyen más népzenei hatottak még rád eleinte?

Ez így van, nagyon sokat köszönhetek a magyar zenének. Ezek a magyar zenei hatások indítottak el arra, hogy felfedezzem más népek zenéit is. Nálunk Angliában nem volt olyan megbecsültsége az angol folknak, mint amit Magyarországon a táncmuzsika adott az erdélyi és más falusi zenéknek. Az ír zene népszerűbb volt és azt hallottam is eredeti, kocsmai közegében, mert a szüleimmel minden nyáron Írországra mentünk néhány hetet. De a magyar népzene előtt ez volt az egyetlen találkozásom tradicionális zenével. Aztán amikor első budapesti látogatásom után két évvel eljutottam Erdélybe, ott megállapítottam, hogy az erdélyi magyar és az ír az a két kultúra Európában, amelyik megőrizte zenei tradícióját és élő módon gyakorolja azt.

Melyik erdélyi tájegység zenéjét kedveled a legjobban? Kik a kedvenc zenészeid?

A legnagyobb talán Fodor Sándor Neti, akivel számtalan alkalommal találkoztam. Évekkel később, 1990-ben, amikor a BBC-nek kezdtem dokumentumfilmeket készíteni, akkor forgat-

tam egyet az erdélyi falusi zenéről is, és abban Neti kulcsszerepet kapott. Szóval Kalotaszeget nagyon szeretem, talán mind közül az a legkifinomultabb, a legszebb zenei tájegység. De nem kizárólagosan csak azt szeretem, a mezőszéki Széken is többször jártam, Magyarpalatka is nagy kedvencem. Ugyanígy szeretem a vadabb gyimesi zenét. Tavaly jártam először Szászcsáváson, az a zene is nagyon megfogott.

Később a BBC-nél kezdte dolgozni rádióműsorokban, majd ahogyan említette, dokumentumfilmeket is készített népzenei, világzenei témákban.

Az egyetem után rengeteget utaztam és ez volt az a korszak, a nyolcvanas évek, amikor a nyugati világ felfedezte a nyugat-afrikai zenét, a brazil zenét és más népek zenéit is. Mi készítettük az első BBC-rádióműsort Maliban 1989-ben és ez a háromrészes adás volt ez egyetlen alkalom, amikor egyszerre sugározta ugyanazt a BBC 1, amelyik ugye a népszerű popcsatorna volt és a BBC 4, amelyik meg a beszélgetős adó. Ekkor robbant a világzene és ez roppant izgalmas időszak volt. Nagyon széleskörű érdeklődés mutatkozott iránta. Sajnos manapság az ilyen zene a BBC 3-n szól csak, ami klasszikus zenei adó és ott sem a legnépszerűbb órákban. Az utóbbi időben a világzene határozottan visszaszorult a médiában.

Hogy látod, miképp változott ennek az 1987-ben megalkotott world music gyűjtőkategóriának a megítélése és szerepe a kezdetekhez képest a 21. században?

A nyolcvanas-kilencvenes években a felfedezés revelációja hatotta át a nyitott fülű zenerajongók táborát. Andy Kershaw és John Peel volt a rádiónál az első két dj, akik folyamatosan játszották ezek a zenéket. Kershaw mesélte, hogy amikor először megérkezett a rádióba egy Bhundu Boys-lemez [*Zimbabwei chimurenga afropopzene* – a szerk.] és feltették, akkor mindenkinek leesett az álla a szobában, olyan erővel hatott rájuk ez a nyugati fül számára új zenei világ. És évekig ez volt az általános benyomás, sorra jöttek a felfedezések. Ne érts félre, fantasztikus, amink most van az internettel, az, hogy bármilyen zenét hallgathatunk

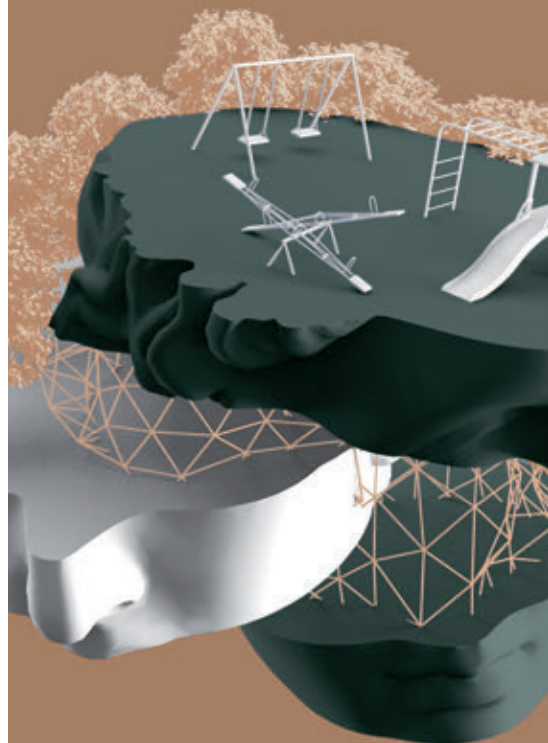
bármilyen korszakból és helyszínről, bármikor. De ez egyúttal elvette a felfedezés izgalmát is. A kilencvenes években volt néhány momentum, leginkább a Buena Vista Social Club és Manu Chao, akik kivitték ebből a zárt gettóból a világzenét és a mainstream közönség ténylegesen is találkozott ezzel a világgal, de azért a nagy áttörés elmaradt és a world music azóta is egy szűk réteg szenedélye. A 21. században is voltak divatstílusok, amik kicsit több figyelmet tereltek erre a területre, a kubai zenei robbanás után a balkáni volt ilyen, ami mára nagyjából lecsengett. Most éppen a kolumbiai zene generál nagyobb érdeklődést, de azt nem tudom, hogy lesz-e akkora hatása, mint a Buena Vistának volt. Ami határozott változás harminc, de akár még húsz évvel ezelőthöz képest is, hogy akkoriban London, Párizs és más európai nagyvárosok koncerttermeiben nem volt jelentős tényező a világzene, ma viszont elképzelhetetlen egy havi program jelentős mennyiségű világzenei előadó nélkül. És ez már nem fog visszaváltozni. Ilyen értelemben a world music kiharcolt magának egy helyet a nagy zenei palettán.

A Songlines 1999-ben indult, éppen a Buena Vista-, Manu Chao-robbanások után. Nem sok embernek lehet nálad jobb rálátása arra, hogy azóta hogyan változott a világzene ereje a zeneiparon belül.

A Songlines tizenkilenc éves működése alatt zajlott le a zeneipar nagy átalakulása és ezt mi is megérezte. A magazin azért született meg, mert a sikeres kilencvenes években nagy érdeklődés alakult ki a világzene iránt, minden lemezkiadó kubai zenét akart megjelentetni, tehát voltak hirdetések. Eleinte a lemezcégek hirdettek és a folyamatokat szépen írja le, hogy ma viszont koncertszervezők, fesztiválok hirdetnek. Az élő zenei színtér tartja életben a magazint. De az kétségtelen, hogy egyre nehezebb hirdetéseket találni és ez talán nem csak egy világzenei magazinnal igaz. Olvasót nem olyan nehéz találni, és ez talán bizonyítja, hogy az érdeklődés nem csökkent a world music iránt. Eltartott egy ideig, mire megtaláltuk a közönségünket, de azóta egyre több magazint adunk el, szóval ezzel szerencsére nincsen probléma. Azt remélem, hogy segítettünk bővíteni a világzenei piacot, de az bizonyos, hogy az olvasótáborunk a piac erősödésével együtt nőtt. Időről-időre vannak olyan hangok, és törekvések, hogy a világzenét hogyan lehetne a mainstream részévé tenni. Most például ugye a reggaeton áttörése az év slágertémája. De szerintem nem kellene, hogy ilyen ambícióink legyenek. Csak hagyni kell, hogy a zeneszek zenéljenek, kollaboráljanak egymással, és ami olyan, az ügyis megtalálja a maga kisebb-nagyobb közönségét. 📌

BMC

2017. NOVEMBER 13. HÉTFŐ 19:00
JAZZ-CSÚCSTALÁLKOZÓ
A BMC-BEN
Celea/Parisien/Reisinger
feat. Dave Liebman
(F/A/USA)

2017. NOVEMBER 21. KEDD 21:00
A DALSZERZŐ-ÉNEKES
ÉS A ZONGORAVIRTUÓZ
Petruska + Oláh Dezső

2017. NOVEMBER 24. PÉNTEK 21:00
FÉKEZHETETLEN
JAZZ-ROCK LONDONBÓL
Led Bib (UK)

2017. NOVEMBER 30. CSÜTÖRTÖK 21:00
FRANCIA JAZZ ÉS
SKANDINÁV ELECTRO
Jazz Migration | Pj5 (F)

1093 Budapest, Mátyás u. 8. | +361 216 7894
 info@bmc.hu | www.bmc.hu

A **BMC**

támogatója az

HENRI GONZO (FRAN PALERMO).

EZEKKEL A DALOKKAL MOST TÉNYLEG MONDOK IS VALAMIT.

A 2011 LEGVÉGÉN INDULT, KILENCTAGÚ FRAN PALERMO ÖT ÉV ALATT – KÉT ERŐS ÉS SOKSZÍNŰ LEMEZZEL – AZ EGYIK LEGNÉPSZERŰBB TÍZESÉVEKBELI ÚJ MAGYAR ZENEKARRÁ NÖTTE KI MAGÁT. A TAVALYI JUNGLEROCKOS-MEDITERRÁNPOPOS *Razzle Dazzle* UTÁN MÁRIS ITT A KÖVETKEZŐ, AZ ISMÉT ÚJ UTAKAT KERESŐ *Bonerider* MINIALBUM (LEMEZBEMUTATÓ: 11.10., AKVÁRIUM). SOK MÁS MELLETT A HAZAI SIKEREK PLAFONJÁRÓL BESZÉLGETTÜNK A FRONTEMBERREL.

INTERJÚ KOLLÁR BÁLINT. FOTÓ LÉKÓ TAMÁS.

Hogyan értékelnéd a Fran Palermo idei évét?

Nagyon sűrű és sok szempontból tanulságos évünk volt. Eddig még nem játszottunk ennyire sokat egy nyáron, szinte az összes nagy fesztiválon ott voltunk, amiből néhány nagyon jól sikerült, mások teljesen felejtethőek voltak. Először tapasztaltunk meg egy nagyon sűrű turnészakaszt. Volt hideg és meleg része is az évnek, már ami a koncerteket illeti. Viszont a zenekar sokat fejlődött az élő előadásban, nyáron már setlist nélkül játszottunk, plusz új dobosunk is van, akire nagyon lehet számítani. Tök jó csapatjáték alakult ki a bandán belül a színpadon. A dobosváltással történt egy előrelépés, én is, és a többiek is sokkal magabiztosabban játszottunk, mint korábban.

Ha visszagondolsz az elmúlt fél évtizedre, milyen elképzelésekkel vágtatok neki a startnál és azok hogyan változtak az évek során?

Az elképzelések évente alakultak és bővültek, klubkoncertekből jöttek a fesztiválok, lépcsőzetes volt a folyamat. De igazság szerint az én fejemben nem volt eltervezve, hogy akár eddig eljutunk. Főleg eleinte éreztük azt, hogy annyira rétegzene, amit csinálunk, hogy az nem lesz túl piacképes. De szerencsére úgy formálódott a generációnk ízlése, hogy abból mi mostanra jól jöttünk ki.

Veletek nagyjából egy időben indult több olyan zenekar is, amelyek mára hozták hasonlóan egymás után adják a telt házas koncerteket és életkorban is felétek konvergálnak. Te belülről

hogyan élted meg ezt a fajta generációváltást?

Ez egy érdekes folyamat volt, mert én is úgy emlékszem vissza, hogy mielőtt mi elkezdtünk volna zenélni, mindenki, akinek jártunk a koncertjére, magyarul énekelt, a Kistehéntől a Heaven Street Sevenig. Mondjuk utóbbiak pont énekeltek angolul is, de na. Inkább a magyar zene működött itthon. Eleinte éreztünk ezért egyfajta rizikót az angol nyelvvél, de mivel volt egy kis saját közönségünk – akik főleg a barátainkat jelentették –, ezért működött a dolog. Persze anno azt is furcsa volt elképzelni, hogy ha egy mostani zenekar, mint mondjuk az Ivan & The Parazol kiáll majd a húszéves jubileumán az angol dalaival, az milyen hatást kelt. De manapság már mindenki tud angolul, valószínűleg

nem lenne olyan különleges dolog. Szóval eleinte kicsit tartottunk ettől, de igazából nem foglalkoztunk vele, csak mentünk az árral.

Hogy látod ennek a színtérnek a jövőjét? Bár generációk zenekarainál már gyakori a telt házas koncert, azért úgy tűnik, hogy van egy felső határ, amit a legtöbb hazai együttes egyelőre nem tud áttörni, egy idő után lassul a szintlépés.

Én is úgy érzem, hogy van egyfajta plafon, ami sajnos egyelőre nem tágul, mert a rádiók és a zenei sajtó nem támogatja annyira a zenekarokat, amennyire lehetne vagy tudná. Lehet, hogy ez egy pár év múlva fejlődik majd, de azt érzem, hogy ha mondjuk többet játszana minket a rádió – mostanában, amióta változtak a dolgok, már nem igazán kapunk adásidőt sehol –, az elég sokat dobna rajtunk, magasabb lenne az a bizonyos plafon. Szájhagyomány útján terjed a zenekar híre, meg az interneten, cserébe sokkal lassabban.

Több interjúban is kiemelted, hogy például a Primal Screamhez hasonlóan nektek is korszakaitok vannak. Ha az egyes lemezek mentén próbáljuk tagolni őket, hogyan jellemeznéd pár szóval az egyes időszakokat?

Eleinte az indie keveredett a folkkal meg az akusztikus hangszerekkel, aztán az első nagylemeznél (*a 2015-ös Fran Palermo – a szerk.*) az alternatív rockzene az afrohangszerelésekkel, kissé a karibi elemekkel, maracas-szal satöbbivel. Aztán a második nagylemez (*a 2016-os Razzle Dazzle – a szerk.*) vegyesebb, de már egy kicsit sajátosabb kísérlet volt. Főképp gitárriffekre épülő album lett, hirtelen nem is tudom, hogyan kategorizálnám. Próbáltunk egy-két számban a rock'n'roll felé is nyitni, az albumzáróban (*Fritz Rock – a szerk.*) a punkba is belekóstoltunk, főleg élőben jön ez elő. Amit meg most csináltunk, a *Bonerider* EP, elég vegyes, de annyira mégsem. Az intro egy instrumentális szám, csellóval, kongával, csemlalóval feldobva, kicsit film- és világzenés. Van még három szám, amelyeket azért szerettünk volna mindeképp felvenni, mert már próbálgattuk őket a nyáron és azt éreztük, hogy magunk miatt van szükségünk néhány új dalra, amik ennyire felemelőek a koncerteken. Én mindig olyan voltam, hogy egy év után muszáj beleraknom új számokat a setlistbe, hogy fenntartsuk az érdeklődést, mert itthon nagyjából ugyanannak a közönségnek játszunk. Ezen a kis piacon szerintem simán belefér az, sőt, hasznos és jó, hogy évente vagy félévente adjunk ki új dolgokat. Most ráadásul csináltunk egy feldolgozást Eisemann Mihály és Zágón István *Holdvirágos éjszakán* című dalából, ami meg hozzám áll közel, nagyon szerettem kiskoromban. Az új

dalokat abszolút nem gondoltuk túl, először éreztem azt, hogy nem stresszelem túl magam azon, hogy milyen lesz a végeredmény. Jó lett, szeretjük.

Igaz, hogy csak feldolgozás, de most, hogy megszületett az első magyar nyelvű Fran Palermo-felvétel, mennyire gondolkodtok azon, hogy átálltok a kétnyelvűségre?

Őszintén szólva nem nagyon, a mi zenénkben ezt nem tudom elképzelni. Nem azért, mert nem szeretem a magyar nyelvű szövegeket, hiszen kifejezetten az ellenkezője az igaz, de olyan sok banda csinálja ezt olyan jól, hogy én sosem éreztem azt, hogy ez lenne a pályám – és szerintem ezután sem fogom. Viszont tényleg nagyon szeretek sok hazai számot, például az Toldiban.

Az új EP címadó dalát eredetileg tradicionális kínai hangszerekkel képzelted el, így adja magát a kérdés: meddig tágítható még a zenekar megszólalása?

Ez főleg idő kérdése, amiből az utóbbi időben nekünk nem volt túl sok. Egész nyáron turnéztunk, aztán szeptemberben már stúdióztunk, most nem volt lehetőség egy ilyen nagy hangszerelési átalakulásra. Nagyon olyan sok demóm van otthon, amiről azt gondoltam, hogy nem fér bele a Fran Palermo-ba, mert nem tudjuk úgy eljátszani, ahogy a fejemben megszólal, nem lesz olyan a hangszerelés ésatöbbi. De közben sokról mégis azt éreztem, hogy fel szeretném venni őket és jó lenne élőben játszani, ezért végül áthangszerelődnek. Némelyiket amúgy egy szólólemeze terveztem felrakni, de most úgy alakult, hogy Fran Palermo-dalok lettek belőlük.

Most volt az első alkalom, hogy valakivel közösen írtál szövegeket, hogy érzed, másfajta témák kerültek így a fókuszba?

Igen. Bár eleinte egy kicsit tartottam tőle, de Rory (*Winston, montreali író, aki dolgozott tévékomédiákban, írt a Saturday Night Live-ba és George Carlinnak is – a szerk.*), akivel ezt csináltuk, nagyon jó író és közösen sokkal jobban ki tudtuk tágítani azokat a témákat, amiket az új számokba beletettünk. Magamat nem tartom egyébként komoly szövegírónak, inkább képi elképzeléseim vagy soraim vannak, amik nem feltétlenül alkotnak összefüggő szöveget. Viszont ahogy Roryval beszélgettünk, úgy fokozatosan felépítettünk egy-egy történetet a számokhoz, amik ezáltal tele lettek metaforákkal, sztorikkal és sokkal érdekesebbek, bátrabban énekelhetők. Sokkal jobban szeretem azt a három számot, amin együtt dolgoztunk, mint a régebbieket, mert úgy érzem, ezekkel a dalokkal most tényleg

mondok is valamit és ez nekem tök új dolog.

Idén megvolt az első külföldi showcase-fesztiválos koncertetek is, a groningeni Eurosonicon. Milyen élmény volt számotokra? Mennyire szándékoztok külföld felé nyitni?

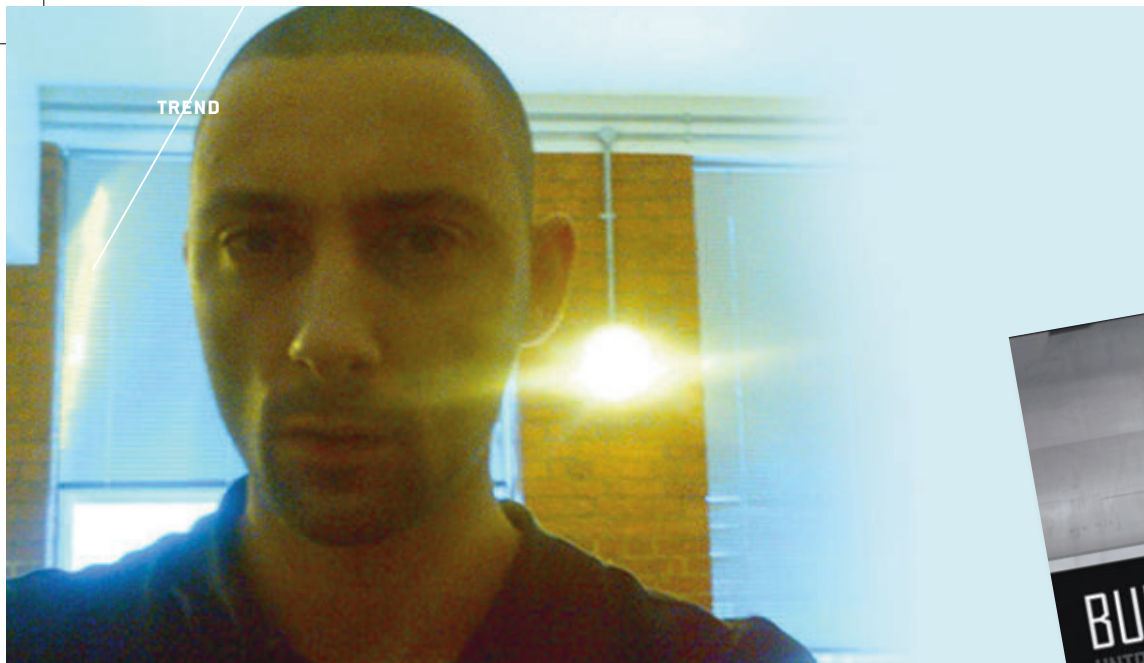
Februárban megyünk majd a MENT-re, Ljubljanába, azt hiszem, a legjobb színpadon játszunk majd, a Kino Siskában. Hollandia egy érdekes tapasztalás volt, főleg arról, hogy mi történik egy ilyen fesztiválon. Igazából inkább a kapcsolatépítésről szólt és nem a koncertről. Bár szerintem nem volt rossz fellépés, de a többiek nagyon fáradtak voltak. Ők külön utaztak, aznap érkeztek meg, tizenhét óra buszozás után, aztán éjfélkor már színpadra is álltunk, elég nyűgös volt mindenki. Viszont ez is egy tanulság volt, hogy milyen sokat utazni és aztán aznap este még fellépni. Összességében arra jöttünk még rá, hogy jó drága utaztatni minket, sokkal nagyobb busz kell nekünk, mint egy átlagos zenekarnak, kétszer annyian is vagyunk – ez örök probléma nálunk. De mivel mindenki mindenkiel kábé gyerekkora óta nagyon jóban van, így hiába mondják nekünk sokan, hogy miért nem rakunk ki legalább öt embert. Azért, mert az már nem ez a zenekar lenne.

Sokáig és intenzíven utcazenéltél. Mit kaptál attól az időszaktól?

Egyrészt egyfajta félelmet akartam legyőzni vele, amikor tizenöt éves korom körül először elkezdtem, tangóharmonikával. Az első pár alkalommal nagyon izgultam, remegtem, de utána igazából ez egy folyamatosan gyakorlás is volt. Később, amikor már Londonban éltem, néha kényszermegélhetésként is csináltam. Abból meg azért tanultam nagyon sokat, mert sokszor a saját határaitmon túllépve játszottam és megismertem rengeteg lehetőséget. Amikor folyamatosan mennek el melletted az emberek és azt érzed, hogy ha nem vagy nagyon jó, akkor nem fogsz ebből keresni semennyit sem, akkor rá vagy kényszerítve arra, hogy kihozd magadból a maximumot. Olyat, amiről nem tudtam addig, hogy az a maximumom. Után zenélni igazából egy folyamatos fejlődés.

Hogyan tovább?

Már most azon gondolkodom, hogy lehet, hogy tavasszal csinálunk egy második kis EP-t is a nyár elé, de ez még nem biztos. Folyamatosan gondolkodom szólóúgyon is, egy ilyen pályázatra be is adtam egy jelentkezést. Van némi félretett pénzünk, amiből videoklipet szeretnénk forgatni. Többféle ötletünk is van erre, de ami biztos, az az, hogy a közeljövőben meg fog történni, csak eddig nagyon sűrű volt a nyár meg az ősz, ezért nem volt rá idő.

DUBSTEP ÉS BURIAL.

A 21. SZÁZAD ÚJSTÍLUSA ÉS MESTERMŰVE.

A 21. SZÁZAD HAJNALÁN A DUBSTEP VOLT A FRISS HANG ÉS AZ ELMÚLT BŐ TIZENÖT ÉVBEN AZ ED-DIGI UTOLSÓ IGAZÁN FORRADALMI ZENEI MŰFAJ, AMELY 2008-IG TARTÓ LEGJOBB IDŐSZAKA UTÁN AZ EDM-BE ÉPÜLVE A MAINSTREAMET IS BEVETTE. A STÍLUS MESTERMŰVE, BURIAL *Untrue* CÍMŰ ALBUMA MOST NOVEMBERBEN TÍZÉVES.

SALAMON CSABA.

A DUBSTEP TÖRTÉNETE

Sokáig vitatták, hogy Croydon vajon London legdélibb kerülete-e vagy már Surreyhez tartozik. Hivatalosan London része, de lakosait egyszerre tartják vidékinek és *chav*-nek.

A *chav* egy szitokszó az alsóbb társadalmi osztály melegítősbasesapok rétegére, akik harci kutyáikkal dominálják a tömbházak játszótereit. Fordított betűszóval: **Council Housing And Violent – erőszakos lakótelepi szutyó.**

A városrész leginkább a 2011-es londoni zavarások melegágyaként és a tavaly hét halálos áldozatot követelő villamosbaleset kapcsán került a hírekbe, de azt kevesen tudják, hogy az ezredfordulón innen indult útjára a dubstep.

Akinek nem a bűnözés volt az életcélja, az a lakótelepek helyett a lemezboltokat és a klubokat járta és próbált jelen lenni a brit elektronikus zene legizgalmasabb időszakában. A dubból és jungle-ből kinövő drum and bass elemeit ötvöző dubstep a UK garage, a 2-step és a speed garage kiüresedésével a kilencvenes évek végétől kezdett alakot ölteni – főképp 2-step maxik b-oldalán, instrumentális remixek

formájában (El-B, Zed Bias). A producerek a sötétebb hangzás érdekében elhagyták az énekhangokat és lelassították, lecsupaszították a hangzást, teret adva a súlyos, basszus-orientált ütemeknek. A stílus megszületésénél központi szerepe volt a croydoni Big Apple lemezboltnak, amit **DJ Hatcha** és **Artwork** (Magnetic Man) vezettek. Itt találkozott két tizenéves suhanc, **Skream** és **Benga**, akik eleinte csak az eladókat idegesíteni jártak be, később viszont bevették megmutatni a Playstationjukon felvett demóikat is. Az addig inkább garage-et árusító bolt tulajdonosai gyorsan gründoltak egy kiadót és elkezdtek megjeleníteni a fiatalok zenéit, Hatcha pedig a hétvégi bulikban és kalózádiókban (főleg a Rinse FM **Kode9** vezette egyik műsorában) pörgette ezeket a lemezeket.

Az ő lelkesítő közvetítésével kezdett el terjedni az addig névtelen új irányzat a 2001-ben Brixtonból indult, Londont bejáró FWD>> klubesteken. Ide jártak a helyi **Digital Mystikz** duó tagjai, **Mala** és **Coki** is, akik a város lemezboltjaira próbálták rásózni acetátra kivágott szá-

maikat. Az üzletek nem nagyon tudtak velük mit kezdeni, hiszen még csak egy címke alá sem lehetett besorolni őket. Egy alkalommal azonban Mala hazatért lemezbolti körútjáról, és egy eladója hívta, hogy kapjon fel még egy dobozzal a lemezekből és induljon vissza, mert egy óra alatt elvették az összeset. Hatcha egy

DUBSTEP TOP 10

- # **Burial**: *South London Boroughs* (2005)
- # **Skream**: *Midnight Request Line* (2005)
- # **Digital Mystikz**: *Haunted/Anti War Dub* (2006)
- # **Pinch**: *Qawwali* (2006)
- # **The Bug feat Flowdan**: *Jah War (Loefah Remix)* (2007)
- # **Benga and Coki**: *Night* (2007)
- # **Peeverlist**: *Roll With The Punches* (2007)
- # **Mala**: *Changes* (2007)
- # **TRG**: *Broken Heart (Martyn's DCM Remix)* (2008)
- # **La Roux**: *In For The Kill (Skream's Let's Get Ravey Remix)* (2009)

interjúban dubstepnek nevezte el az addig névtelen hibridet, ami attól kezdve kiszorította a megfáradt garage-et (fontos korai úttörő még a **Horsepower Productions**, akik szintén az elsők között használták az elnevezést). Az országos rádiókban a BBC-legenda John Peel játszott először Digital Mystikz-et, méltó utódja, Mary-Anne Hobbs pedig 2006 elején összehívta a szcéna előadóit egy közös műsorra *Dubstep Warz* néven. Az itt készült csoportképen tűnt fel a kapucnis **Burial**, aki anonimitásban, élő fellépések nélkül teremtette meg a stílus Brian Enót idéző válfaját szétvagosott, gyorsított/lassított hangmintáival. A sorra alakuló kiadók – Tempa, DMZ, Hyperdub és Deep Medi – dominálták az évtized második felét, több szerzemény is felhangzott a 2006-os *Az ember gyermeke* című sikerfilmben, tökéletes aláfestésként szolgálva a disztópikus, 2027-es Londonhoz – és a műfaj átszivárgott a mainstreambe. Az első irányzatok egyike volt, ami vírusként terjedt az interneten és az akkor berobbanó YouTube-on, felemásan befolyásolva ezzel a lemezeladásokat. Világszerte dubstep-partisorozatok indultak, Mary-Anne Hobbs a Primavera Fesztivál kurátoraként egymást követő két évben is e stílus köré szervezte estjeit. Burial második, *Untrue* című, 2007-es nagylemezét a legrangosabb brit zenei díjra, a Mercury Prize-ra jelölték 2008-ban, és bár a bukiknál ő volt a favorit, végül az Elbow nyert. Megjelentek a másodgenerációs brit előadók (**Magnetic Man**, **Nero**, **Katy B**, **Joy Orbison**), a legnagyobb sztárok – Britney Spears, Rihanna vagy éppen Snoop Dogg – pedig dubstep-elemeket kezdtek el használni dalaikban. 2010-től a listák élén dubstep „slágerek” váltották egymást, a műfaj aprópénzre váltásával a lejtőn is elindult. Több válfajra esett szét: míg a hatásvadász brostep és filthstep a céllövöldék környékén hódított és **Skrillex**-szel beépült az edm-be, a műfaj szellemiségét olyan poszdubstepnek

bélyegzett előadók mentették át, mint **James Blake** és **Mount Kimbie**, bár az ő zenéikben ma már alig kimutatható a croydoni hangzás. Azért Burial még időről időre feltűnik (egyetlen szelfi erejéig fotón is), hogy elmossa a határokat Dél-London és Surrey közt.

A TÍZÉVES BURIAL-MESTERMŰ: UNTRUE

Az *Untrue*-t talán valótlannak lehet a legjobban fordítani. A fosztóképző jelenléte arra utal, hogy nem feltétlenül hazug, csak nélkülözi a valóságot. Burial zenéje Dél-London alternatív valóságát festi meg, a rave-ről éjszakai busszal hazatérő szembesülését az esőtől elmosódó, sokemeletes lakótömbökkel, a ködös átmenetet a szombat este eufóriája és a vasárnap délutánok kiüresedése közt. Az elsőtétített szobában rejtőzködő Burial számára a rave emléke csupán fikció. Idősebb bátyja elmondásaiból és kalózádiókról felvett dj-szettekkel ismeri csak, ő maga sosem vett részt rajtuk. Kezdetleges zeneszerkesztőn felvett demókon próbálta reprodukálni a saját, fals nosztalgiját, amit rajzokkal kísérve kezdett el küldözgetni kedvenc zenei oldalának. Az oldalból hamarosan kiadó lett (Hyperdub), amikor a főszerkesztő, Stephen Goodman Kode9 néven készült saját zenéi mellett Burial *South London Boroughs* című demóját is kiadta 2005-ben – amit aztán újabb tíz EP és két nagylemez is követett. A 2006-os *Burial* debütlemezt több zenei újság is a legjobbak közé választotta, és egy éven belül jött is a folytatás *Untrue* címmel, amivel a producer végleg kifaragta borongós, kapucnis mellszobrát.

Míg az első lemez hat év alatt készült számokból állt össze, az *Untrue* egy ihletett, kéthetes periódus éjszakáin született. De bármennyire is próbáljuk keresni a filmes idézetek, hang- és énekminták illesztését, már az elején elveszünk Burial világában. „Megláttam a lángját, ragyogva lobog örökké” – az *Inland Empire*-ből (David

Lynch 2006-os filmje) vett mottóval indul a lemez, az *Alien* hangeffektjeivel aláfestett *Untitled* nyomasztó, lynchianus hangulatát csak azért töri meg az *Archangel*, mert ez az egyetlen, közismert Burial „sláger”, de utána gyorsan visszaránt magával a *Near Dark* sötétje. A feldarabolt és összetűzött vokálok sebességei úgy alakulnak át, hogy a férfi hangok nőiesnek, a női hangok bűgön mélynek hangzanak, miközben ide-oda csúszkálnak az ütemeken. Christina Aguilera és Aaliyah domináns énekei lelassítva vesznek el a távolba (*In McDonalds*) vagy simulnak bele a sűrű kompozíciók szövetébe (*Ghost Hardware*). A fémes csengésű hangmintákról nehezen lehet eldönteni, hogy macskaköveken pattogó, üres szifonpatronok vagy egy töltényhüvelyek közt gázoló karakter zaja egy rongyosra játszott, japán videójátékban.

Nincs értelme csúcspontot keresni vagy összevetni a részeket egymással és az egészszel, az *Untrue* popkulturális referenciák és hangulatok összessége. Egy David Lynch által rendezett *Blade Runner* Playstationre, amit esős, novemberi éjjeleken játszottunk Goldie-ra és Massive Attackre bólogatva. Egy olyan világ, ami behúzott sötétítőfüggönyök mögött létezik, mégis elválaszthatatlan attól, ahol született.

Ahogy Burial fogalmazta meg egy interjúban Mark Fishernek, az idén öngyilkosságot elkövetett, legendás zenekritikusnak: „*Sokszor bolyongok Londonban – néha azért, mert nem kell valamerre, néha azért, mert nem tudok sehova máshova menni. Egyedül lenni, fülhallgatóval a fejedben kicsit olyan, mintha rengetegen vennének körül egy klubban. Néha úgy érzed, mintha egy szellem érintené meg a lelked, mintha valakivel együtt sétálnál. Aki Londonban él, ismeri ezt az érzést, de amint beszélni kezd róla, szertefoszlik. London szerkesztés, büszke vagyok rá, de néha elég sötét tud lenni, még ha fel sem tűnik mindig. Amikor éjszakai buszon ülsz, egyedül sétálsz keresztül a városon, hazaérve felraksz egy lemezt és belealszol, eggyé válsz vele, a valóságoddá válik. Szívesebben hallgatsz meg inkább egy számot az én valóságomról, mint egy „itt vagyok a csajommal a klubban”-szerű, amerikai rapszámot. Azt hallgatom inkább, ami sajátosan brit, mint a drum and bass vagy a dubstep. Ha egyszer is hallottál már underground zenét életemben, minden más valami elbaszott reklámnak tűnik mellette.*”

Egy évtized elteltével is úgy vonz be minket az *Untrue*, mint egy éjjel-nappali teázó éjszakai fényei, ahová az eső elől menekülünk, hogy elmerüljünk egy valótlannak, de reménytelen nosztalgiaiba.

DUETTLEMEZEK.

COURTNEY BARNETT & KURT VILE ÉS A TÖBBIEK.

AZ ŐSZ EGYIK SZENZÁCIÓJA A KURT & COURTNEY-DUETTLEMEZ. NA, NEM AZ A KURT (COBAIN) ÉS COURTNEY (LOVE), HANEM KÉT IGEN NÉPSZERŰ ÉS TEHETSÉGES KORTÁRS DALSZERZŐ-ÉNEKES DUGTA ÖSSZE A FEJÉT, HOGY CUKI KÖZÖS DALOKAT ÍRJON. BEVETT POPZENEI TREND, ANNYIFÉLE PÁROSODÁS VOLT MÁR A MÚLTBAN!

DÖMÖTÖR ENDRE.

A MINTÁK

Duettlemez rengetegféle lehet. Már az ötvenes években csúcsra járt a formátum, igaz akkor még nem szerzők közösködtek, hanem énekeseket vettek rá közös lemezre – duplázódott a két rajongótábor felől érkező bevétel. A hatvanas évektől a soul (Marvin Gaye Mary Wells-szel, aztán Kim Westonnal, aztán Tammi Terrell-lel, aztán Diana Ross-szal) és a country műfaja (Johnny Cash-June Carter az alappáros, de a Bobby Gentry-Glen Campbell duólemez se rossz) ontotta a hasonló, kasszárt csilingeltető példák végtelen sorát. Akad köztük azért jó lemez, de inkább a középszer uralkodott – zseniális példa tényleg kevés van: a csúcs talán Nancy Sinatra és Lee Hazlewood pszich-country-csodája. Még ritkább a tűrhető LP a karácsonyi duettlemezek túlszorduló piacán, bár már egy-egy igazán kimagasló (és nem egymást túlélő) duettdalt sem könnyű összehozni, hát még abból egy egész nagylemezt.

A VARIÁNSOK

Aztán jöttek azok a kiadványok, amelyek egyetlen művész albumaként jelentek meg, azonban azon ő mindegyik számban mással duettezik. Olyan is van, amikor egy énekes és

egy hangszeres felelget egymásnak, ebből az 1963-as *John Coltrane And Johnny Hartman* album a legjobb. Két hangszeres duettezésére tényleg kismillió jazzpélda akad, de legyen inkább nem nyilvánvaló popzenei: Brian Eno Robert Fripp-pel, vagy Harold Budd-dal, vagy David Byrne-vel közös lemezei melegen ajánlottak. Világzenében is voltak nagy egymásra találások (Ali Farka Touré with Ry Cooder: *Talking Timbuktu*, 1994). Persze olyan duett-LP is van, ahol az egyik fél inkább hangszerelő és kevés a tényleges együtténeklés (brazil példák: Nelson Ângelo e Joyce: *s/t*, 1972 és Elis Regina & Antonio Carlos Jobim: *Elis e Tom*, 1974), vagy szinte egyenesen felváltva nyomják az egymást követő dalokban (*Jane Birkin/Serge Gainsbourg*, 1969), vagy hagyják énekelni a jobb hangút: John Parish PJ Harveyt, Rustin Man meg Beth Gibbons-t. Manapság hiphop-kollaborációból van sok: Mos Def & Talib Kweli, MF Doom & Madlib, Jay-Z & Kanye West. A pszichrocker The Flaming Lips nagyon hisz az együttműködés erejében, rendületlenül próbálkoznak, kevés átütő eredménnyel. A zenekar & énekes párosításokból a Wilco Billy Bragg-gel közös LP-i sülték el jól. És persze rengeteg a fiú-lány duózenekar, ezek

között akad szólóismertség után összeállt dalszerző páros (ilyen a Summer Camp vagy éppen a leghíresebb példa: M. Ward és Zooey Deschanel színésznő együttese, a *She And Him* – amelynek sikereit Scarlett Johansson is megirigylhetette, ezért összehozott egy korrekt duettelést Pete Yornnal).

AZ ELMÚLT ÉVEK TERMÉSE

A nyolcvanas-kilencvenes évek valahogy nem kedveztek az ilyen összeállításoknak, de a kétezres évek közepétől megint szaporodni kezdtek a duettlemezek, Isobel Campbell Mark Lanegannal volt az első komolyabb sikerkövacs, nyomukban az utóbbi években rendszerezéssé is váltak az ilyen kiadványok. A Green Day-es Billie Joe Armstrong fura pár Norah Jones-szal, Everly Brothers-t dolgoztak fel 2013-ban. Abban az évben jó volt Adam Green & Binki Shapiro, a következőben meglepő Lady Gaga Tony Bennett-tel. Tavaly Jesca Hoop és az Iron & Wine-os Sam Beam álltak be a sorba, idén volt már ex-Fleetwood Mac-összegabalyodás (Lindsey Buckingham / Christie McVie) – de az utóbbi években egyértelműen Barnették szóltak a legnagyobbat.

A LEGJOBB NŐI-FÉRFI DUETTLEMEZEK

A Simon & Garfunkel vagy a Buckingham Nicks duó zenekarként működött, szóval ők itt nem versenyezhetnek, előbbi már csak azért sem, mert most – a Courtney & Kurt-album min-tájára – jöjjenek csak azok a legjobb lemezek, amelyek két, önállóan is népszerű, ellentétes nemű előadó összeállása után születtek.

ELLA FITZGERALD AND LOUIS ARMSTRONG:

Ella And Louis (1956)
Minden duettlemezek mintapéldá-

nya, a swingkirálynő és a swingkirály hibátlan együtt, folytatták is: *Ella And Louis Again* (1957), *Porgy And Bess* (1958).

OTIS REDDING / CARLA THOMAS: King & Queen

(1967)
Az első tökéletes déli soul duettalbum.

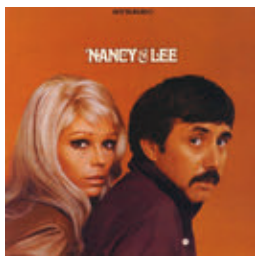
Redding valószínűleg Gaye-duettjeiből ihletődött, de ő meg Gaye-t ösztönözte jobb teljesítményre ezzel a könnyen csúszó soulözö duálkodással.

MARVIN GAYE & TAMMI TERRELL:

United (1967)
Örökzölddel (*Ain't No Mountain High Enough*) kezdődik és

később sem igen adják alább: a tragikusan fiatalon elhunyt, óriási hangú Terrell olyat hozott ki Gaye-ből, amit korábbi partnerei nem.

NANCY SINATRA & LEE HAZLEWOOD:

Nancy & Lee (1968)
Sinatrának bő félórán megmutatják a többi próbál-

kozónak, hogyan is kell csinálni a country-duetteket, úgy, hogy barokkoppal,

pszichedéliával nyakon öntött dalaik stílusok felett állva tartoznak a korszak legjobbjai közé.

JUDY HENSKE & JERRY YESTER: Farewell Aldebaran

(1969)
Henske erős kiállású folkdalnok volt, Yester a Lovin' Spoonful gitárosa, együtt 1963-tól házastársak, akik a stúdióban megvadították egymást első közös lemezükön. Az egyik legjobb pszichfolk.

GEORGE JONES & TAMMY WYNETTE: Golden Ring

(1976)
A country műfaj egyik álom párja

1975-ben nagyon csúnyán vetett véget házasságának, ám egymás nélkül behalt karrierjük, így folytatták. Brutális szakítás dalokkal überelték sikereiket, igaz düh táplálta azokat.

ISOBEL CAMPBELL & MARK LANEGAN: Ballad Of Broken Seas

(2006)
A Belle & Sebastianból

kilépett Campbell írt egy szépség és szörnyeteg-lemezt, amihez a grunge-énekestől csak a torok kellett. Isobel annyira érezte a duettek műfaját, hogy még két hasonlóan jó LP-t összehoztak.

ROBERT PLANT | ALLISON KRAUSS: Raising Sand

(2007)
A kiszámíthatatlanság a zenében: az

egyik legnagyobb rockénekes és a bluegrass királynője country roots dalokat énekelnek ihletett hangszerelésben és ez ráadásul úgy

áll össze, ahogyan a legtöbb hasonló vállalkozás szétesne.

DAVID BYRNE & ST. VINCENT: Love This Giant

(2012)
Nagyon ritka, amikor két ilyen fajsúlyú zenész közö-

munkára szánja el magát, még ritkább, hogy nem buknak bele. És még egymásból is tudtak újat megmutatni ezen a fúvósnehéz lemezen.

COURTNEY BARNETT AND KURT VILE: Lotta Sea Lice

(2017)
Nehéz elképzelni, hogy ez a jammelések-ből született

szimpátialemez több lenne egyszeri kalandnál, de annak – rendes soralbumok közötti lazításnak – több mint megteszi. Egyikük sem ér fel legjobb egyéni pillanataihoz (már az is beszédes, hogy a két legjobb dal a két feldolgozás), együtt mégis többek a vártnál és ebben rejlik a *Lotta Sea Lice* ereje. Egymásra figyelés jellemzi, ordít róla készítésének kiegyensúlyozottsága. Melegszívű lemez, nagy szükség van az ilyenekre manapság.

+ 5 IZGALMAS, MÁSFAJTA DUETTALBUM

Augustus Pablo + King Tubby: *Meets Rockers Uptown* (1977)

Lou Reed / John Cale: *Songs For Drella* (1990)

Mos Def & Talib Kweli: *Are Black Star* (1998)

Lindström & Prins Thomas: *s/t* (2005)

Gil Scott-Heron And Jamie XX: *We're New Here* (2011)

PÉTERFY BORI.

MEDDIG LEHET MÉG ELMENNI.

NOVEMBER ELEJÉN JELENT MEG A PÉTERFY BORI & LOVE BAND HATODIK ALBUMA, ALIG MÁSFÉL ÉVVEL A *Szédülés* UTÁN. A GYORSÍTOTT TEMPÓ AZONBAN KREATÍV CSÚCSOT JELENT TÖVISHÁZI AMBRUSÉKNÁL, UGYANIS A ZENEKAR TÍZÉVES JUBILEUMÁT IS ÜNNEPLŐ *Bori X* A LOVE BAND EDIGI LEGJOBB ANYAGA. AZ ÖTLETEKTŐL BURJÁNZÓ ELEKTRONIKUS-DARKDISZKÓS NAGYLEMEZRŐL PÉTERFY BORI MESÉLT.

INTERJÚ DÖMÖTÖR ENDRE. FOTÓ MERÉNYI DÁVID.

Miben volt más elkészíteni ezt a lemezt az előzőekhez képest? A táncos-grúvos *Fehér éjszakákhoz* (2012) viszonyítva jelentős változást hozott a tavalyi, zenekaros hangszerelésű, borongósabb *Szédülés*. Ez viszont a leginkább elektronikus lemezeket lett. És gyorsan jött: az előző kettő között még volt három és fél év szünet, most alig másfél.

Ez most nagyon elektronikus, popos lemez lett, gitár szinte nincs is rajta, ami élőben is eléggé átalakítja a megszólalásunkat, de szerencsére Nagy István gitárosunk zongorán is nagyon jó. Jelentősen más irányba tolódtunk el, az előzőnél sokkal vidámabb az új album. „Legyen tánc!” – ez volt a mottó. Boldogság és az alternatív hangulatból való kiszakadás jellemzi. Volt olyan lemezünk, ami lényegében teljesen élő volt, ez most nagyon elektronikus, Ambrus elképesztő munkájának, a megfelelő hangok megtalálásának és a stúdió-próbatereiben töltött sokezer órának az eredménye. A dalok általában mindig ugyanúgy születnek, kettőnk között indulnak el, ebben nem volt most sem eltérés. Ambrus átküld egy zenei alapötletet és arra elkezdődik a szövegírás. Ezt általában én és Tariska Szabi indítjuk, de van, amikor már rögtön érezzük egy dallamon, hogy ezt Hujber

Szabinak vagy Dévényi-Hajós Kristófnak küldjük el. Már érezzük, hogy ki mire harap. Ezúttal is volt olyan szám, amire három szöveg is született, végül az enyém lett a végleges, de Tariska Szabi arra írt szövege meg kapott egy másik zenét. Amikor a zene és a szöveg kezd összesimulni és szerelembe esnek, akkor ahhoz jönnek még további finomítások és úgy alakul ki a végeredmény. Többször a zenekar dúsítja fel ezeket, mindenki a maga ötleteivel. De alapvetően Ambrus szerzi a zenét és hangszerel.

A már eddig is népes Love Band-dalszövegíró gárdához került egy újabb szerző: Sarkadi Balázs Bankrupt-frontember a *Ne keresd az igazit, az én voltam* című igen slágeres dalban.

Teljesen véletlen történet, Ambrus producerként segítette a Bankruptot és beleszaladt ebbe a szövegbe. Ez a fajta poposabb, vidámabb hangulatú lemez, amit most terveztünk, azt is hozta magával, hogy a szövegeknek is könnyedebbeknek, más hangulatúaknak kellett lenniük. Ezt az eredeti punkszöveget megcsináltuk csajváltoztatban és nagyon jól működött.

Könnyen megjegyezhető, mégis tartalmas.

Ezt a határt nehéz megtalálni. Nekem fontos volt az új anyagnál, meg persze máskor is, hogy a könnyedség mellett valami örület is legyen benne, mert különben nem bírom elénekelni, egyszerűen leesik róla a szám, ha nincs benne egy kis vér, egy kis halál, egy kis valami hülyeség.

Az előző lemezt a te szövegeid uralták, most mennyit írtál te?

Két szövegem van, a *Lakatlan szigetet* és a *Te meg én és a kutyádat* írtam én, az *Dózist* főleg Ambrus, de abba is beleírtam egy kicsit. De ez igazából a szövegek tekintetében is szép jubileumi lemez lett, noha ez nem volt cél. Nagyon nevettünk, amikor rájöttünk, hogy végül a három fő szövegírónk, akikkel évek óta rendszeresen dolgozunk, a Tariska-Hujber-Dévényi-Hajós trió mindegyik tagja két-két szöveget jegyez a lemezen. A tíz év ebben is megjelenik.

Popos a lemez, slágeres, de közben zeneileg nagyon kifinomult, sokrétű és erősen előremutató is, ami Magyarországon pláne szokatlan egy népszerű előadótól.

Sokszor és sok helyen nehéz áttolni, hogy attól, hogy valami más és új utakat kereső, még lehet popos is, és szólhatna a rádiókban. Nagyon reméljük, hogy ezzel a lemezzel most így lesz, és eljut a rádiókba. Ambrust hihetetlen zseninek tartom. Esetünkben talán azért is jó az a sokféle útkeresés, amit lemezzről-lemezre próbálgatunk, mert jó alapanyag vagyok ehhez, hiszen színésznőségemből fakadóan mindenfélét ki lehet velem próbálni. Nincs az, hogy be van löve: csak ezt vagy azt tudom. Mindennel lehet játszani, hiszen az énekléshez is szerepből, színészetből állok hozzá és nem technikából. Ez Ambrusnak is jó terep arra, hogy miket lehet még kipróbálni, meddig lehet még elmenni. Elképesztő, hogy mennyit dolgozott ezzel a lemezzel. Úgyhogy már tényleg csak az kell, hogy legyen füle hozzá az embereknek, hallják meg, hogy mi minden van itt egybegyűrva.

A szerepből énekléshez azért hozzátartozik, hogy dalaitokban mindig ott volt a péterfy-boriság is. Ebben a lemezben mennyire van benne önmagad?

Abszolút benne vagyok. Az énekesnőség az alapvetően én vagyok. Azért is élvezem mostanában jobban, mint a színházat, mert a legnagyobb szabadságot adja azzal, hogy az ember önmaga lehet a koncertszínpadon.

Ezt kell kordában tartani, adni neki egy stílust és így megfogalmazni, hogy ki vagyok én. Az önazonosság a legizgalmasabb a színpadon; mindig kilóg a lóláb, ha valaki csak próbálkozik, mondjuk, majmol valakit. De szerintem az elmúlt tíz év alatt egyértelműen kirajzolódott, hogy mi áll jól nekem.

A Bori X további különlegessége, hogy egy játék is készült hozzá. Te mennyire vagy nagy videojátékos?

Én abszolút nem vagyok játékos, viszont a zenekar döntő része nagyon komoly játékos. Mindig gondolkozunk azon, hogy mit lehet kitalálni egy album mellé, mert a klasszikus értelemben vett lemezkiadás felett eljárt az idő. Ez a lemez cd-n már csak tíz egyedien megrajzolt, számozott példányban jelenik meg, esetleg később lesz belőle vinylváltozat, ha lesz rá kellő érdeklődés. De Ambrus felvetette ezt a játékötletet, kerestünk rá fejlesztőt és fantasztikus szerencsével megtaláltuk a Big Fish-t, akik hihetetlenül sokat dolgoztak azon, hogy ez megvalósuljon. Állandó grafikusunk, Stark Attila rajzolta a pályákat és mi nagyon imádjuk, de úgy tűnik, hogy a közönségünk is. Ilyen még tényleg nem volt Magyarországon, nagyon izgalmas.

Amikor az Amorf Ördögökből Péterfy Bori & Love Band lett, hogyan szeretted volna látni magatokat tíz év múlva? Megtörtént az, amiről álmodoztatok?

A színészi pályán az ember egyrészt mindig álmodozik, másrészt meg mégsem álmodozik, mert tudja, hogy mennyire kiszámíthatatlan a jövő. És ez valamennyire igaz a zenei életre is. De persze, a legvadabb álmaimat is túlszárnyalta, ami történt velünk és ahova eljutottunk. Soha nem gondoltam volna, hogy alapvetően nem színész leszek, hogy nem az lesz az életemben a főcsapás. Hogy lesz egy stabil zenekar és ezt a fantasztikus és nagyon addiktív életformát kezdem el élni. És tényleg addiktív, nehéz róla leállni. Borzasztóan élvezzük, hogy a nehézségek ellenére sem gyengül, sőt erősödik a közönségünk. A koncertekbe rengeteg energiát fektetünk, azt érzem, hogy évről-évre jobbak és jobbak vagyunk. Ami szintén nagy élmény, hogy nem stagnálás van, egyfajta ráállás a biztos bejáratottra, hanem élőben is folyamatos a kísérletezés és ezt szerencsére a közönség is jól veszi. A nyár is nagyon erős volt ebből a szempontból. Reménykedünk benne, hogy ez a lendület még egy jó ideig kitart bennünk.

ELEFÁNT.

HA EZT TÚLÉLTÜK, AKKOR BÁRMIT.

AZ ELEFÁNT VIDÉKRŐL INDULÓ ZENEKARKÉNT ÉRT ODA ÖT ÉV ALATT AZ ÉVTIZED LEGNÉPSZERŰBB GITÁROS FORMÁCIÓI KÖZÉ – JUBILEUMI KONCERTJÜKÖN (11.16., AKVÁRIUM) LOVASI ANDRÁS VENDÉGESKEDIK.

INTERJÚ MIHÁLYI DÁVID. FOTÓ MÁTÉ BALÁZS.

Márciusban jelent meg legutóbbi lemezetek Minden címmel, amit sokan a legszabadabb albumotokként tartanak számon. Mostanra elég idő telt el ahhoz, hogy meg tudjátok állapítani, bejött-e a kísérletezgetés.

Szendrói Csaba (énekes): Szerintem igen. Ma is kaptam egy indokolatlan üzenetet valakitől, aki régen nem szerette az Elefántot. Elég sok ilyen levelet kaptam mostanában. A tipikus „az új lemez még nekem is tetszett” mondatokat. Ezek pedig egyértelműen alátámasztják, hogy bejött.

Tóth András (gitáros): Igen, de minden éremnek két oldala van. A másik oldal az, hogy a már meglévő közönségben is voltak olyanok, akik furcsállták a váltást. Sokaknál csak többszöri hallgatás után érik be egy-egy meredekebb váltás. Ez nemcsak egy klisésen

hangzó valami, hanem ennél a zenénél – mivel kísérletezgetünk és a megszokottabbnál bonyolultabb dolgokat szeretünk írni – lényegében feltétel, hogy többször hallgatók. Függetlenül attól, hogy új vagy régi közönségről van szó. Ám nem is célunk, hogy mindenkinek tetszünk. Elsősorban mindig magunknak kell hogy tetszen.

Sokféle ízlés ütközik a zenekaron belül, van ebből feszültség a dalszerzés során?

Csaba: Sokszor felrúgjuk a megszokott dalszerkezetet, ilyen jellegű viták vannak. Sokkal befogadhatóbb zenét írtunk karrierünk elején, bár akkor sem az volt a cél. Mindig is azt csináltuk, amiben épp hiszünk, meg persze amire képesek vagyunk. Egyre nehezebben kategorizálható dolgokat tudunk létrehozni. És

talán nekünk ez a legnagyobb dicsőség. Nem akarunk megfelelni mai popzenei elvárásoknak.

András: Vagy a mai magyar zeneipari elvárásoknak.

Csaba: Azt is tudjuk, hogy a Petőfi rádióba gyakorlatilag zero eséllyel kerülünk be. Ezt mi már rég úgy kezeljük, hogy: oké, és? Ma Magyarországon nincs nagyon olyan rádió, ami presztízs egy zenésznek. És ez amennyire letaglózó, annyira felszabadító is. Mindenki keresse meg az alternatív útvonalakat. Manapság semmi sem kell, hogy az emberek tudjanak rólad, csak némi kitartás, meg internet.

Sokan az Elefántot tartják a magyar alternatív zene egyik megmentőjének. Ez akár egy-fajta nyomást is gyakorolhat a zenekarra. Volt példa arra, hogy ez hatással volt rátok?

András: Ezt sokszor kérdezik tőlünk. Szerintem ez azért is van, mert kurva erősek a szövegek. A popzenében kevés olyan zenekar van, amelyik ennyire kibontja a szövegeket. Az alternatív zenében, ami a nyolcvanas évek végén, kilencvenes évek elején indult be, ez megengedett volt. A zenei körítés pedig szinte mindegy is volt. Ezek általában amatőr zenekarok voltak, a semmiből jöttek. És ők is kísérleteztek. Nagyon egyszerű ránk húzni azt, hogy ez ilyen, meg olyan, mivel pont az ilyesmi zenei világokra hasonlítunk. Közben nem feltétlenül gondolkodunk így a zenéről és szerintem anno ők sem így gondolkodtak. Akár a Kispál és a Borz vagy a Quimby. Szerintem ők is egy szabad masszaként fogták fel a zenét, amit bátran gyúrhatnak. Ilyen szempontból az alter, mint műfaj, nem nagyon vezérszál nálunk.

Csaba: Nekem speciel nincs bajom ezzel. Inkább mondják azt, hogy mi vagyunk az új Kispál és a Borz, vagy a Quimby, ha ez a jelző nem azt jelenti, hogy még egy, hanem valami, ami azt képviseli, amit ez a két zenekar képviselt. Egyszerűen a magyar nyelv nincs felkészülve az olyan kilengésre, mint ami a mi albumainkra jellemző. Én sem tudok mást mondani rá, mint hogy alter.

Szóba kerültek a szövegek. Csaba, te ezeket a legtöbbször úgy írod, hogy versként is meg tudják állni a helyüket. Volt olyan célotok, hogy akár egyfajta összekötő kapocs legyenek a zene és az irodalom világa között?

Csaba: Nem. Legalábbis kimondva nem volt célunk. Ennek volt egy természetes evolúciója, mivel az a közeg, ahonnan a zenekar indult, eleve irodalmi volt. Például Závada Petivel úgy ismerkedtem meg, hogy versekről beszélgettünk, annak ellenére, hogy akkor már ismertem az Akkezdet Phiait. Egyébként Závada Peti volt az, aki először látta meg ebben a projektben a szikrát, és berakta egy olyan közegbe, amitől működőképpé válhatott. Nála találkoztunk először a többi taggal is, Edével (*Horváth Éde Bence basszusgitárossal – a szerk.*) és Zolival (*Kovács Zoltán billentyűs/elektro-kütyűssel; Németh Szabolcs dobos pedig szintén szombathelyi gyökerű – a szerk.*). Az irodalom, azt hiszem, kikerülhetetlen, már csak azért is, mert én mindig is úgy gondolkodtam a jó dalszövegekről, hogy azok versek. Az, hogy ez valójában működik-e, az egy másik kérdés. Saját magamnak akkor örülök, ha egy olyan dalszöveget írok, aminek van eleje és vége. Mindenesetre elég jó érzés, hogy szeret minket az irodalmi közeg.

Szombathelyi gyökerű együttes vagytok. Szerintetek van abban az állításban valami érvényes, hogy egy zenekarnak vidékiként könnyebb felhívnia magára a figyelmet?

Annak ellenére, hogy a vidéki koncertezés az egyik legkényesebb pont egy induló formáció életében.

András: Ez attól függ, hogy melyik vidékről van szó. Pécs, Miskolc, Debrecen: ezek nagyon menő helyek. Olyan vidéki központok, ahol ugyan hátrányból indulsz, de mégis van mögöttes egy kiforrott helyi közeg. Szombathely is ilyen volt, egészen a kétezres évek elejéig. Onnantól kezdve viszont valami meghalt. Nem volt egy normális hely, ahol fel tudtak volna lépni az alakuló zenekarok, amik a haverjaikon kívül senkit nem is érdekeltek. Nekünk ebből ki kellett lépni ahhoz, hogy a zenekarból legyen valami.

Csaba: Ezeket korábbi zenekarainkban tapasztaltuk meg. Szombathelyen sosem volt bázisa az Elefántnak. Még csak most kezdjük el építgetni. Most kezd súlya lenni annak, hogy mi egyébként onnan jöttünk. Ettől függetlenül emberileg szar érzés nekünk, hogy vidékre, majdnem Szombathelyre megyünk a legnehezebb szívvel. Az egyik legnehezebb hely koncert szempontjából, mert ott van az egyik legkisebb közönségünk. Bízunk abban, hogy ez azért van, mert senki sem lehet proféta a saját hazájában. De lehet, hogy sincs semmi köze és egyszerűen nincs már meg az a fajta kulturális élet, ami a kétezres évek elején megvolt.

Mi volt a legnagyobb kihívások az elmúlt öt év során?

András: A zongoristánk, Kovács Zoltán két évre kiment családjilag Skóciába. Ekkor nagyon tanakodott a zenekar, hogy mi a faszt csináljon. Nyilván nem akartuk nélküle, de abbahagyni sem akartuk és ő lett volna az utolsó ember, aki az utóbbira voksolt volna. Kellott egy köztes megoldás, ami végül az lett, hogy találtunk egy beugróst, Roza Tomi személyében.

Csaba: Zoli pedig minden egyes hónapban hazaköltözött egy hétre.

András: Ezek nagy áldozatokkal jártak mindkét fél részéről. De emiatt túléltek ezt a helyzetet.

Csaba: Meg is erősödött tőle a zenekar. Ha ezt túléltek, akkor bármit! Rugalmasan megoldottuk a helyzetet. Egyszer sem volt olyan pillanat, amikor bárki haragudott volna bárkire. Egyébként is ilyen zenekar vagyunk. Pár perces, apróbb beszélgetéseken kívül nincs olyan, amit ne tudnánk megbeszélni. Tiszteljük egymást annyira, hogy ha tudjuk, valakinek szar napja van, akkor mindenki beszáll és együtt depizünk. Haha.

András: Szerintem egy zenekar ettől zenekar. Nálam itt kezdődik, ha öt ember ilyen szinten együtt van. Olyan esetekben, amikor ez nem így van, akkor az nem egy zenekar. Az egy produkció. Arra máshogyan kell tekinteni.

muzikum ⁵
KLUB & BISZTRÓ

EURÓPA KIADÓ

IDÉN IS JELENTKEZIK AZ EURÓPA KIADÓ
EGY DUPLA KONCERTTEL A TAVALI NAGY SIKERŰ ESTÉKET
KÖVETŐEN, IMMÁRON AZ ÚJ FELÁLLÁSSAL, NOVEMBER
30-ÁN ÉS DECEMBER 1-ÉN KÉT TELJESEN KÜLÖNBŐZŐ
MÚSORRAL AD KONCERTET MENTHART JENŐ ZENEKARAI

BELÉPŐ/PRICE:

2500 HUF / KONCERT (ELŐVÉTELBELEN)
3000 HUF / KONCERT (TELJES ÁR)

MUZIKUM KLUB & BISZTRÓ
1088 BP., MÚZEUM UTCA 7.
www.muzikum.hu

muzikumklub

muzikumklub

**JEGYEK KAPHATÓK
A MUZIKUMBAN**
hétköznapiokon
15–21 óráig,
szombaton 17–21 óráig.

**ONLINE
JEGYRENDELÉS:**
[www.tixa.hu/
muzikum_klub](http://www.tixa.hu/muzikum_klub)

Blues Session

BLUES VAN

RECORDER

GALACTIC JACKSON.

MEG TUDOK ŐRÜLNI A ZENÉBEN.

KÉT ROVATUNKAT (LP KOLLEKTOR ÉS HANGSZERKOLLEKTOR) EBBEN A HÓNAPBAN ÖSSZEVONTUK, HISZEN RIPTALANYUNK, GALACTIC JACKSON LEMEZGYŰJTŐ DJ-KÉNT ÉS ANALÓG SZINTETIZÁTOROKAT GYŰJTŐ PRODUCER-ELŐADÓKÉNT IS JÓL ISMERT. ISMERJÜK MEG AZT IS, HOGY HOGYAN ÉRT ÖSSZE NÁLA A KÉTFÉLE SZENVEDÉLY.

DÖMÖTÖR ENDRE. FOTÓK LÉKÓ TAMÁS.

Galactic Jackson, azaz Balla Zoltán újpesti panellakása tényleg lenyűgöző kollekciókat tartalmaz. Az egyik szoba kizárólag a hangszereké, analóg billentyűsök (nagyon sok minden, amit Aphex Twin használt felvételein, vagy éppen egy gyönyörű Korg-sorozat), dobgépek, basszus szintik, amerre csak nézünk. A zsúfoltság ellenére már elsőre is nagyon összeszedett, jól átlátható a géppark, de az

egyes hangkeltő eszközök használhatósága is példaértékű az ergonomikus tervezés miatt. Egy múzeum, ahol könnyedén kézre áll minden és szabad is megpiszkálni a kiállított tárgyakat. A lakás majdnem összes többi zugában pedig polcokon sorakoznak a lemezek. De azok is rendszerszerű elhelyezésben. Pazar italo disco-kollekció (ami a sokféle irányzatban otthonos dj egyik legjellemzőbb stílusa), ritka

acidek és más house-ok, technók – ide kötődik Galactic Jackson elektronikus zenei formációja, a Wedding Acid Group –, máshol közel egyben a holland Legowelt masszív életművének tekintélyes része, vagy éppen több tucatnyi olyan lemez egymás mellett, amelyek nevében, címében szerepel a balla szó [olaszul: a tánc egyik alakja], ami ugye e havi kollektorunk családnéve. Van olyan polc is, ahol az idm műfaj

igen szerteágazó, de mélyre is menő gyűjteménye kap helyet, ez volt Galactic Jackson első kedvenc stílusa – menjünk is vissza a kezdetekhez.

„A bátyámtól és nővéremtől kaptam a zene-szeretet alapjait, de aztán talán az volt még nagy szerencsém, hogy Lajosmizsén, ahonnan származom, a kilencvenes években fogható volt kábeltevé a Viva Zwei nevű zenei adó, amely az underground elektronikáról szólt. Dalokat vettem fel magnókazettára a tévéből – fura belegondolni, de akkoriban így lehetett zenéhez jutni. Aztán megismerkedtem a városban más, hasonló ízlésű zenerajongókkal, elsősorban Keresztes Lórával, akinek nagyon sokat köszönhetek. Később vele is alapítottuk meg a Wedding Acid Groupot.” Ekkor, a kilencvenes évek közepén indult a zenegyűjtés aktív időszaka, eleinte kazettán. Majd ezzel párhuzamosan már a hangszerek iránti érdeklődés is egyből megmutatkozott: „nagyon foglalkoztatt minket az is, hogy ezeket a zenéket vajon mivel csinálják? A még igen lassú, betárcsázós neten kutakodtunk, hogy melyik előadó, milyen hangszert használ. Álmodoztunk, hogy egyszer mi is létrehozunk valami hasonlót. Az álom meg úgy valósítható meg, ha van hozzá eszközöd. Ha akkor egy időutazó mutatott volna egy képet, hogy mostanra ennyi hangszerelem lesz, azt biztosan nem hittem volna el.” Az álmodozás időszakában a kazettagyűjtés átváltott cd-örületbe: „csak az elektronikus tánczenét kutattam, Aphex Twin kiadója, a Rephlex volt a kedvencem, attól a lemezcégtől minden jöhetett.”

Oké, de a nagy zenerajongás még nem mindenkit vezet el a zenéléshez is: „2001-ben

költöztem Budapestre, tudtam, hogy nagyon szeretnék egy szintit, gyűjtöttem is rá a pénzt, amikor Lóri barátom szólt, hogy talált a neten egy jónak tűnő eladó példányt. Egy Roland Juno-60-as volt, meg is vettem és elkezdtem itthon nyomogatni. Azóta nagyon felkapott és keresett hangszer lett, én akkor még tizedáron tudtam megvenni. A domino első eleme volt ez és gyorsan bedöntötte a többit. Vettem egy dobgépet, de azt egy idő után, amikor elfogyott a pénzem, el kellett adni. Egy olyan srácnak adtam el, aki benne volt a hangszerek körforgásában és általa bekerültem egy olyan közegebe, amiben rengeteg eladó hangszer híre jutott el hozzám. És fokozatosan kezdtem megvenni minden olyan eszközt, amiről annak idején álmodoztunk.” Az is Balla Zoltán szerencséje volt, hogy ekkor, a kétezres évek elején-közepén ezek az analóg hangkeltők még nem számítottak annyira felkapott hangszereknek, ezért viszonylag könnyen és olcsón beszerezhetők voltak. „Ma már egyet sem tudnék megvenni, olyan áron mennek. Csak egyetlen példa, egy Roland SH-101-t 25 ezer forintért vettem postaköltséggel együtt, ma ez 300 ezret ér.”

A hangszerpark összeállításával a nullanullás évtized végére nagyjából leállt Balla, addigra 80-90%-ban összegyűjtötte azokat az eszközöket, amikre vágyott és, amiket a Wedding Acid Groupban, ebben az inkább hobbiból, a zenélés örömeért működtetett formációban használtak (Lóri mellett még Leidál András a harmadik tag – a szerk.). Akiben azonban megvan egy-egy kisebb világ katalogizálásának a vágya és szeretete, az olyan könnyen nem áll le. A vinylek – a borítóktól a sercegő hangig – mindig is vonzották a dj-t, de sokáig a szintik vitték a pénzt. Ám amikor a hangszergyűjtemény összeállt,

akkor jött az elhatározás, hogy a legnagyobb kedvenceket, a Rephlex kiadó körét beszerzi ebben a formátumban is. „Az első lemezem 2011-ben egy Aphex Twin volt, a 2 Remixes By AFX maxi, aminek annyira megörültem, hogy pár óra múlva elajándékoztam. Bementem egy másik lemezboltba, ahol belefutottam Prieger Zsoltba, beszédbe elegyedtünk, mondtam, hogy ez neki nagy kedvence és annyira meghatódtam, hogy szóba állt velem, hogy nekiadtam, mondván, hogy nekem úgyszólván lemezejátszóm.”

Az áttörést az hozta meg, hogy volt egy Tom Jenkinson-dal (ő ugye Squarepusher), a Whooshki, amit sehonnan nem lehetett beszerezni normális minőségben, a jövőbeli dj pedig megrendelte azt Discogs-on és feltöltötte a YouTube-ra, amiért kommentekben nagyon hálás volt a műfaj közönsége. Az önzetlen megosztás öröme generálta a további fejleményeket és persze azért hamar lett lemezejátszó is és gyorsan szaporodtak a vinylek – már nem is csak az idm műfajából. „Különböző mixekben hallottam egy-egy itálót és gyorsan belecsúsztam ebbe a zenei világba, főleg az elektronikus alapok és a melódiák kaptak el, az instrumentális változatok tetszettek meg és azokat is elkezdtem gyűjteni. Megint csak barátok unszoltak, hogy ha már ennyi lemezem van, akkor miért nem játszom le azokat valahol nyilvánosan is? Mesterházy Ákos barátom hívott el először a budai Nemdebarba játszani, ez 2013 környékén történt.” Megszületett a Galactic Jackson művésznév (ismét Lóri érdeme), egyre gyakrabban, egyre nagyobb bulikban lépett fel – az italo lett a specialitása, de sokféle típusú partin tud és szeret játszani – és a lemezek is rohamléptekben gyűltek tovább.

Ma már olyan 3500 darabból áll a kollektció, amelynek 70%-a 12" single, 20%-a 7" single és 10%-a nagylemez – és amelynek nagy részét a Discogs-on keresztül szerezte be a dj, már csak azért is, mert az általa gyűjtött zenék körét itthoni használt lemezboltokban szinte lehetetlen beszerezni. „Nehéz körbeírni az érzést, hogy miért gyűjt valaki valamit, megveszed az elsőt és kell a következő és a következő. Így voltam a szintivel és a lemezzel is. Nem gondoltam, hogy valaha dj leszek, beszippantott és magától alakult így. Meg tudok örülni a zenében. Valamelyik nap ezt hallgatom, a másik nap valami teljesen mást, hangulatfüggő is. Szeretek olyan lemezt venni, amire itthon sírok, olyat, amire itthon mosolygok, aztán majd lehet, elviszem másokat is megsíratni vagy megnevetetni, átadni az érzést.”

GYERE ÉS BULIZZ EGYET ADAKOZÓ KEDD ALKALMÁBÓL A HAZAI POPKULTÚRA KIEMELKEDŐ ALAKJAIVAL!

A NIOK ALAPÍTVÁNY NOVEMBER 28-ÁN GIVING TUESDAY FESZTIVÁLT SZERVEZ AZ AKVÁRIUM TERA-
SZÁN, AHOOL HÍRES HAZAI ELŐADÓK LÉPNEK FEL ÉS „KALAPOLNAK” EGY-EGY JÓ ÜGYÉRT.

/ JÁRAI MÁRK

/ DOROGI PÉTER

MIRE SZÁMÍTHATSZ, HA ELJÖSSZ?

Egy ingyenes gigakoncertre, ahol olyan hazai előadók lépnek fel, mint **Járai Márk** (Halott Pénz) vagy **Dorogi Péter** (Intim Torna Illegál), és gyűjtenek egy-egy civilszervezetnek. A részvétel melegen ajánlott, nem csak az esetleges hűvös időjárás, de a felejthetetlen élmény miatt is.

MITŐL JÓTÉKONY A GIVING TUESDAY FESZTIVÁL?

Itt mindenki beleadja, amit tud. A helyszínt és a technikát az Akvárium Klub biztosítja, a fellépők a jó hangulatot, a NIOK Alapítvány pedig a szervezést, az adományok helyszíni begyűjtését és a civilszervezetekhez való eljuttatását – az eseményt követően a nézők által összedo-

bott adományokat az adjukössze.hu oldalon futó kampányokra töltjük fel, a zenészek által kiválasztott szervezeteknek. Gyere és szállj be a csapatba, dobd a kalapba adományodat, légy részese Magyarország legnagyobb Adakozó Kedd-akciójának, mert adni menő.

MI AZ A GIVING TUESDAY MOZGALOM?

A Giving Tuesday (magyarul Adakozó Kedd) egy Amerikából indult mozgalom, mely az elmúlt néhány évben szerte a világon elterjedt. Célja, hogy felhívja az adományozásra, a jócselekedetre a figyelmet. Közvetlenül a Black Friday-t (Fekete Péntek) követő kedden arra buzdít, hogy ha már kivásároltuk magunkat, minden szépet és jót begyűjtöttünk, akkor szánjunk az adományozásra is némi pénzt és időt.

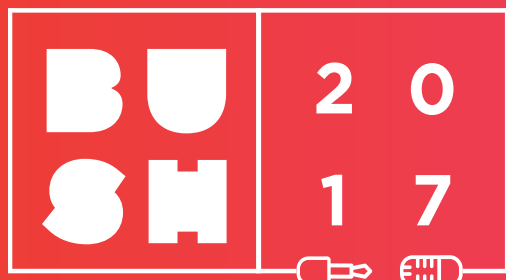
MIT CSINÁL A NIOK ALAPÍTVÁNY?

A NIOK több mint 20 éve dolgozik a civilszektor és az adományozói kultúra fejlesztésén. Hiszszük, hogy az adományozás fontosságának terjesztése a társadalom minél szélesebb körében nagyban a civilek feladata, ebben pedig különböző szolgáltatásokkal és eszközökkel segítjük őket. A Giving Tuesday Fesztivállal azonban egy olyan hagyományt szeretnénk megteremteni Magyarországon is, amikor minden embernek módjában áll valamilyen formában adományozni, jót tenni. ✖

Időpont: november 28., 17:00-20:00

Helyszín: Akvárium Klub

A pontos programért és információért keresd Facebookon a NIOK Alapítvány **Giving Tuesday Fesztivál** eseményét!

BUDAPEST
SHOWCASE HUB
2017. NOVEMBER 15-17.

KELETI NYITÁS

FESZTIVÁL A SZOMSZÉDEKKAL

ACUTE DOSE · CZ AGIM · PL ALISE JOSTE · LV BEISSOUL & EINIUS · LT
BLAHALOUISIANA · HU BULP · SK BYRON · RO DEEP GLAZE · HU
DOPE CALYPSO · HU HELEN · RO IVAN & THE PARAZOL · HU
KAMP! · PL KOLOAH · UA LAZER VIKING · CZ LOR · PL LUIDVOX · RU
MART AVI · EE MIDDLEMIST RED · HU MÏUS · HU MUSTELIDE · BY
NLV · HR NOËP · EE PANIVALKOVA · UA PERSONS FROM PORLOCK · SK
POLIFAUNA · LV STEPA · RS STRAIGHT MICKEY AND THE BOYZ · RS
SUPER BESSE · BY THE BLACK ROOM · HR THE QUALITONS · HU
TOLSTOYS · SK TORUL · SK WET RED · RU

aktárium

INSTANT

KUPLUNG

ROBOT

NAPIJEGY: 2500 Ft / Minden helyszín - 1000 Ft / Egy helyszín

BUDAPESTSHOWCASEHUB.COM

THE THE.

LÉLEKBÁNYÁSZAT.

A BRIT THE THE A NYOLCVANAS-KILENCVENES ÉVEK LEGJOBB OLYAN SZINTIS-SOULOS-NEW WAVE-ES ARTPOP-GITÁRZENEKARA, AMIT VAGY ISMERSZ, ÉS RAJONGASZ IS ÉRTE, VAGY NEM ISMERSZ – VISZONT AKKOR MEG KELLENE ISMERKEDNE Vele. A LEGINKÁBB EGYSZEMÉLYES, KULTIKUS FORMÁCIÓ 2000-BEN ADOTT KI UTOLJÁRA STÚDIÓLEMEZT, ÁM MOST OKTÓBERBEN ÉRKEZETT EGY SPECIÁLIS TRIPLA KIADVÁNYA ÉS JÖVŐRE, TIZENHAT ÉV UTÁN ISMÉT KONCERTEZNI FOG. VAN RÁ JEGYEM.

DÖMÖTÖR ENDRE.

Matt Johnson dalszerző-énekes áll a zenekart jelölő trükkös-tükrös The The név mögött, ő az egyetlen állandó tag, bár szinte mindig voltak kísérői, köztük például Johnny Marr, a Smiths gitárosa, aki alapzenekara feloszlása után két lemezen csatlakozott Johnsonhoz. A The The a nyolcvanas-kilencvenes években viszonylag népszerű volt, mind az öt, ekkor, e néven kijött nagylemeze top 30-ba került a brit lemezlistán, a legsikeresebb, 1993-as *Dusk* majdnem listavezető is tudott lenni, a 2. helyig jutott. A The The ennek ellenére nem úgy kanonizálódott, ahogyan azt megérdemelte volna. A 2000-es utolsó LP után gyakorlatilag teljesen eltűnt a radarról, és a zenei sajtó is meglehetősen elfelejtette, hogy mennyire kiemelkedő ez az életmű.

A rajongók viszont nem: a hosszú csendet egy tavaszi Record Store Day-es kislemezzel megtörő The The szeptemberben bejelentett három visszatérő londoni koncertet 2018 júniusára és mindhárom fellépésre pillanatok alatt fogyott el az összes jegy. A további aktivizálódás jele-

ként október végén érkezett egy tripla lemezes különleges kiadvány és Johnson a filmzenés, instrumentális munkák – és majd két évtized – után ismét hagyományos popdalokon dolgozik. Ez az a műfaj, amiben nem sok hozzá fogható volt aktív korszakában. Lényegében négy (hároméves periodicitásban megjelentetett) nagylemez az, amiről kötelező beszélni. Azokon csak tökélyre csiszolt dalok váltják egymást, egy borzongató bariton meggyőző és szenvedélyes előadásában, de úgy, hogy a világ állapotát megfestő, nagyon személyes szövegekben a bölcsek bizonytalansága uralkodik. Johnson a permanens önvizsgálatban is folyton ingatag, itt nincs határozott válasz semmire, és ez a hallgatót is lélekbányászatra késztető attitűd viszi előre a dalokat, majd vezethet el megvilágosodáshoz végül.

Egy zenei újságíró nem feltétlenül szokta megnevezni a kedvenc zenekarát, de ha muszáj lenne, én azt mondanám: The The. Szóval itt most nem fogok finomkodni a jelzőkkel.

A TÖRTÉNET

Matt Johnson szülei egy legendás pubot (The Two Puddings) működtettek Londonban, itt nőtt fel a dalszerző, aki gyűlölte az iskolát és már kora tizenévesen introvertált fiatalelként zenélt. És akinek boldog gyerekkora is volt, Andy bátyjával a kocsmá pincéjében rendezték be alkotóműhelyüket: az Andy Dog néven képzőművész (és a legtöbb The The-borítót rajzoló) tesó festegetett, míg Matt a posztpunktól, indusztriális zenéktől meghihletve zenéssel kísérletezett. Gerard nevű öccsük később filmrendező lett, Matt szerezte filmjei zenéit. A negyedik tesó, Eugene váratlanul hunyt el 1989-ben, neki szól a *Love Is Stranger Than Death* című dal, a tavaly meghalt Andynek pedig az idei visszatérő kislemez, a *We Can't Stop What's Coming* – már ez a két cím pontosan mutatja milyen gondolkodó is Matt Johnson.

A korai próbálkozások után (Matt Johnson és The The néven is készült kiadatlanul maradt, vagy csak minimálisan terjesztett

demo, lemezanyag – ez a ki nem adás később is jellemezte az életművet), a 4AD egyik első megjelenése volt a debütáló, egyedül rögzített Johnson-album, az 1981-es *Burning Blue Soul*. Pszichedélia, soul, posztpunk, indusztriális zene keveredik rajta, ambiciózus munka, de még ritkán összeért.

Nem úgy az 1983-as *Soul Mining*, amelyen már zenészek egészítik ki a szerzőt (köztük például Jools Holland Squeeze-billentyűs, későbbi tévészár egy pazar zongoraszóólval), de a lényeg a slágeressé formált korábbi világ, amely erős szintipos réteget is kapott (nem véletlen, hogy a The The név feltűnt azon a korábbi *Some Bizzare*-válogatáson, amin a Soft Cell és a Depeche Mode is). A nyolcvanas évek titkos csodalemezét a kritika szerette, a közönség viszont még csak ismerkedett a The The-vel.

Ám az 1986-os *Infected*-nél már a hallgatók is behódolnak. Némileg gitárcentrikusabb, de továbbra sem bekategorizálható artpop ez, amin az előző anyag személyessége után felerősödött a politikai, társadalomkritikus hang a szövegekben – Morrissey mellett ebben is Johnson volt a legjobb az évtizedben. Ráadásul mindegyik dalhoz készült klip, elég sok évvel azelőtt, hogy ez a húzás divatba jött volna.

Az 1989-es *Mind Bomb* idején csatlakozott Johnny Marr, aki már a Smiths előtt haver volt Johnsonnal, 1982-ben volt is szó is arról, hogy The The-tag lesz. Most az lett, és elképesztőket gitározik ezen a világ működésén filozófálgató, rockosabb lemezen. Az 1993-as *Dusk* talán az életmű csúcса, mindenképpen legnagyobb sikere, akusztikusabb, szofisztikáltabb album, de elkészülte után szétszéledt az utóbbi két album idejére rendes együttesként működő társaság.

Johnson New Yorkba költözött és a country-legenda, Hank Williams dalaiból állított össze hatásos feldolgozáslemezt (*Hanky Panky*, 1995), majd több, elborultnak titulált albumát

sem akarta kiadni lemezcége, szakítottak is a Sonyval. Végül az ismét indusztriális hatások is mutató, de csak félig főtt *NakedSelf* kijött 2000-ben (Trent Reznor Nothing cégénél), ám eddigre Johnsonnak végképp eleget a zeneiparból és kalapját emelve lelépett.

Mostani nyilatkozatai szerint ez volt a legjobb döntés, amit csak hozhatott, évekig elő sem vette hangszereit, de aztán dokumentarista ex-barátnője, Johanna St. Michaels és testvére Gerard Johnson számára (meg kicsit másoknak is) elkezdett instrumentális filmzenéket komponálni, ezekből három 2009 óta meg is jelent cd-n. Időközben könyvben kiadta apja kocsmájának történetét, saját sugárzású rádiós műsorokat szerkesztett (Radio Cinéola) és szintén St. Michaels-szel készített egy dokumentumfilmet saját kreatív válságáról (*The Inertia Variations*). A most megjelent tripla lemezen (*Radio Cinéola Trilogy*) részben pont a rádióadásokból szellett, részben egy epikus verset szaval el és zenésít meg és részben az ő slágereit játsszák más előadók. A lényeg persze az a nyilatkozat, hogy igen, újra ír dalokat is.

A DALOK

Merthogy ennek a formátumnak ő az egyik kivételes zsenije. Nagyban bekategorizálhatatlan, kicsiben azért rá lehet mondani egy-egy számra, hogy beatpopos, vagy szintipos, vagy dancepopos, de összességében nagyon egyedi zenei nyelv ez – leginkább a négy kiemelkedő LP-jén. Ez a tíz év alatt megalkotott sor tényleg csak mesterműveket tartalmaz és talán az is beszédes, hogy egy bizonyos ponton mind-egyik albumot tartottam már a kedvencemnek. Johnson ezekben a dalokban legtöbbször kérdez, elsősorban önmagától és hangosan gondolkodik. „Minél többet látok, annál kevesebbet tudok azokról a dolgokról, amikről azt hittem kőbe vésettek. Szóval ne kérdezz a háborúról, a vallásról és Istenről, a szerelemtől, a szexről és a halálról, mert bár mindenki tudja, hogy mi a baj a világgal, én azt se tudom, hogy bennem mi zajlik” – énekl a *Slow Emotion Replay*-ben.

AZ ESSZENCIA

A világ – higgyük bátran az ellenkezőjét – nem igazán megismerhető, egy kis szeletét birtokolhatjuk, abból a tapasztalatból vonatkoztatunk a többi részére. Egyszerűen képtelenség belakni, minden hívogató szeletét meglátogatni, megtudni, hogyan gondolkodnak azok, akik ott élnek. A világ elképzeléséhez csak magunkból tudunk kiindulni, elsősorban magunkat kell megismerni és szeretni, minden más csak utána jöhet – erre tanít a The The-életmű. A világ csordultig van, mindennel. Mi pedig azzá leszünk, amit befogadunk belőle, amit kiválasztunk a szünni nem akaró ajánlatokból és azt mondjuk rá, hogy ezt szeretnénk. Ezzé szeretnénk válni. Ha jól vértézzük magunkat, ha eleget fogyaszt a lelkünk abból, ami jó neki, ha feltöltekeztünk, és hatalmas készletet tároltunk fel mindebből, akkor készek vagyunk szembenézni bármivel, mert bennünk van az ellenanyag. De persze az a nagyon nem mindegy, hogy mit kérünk a végtelen svédasztalról. És a The The-dalok arra is tanítanak, hogy bármennyire is azt gondoljuk, hogy tudjuk, kik vagyunk, hogy a személyes terünk szépen felépített, készek vagyunk, ki tudjuk zárni azt, ami számunkra a világ mocská, akkor se vagyunk képesek mindentől elvágni az életünket. A politika és a társadalmi viszony- és intézményrendszer előbb-utóbb utolér minket és ebben a koordinátarendszerben is el kell tudni helyezni magunkat.

Johnson nem próféta, de meglátásai [Anglia az USA 51. állama, az iszlám megindul nyugat felé, az életünk teljes monitorozás alatt áll] máig érvényesek. Ennél is sokkal fontosabb, amit saját lélekbanyszatából tanulhatunk (*True Happiness This Way Lies*): „néha úgy tűnik, hogy minél többet kérek, annál kevesebbet kapok, az egyetlen igaz szabadság: szabadnak lenni a szív vágúaitól, az egyetlen igaz boldogság, ugyanez.”

KIHIRDETTÉK AZ ÉVAD TÁMOGATOTT INDULÓ ELŐADÓIT ÉS KLUBJAIT

ÚJ NÉVVEL INDUL A 4. ÉVAD

A HANGFOGLALÓ PROGRAM (KORÁBBAN CSEH TAMÁS PROGRAM) KILENC ALPROGRAMJA KÖZÜL MINDEN ÉVBEN AZ INDULÓ ELŐADÓK PÁLYÁZATÁT ÖVEZI A LEGNAGYOBB ÉRDEKLŐDÉS. SZÁMOS OLYAN EGYÜTTES KARRIERJÉNEK ADOTT KOMOLY LÖKÉST A TÁMOGATÁS, AKIK MA MÁR A LEGKEDVELTEBB FESZTIVÁLZENEKAROK SORÁT BŐVÍTIK, MINT PÉLDÁUL A MARGARET ISLAND VAGY A LÓCI JÁTSZIK. EZÉRT MIND A SZAKMA, MIND A KÖNNYŰZENE KEDVELŐI TUDJÁK, HOGY ÉRDEMES ODAFIGYELNI AZ AKTUÁLIS NYERTESEK NÉVSORÁRA.

A 2017/2018-as évadban összesen közel 40 millió forintos támogatást osztottak ki (előadónként 2 millió forintot), amiért idén összesen 317 zenekar versengett. Az összes jelentkező közül 87 zenei formáció jutott el az A38 Hajón szervezett meghallgatásra, ahonnan a legjobb 20 kerülhetett a támogatott csapatok közé. A nyertes zenekarok nevét a neves zenészekből és zenei szakemberekből álló 15 fős zsűri javaslatait mérlegelve a Hangfoglaló Program Ideiglenes Kollégium hirdette ki október 26-án, az A38 Hajón. *(A zsűri tagjai voltak: Borcsik Attila Izil, Csontos Noémi Virág, Csorba Lóránt, Czeglédi Szabolcs, Élő Márton, Görög Dani, Koncz Balázs, Kovács Attila Kuku, Kovács Ákos Dadan, Molnár Csilla, Muraközy Péter, Podlovics Péter, Süli András, Szalai Attila és Temesi Berci.)*

Hagyomány, hogy az évad első pályázatainak eredményét ünnepélyes keretek között hirdeti ki a könnyűzene támogatására létrejött kezdeményezés. Az idei esemény különlegességét az adta, hogy októberben nevet és arculatot váltott a Program.

Az induló zenekarok pályára segítése, a fővárosi és különösen a vidéki klubélet felfrissítése, a könnyűzenei örökség megőrzése, a zenei menedzsment-oktatás és a vidéki tehetségek felkarolása mind fontos részét képezik a zenei életben ma már kevesek előtt ismeretlen kezdeményezésnek, mely 2017 októberétől **NKA Hangfoglaló Könnyűzenei Támogató Program (Hangfoglaló Program)** néven működik tovább.

Az Induló előadói alprogram nyertesei a korábbi évekhez hasonlóan használhatják fel a támogatást: így minimum öt új dal profi rögzítésére,

egy hanghordozó fizikai megjelentetésére, egy videoklip elkészítésére, saját promóciójukra, illetve egy lemezbemutató koncertre fordíthatják a Hangfoglaló Programtól kapott forrást. Erre idén a **Red Swamp**, a **Freakin Disco**, a **Platon Karataev**, a **Meg egy cukorka**, a **Ham Ko Ham**, a **Dungaree**, a **The Bluebay Foxes**, az **EPMK**, a **The Mabon Dawud Republic**, a **Shaibo**, a **Papaver Cousins**, a **Keresztkérdés**, az **Azur**, a **Telma Lincoln&Minimyst**, a **Sin Seekas**, a **The Beans**, a **SONYA**, az **I am Soyuz**, az **Idegen** és az **Aurevoir** kapott lehetőséget.

Az eredményhirdetésen az Induló Előadói Alprogram nyertesei mellett a Klubbátogatói pályázat eredményeiről is beszámoltak: 88 fővárosi, vidéki és határon túli klub összesen 196,5 millió forintot fordíthat könnyűzenei koncertek megvalósítására a negyedik évadban. A támogatás olyan belépőjegyes koncertek megszervezésére szól, ahol élőben lesznek hallhatók magyar formációk. Az elnyert forrás nagyobbik részét a zenekarok fellépti díjára, kisebb hányadát pedig az adott koncertek promóciójára fordíthatja majd minden díjazott könnyűzenei színtér.

Lőrinczy György, az **NKA** alelnöke és **Bajnai Zsolt**, a Hangfoglaló Program végrehajtásáért felelős kollégium vezetője a díjak átadása előtt megköszönte az NKA Igazgatóság pályázatok feldolgozásához nyújtott segítségét, a négytagú kollégium, illetve a zsűri kitartását. Hozzátette, a Hangfoglaló Program nem működhetne immár negyedik éve az NKA szervezeteiben dolgozók, illetve a könnyűzenei szakma támogatása nélkül.

A KLUBTÁMOGATÓI PROGRAM IDEI NYERTESEI

VIDÉKI KLUBOK

Baranya megye

Metronóm Jazz Klub és E78 klub (Pécs)
Nappali Bár (Pécs)
Szabadkikötő Kulturális Centrum (Pécs)

Bács-Kiskun megye

Armstrong Club (Baja)
HÍRŐS AGÓRA (Kecskemét)
Kunfehértói Tófürdő
TEKA (Kecskemét)

Békés megye

Csabagyöngye Kulturális Központ (Békéscsaba)
Gyulai Várszínház
Kultur Cafe Club (Gyula)
Meseház (Békéscsaba)
Zebra Club (Szarvas)

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Boomerang Biliárdszalon (Mezőkövesd)
DBSK Live Music Klub (Kazincbarcika)
Miskolci Kulturális Központ
T-Boy Music & Culture Club (Sátoraljaújhely)

Csongrád megye

JATE Klub (Szeged)
Millenniumi Music Club (Szeged)
Hungj Vigadó (Szeged)

Fejér megye

Fezen Klub (Székesfehérvár)
Nyolcas Műhely (Székesfehérvár)

Győr-Moson-Sopron megye

Búgócsiga Akusztik Garden (Sopron)
Hangár Music Garden (Sopron)
Park Klub (Mosonmagyaróvár)
Rómer-ház (Győr)
Stop-Shop klub (Kapunár)

Hajdú-Bihar megye

Debreceni Egyetem klubjai: Nagyerdei
Víztorony, HALL
Incognito Club (Debrecen)
Rock Cafe (Hajdúszoboszló)
Roncsbár (Debrecen)

Heves megye

Egri Kulturális és Művészeti Központ (Eger)
Gödör Klub (Eger)
Grassalkovich Művelődési Ház által
működtetett Jam Garden (Hatvan)
Start Műhely (Gyöngyös)
Zöld Pecset Kávézó és Borbár (Eger)

Jász-Nagykun-Szolnok

Aba-Novák Agóra Kulturális Központ (Szolnok)
Jászberényi Lehel Film-Színház
TISZApART MOZI (Szolnok)

Komárom-Esztergom megye

Roxy Music Club (Tatabánya)
Vadorzó Club (Tatabánya)

Nógrád megye

Balassagyarmat Palóc liget szabadtéri
színpada

Pest megye

Juhász Ferenc Művelődési Központ
(Biatorbágy)
Kossuth Művelődési Központ (Cegléd)
Madách Imre Művelődési Központ (Vác)
Szigetszentmiklósi Városi Könyvtár és
Közösségi Ház
Trafo Club (Gödöllő)

Somogy megye

Hang-Ár Music Pub (Kaposvár)

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Chloé New York (Nyíregyháza)
Club Hollywood (Nyíregyháza)
Santa Fé Music Club (Nyíregyháza)

Tolna megye

Szent András kastély (Bölcske)

Vas megye

AGORA Művelődési és Sportház (Szombathely)
Nádasdy-vár Művelődési Központ (Sárvár)
Végállomás Klub (Szombathely)

Veszprém megye

EXPRESSZÓ KLUB (Veszprém)
Faluház (Salföld)

Zala megye

Atlantis Klub (Zalaegerszeg)
Hévízi Városháza Konferenciaterme
Kanizsai Jazz Klub (Nagykanizsa)
Keresztury Dezső VMK (Zalaegerszeg)
PopUp Cafe (Zalaegerszeg)

HATÁRON TÚLI KLUBOK

Erdély

Atelier kultúrkocsmá (Kolozsvár)
J'ai Bistrot (Marosvásárhely)
Jazz & Blues Club (Marosvásárhely)
Kolozsvári Form Space klub
Moszkva Kávézó (Nagyvárad)
MusiCat Caffé & Pub (Szatmárnémeti)

Felvidék

Komáromi Városi Művelődési Központ
mozi.club (Somorja)
RÉV Magyar Kultúra Háza (Komárom)
Soul Hunter Music Club (Dunaszerdahely)

Vajdaság

Klein house / social bar & art gallery
(Szabadka)

BUDAPESTI KLUBOK

A38 Hajó
Amigo Rockabilly Bár
Budapest Jazz Club
Budavári Művelődési Ház
Ellátóház
Fészek Kulturális Központ

Fonó Budai Zeneház
Gödör Klub
Jazzy Pub
Kobuci kert
Kuplung Klub
KVLT Vörös Yuk

Lámpás Klub
S8 Pince Színház és Kultműhely
Toldi Klub
Yellow Budapest

ÚJRAKIADÁSOK ARCHÍVUMA.

EZ JÁR A NÉPNEK.

SŰRŰ, NEHEZEN ÁTLÁTHATÓ A REISSUE-K PIACA, DE MI IGYEKSZÜNK MEGMUTATNI A LEGJOBB NOVEMBERI MEGJELENÉSEKET. A KARÁCSONYI POLCOKRA ÉRKEZŐ RENGETEG ÚJ VÁLOGATÁS, ÚJRA KIADOTT VINYL ÉS RITKASÁGCSOMAG KÖZÖTT EGYÉRTELMŰEN AZ R.E.M. NÉGYLEMEZES DELUXE DOBOZA A CSÚCS, AMELY A HUSZONÖT ÉVVEL EZEЛŐTTI KLASSZIKUST, AZ *Automatic For The People*-T ÉLTETI.

DÖMÖTÖR ENDRÉ.

Az **R.E.M.** 2011-ben oszlott fel, de a tagok nagyon okos húzással tulajdonukban tartották a mesterszalagokat és az életművük felett gyakorolt jogokat, így aztán gond nélkül folytathatják a 25 éves jubileumi kiadványok megjelentetését. A recept egyszerű: amikor 25 éves lesz egy lemezük, akkor extrákkal feldobva újra megjelentetik azt. A tavalyi remek *Out Of Time*-díszdoboz után értelemszerűen idén a szinte megjelenése után azonnal klasszikus státuszba került 1992-es *Automatic For The People* (Craft Recordings / Universal,

2017) következett. A négylemezes díszdoboz vinylméretű kiadvány, benne egy masszív, 60 oldalas kötet számos publikálatlan korabeli Anton Corbijn-fotóval, interjúkkal. A 3 cd-n az újakevert album mellett az egyetlen azévi R.E.M.-koncert felvétele és húsz demo kapott helyett, közte ismeretlen dalok is. A Blu-rayen mások mellett a teljes lemez Dolby Atmos-ban kevert verziója, ez azt jelenti, hogy akár húsz hangfallal is körbevehetjük magunkat egy szobában, mindre jut valamilyen hang. A térhang-élmény kimaxolása – ez az első album,

amelyik megjelenik ilyen változatban. Persze újra kapható lesz a használtban már igen drága vinylverzió is, szóval a kilencvenes évek egyik kulcslemeze méltó csomagolásban kerülhet a fák alá – persze csak ha méltón becsomagoljuk mi is.

Az **A Certain Ratio** egy manchesteri funkposztpunkzenekar volt, amely groove-os dance-punkot adott hozzá a Joy Divisiont idéző hideglelős megszólalásához. Évekkel később a Joy Divisionból lett New Order is pontosan ilyen hatásra törekedett. Persze a Brian Enótól megihletett A Certain Ratio nem futott be fényes karriert, bár nem is ismeretlen és elismeretlen posztpunk-obskúrusok ők. Mindenesetre nincsenek köztudatban, pedig első két lemezük, amelyek most rég megérdemelt újradíjazást [Mute / [PIAS], 2017] kapnak, ma is jól szóló, hatásos anyagok. Az 1980-as *The Graveyard And The Ballroom* eredetileg különleges csomagolású (átlátszó, színes műanyag-tasakos) kazettán jelent meg, az 1981-es *To Each...* pedig életműcsúcs, bár az egy évvel későbbi *Sextet* is jó, de abból volt 2014-ben reissue.

Chris Bell a hetvenes évek egyik legjobb zenekarának, a Big Star-nak volt az alapítója, és egyik dalszerző fele (a másik ugye az általa

csatlakozásra bírt Alex Chilton), de első albumuk kereskedelmi sikertelensége után kilépett, hogy csak jóval 1978-as autóbalesetben bekövetkezett halála után jelenjen meg tőle egy posztumusz szólógyűjtemény, tele érzékeny dalokkal (életéről is most jelenik meg egy biográfia). Idén nyáron jött egy újabb kiadatlan és ritkaságkollekció, főleg a Big Star előtti idők zenéiből, most pedig itt egy hat vinyls teljes életműkiadvány, még több ismeretlen dallal. A 27-esek klubjának létszámát gyarapító tehetség átragyog a felvételeken. *The Complete Chris Bell* [Omnivore / Bertus, 2017].

Az újradíjazásokra specializálódott cégek legnagyobbika, a Music On Vinyl (terjesztő Bertus) továbbra is heti rendszerességgel ontja a már rég nem kapható, ritka LP-k új megjelenéseit, mostanában sok más mellett rég hallott **The Coral**-, **Nits**- és **Residents**-albumok jönnek, na meg a Lynch-filmezelemez *Lost Highway*, aminek 1997-es eredeti változata 150 euró körül cserél gazdát, de a tavalyi, nagyon idősebb újradíjazások is mind elfogytak és azok ára is kezd elszökni, szóval erre bőven lesz kereslet.

Ötvenéves lett a **Doors**-féle *Strange Days* [Warner / Magneoton, 2017], dukál a jubileumhoz egy újracsomagolás monóban és sztereóban. Negyvenéves lett a **Ramones**-féle *Rocket*

To Russia [Warner / Magneoton], abból meg koncertfelvétellel, ritkaságokkal dústott verzió született. **Jamiroquai** első három albuma a legjobb (bár az ideje is igen szórakoztató poplemez), ezek jelennek most meg 2LP-s változatban [Sony / Hear Hungary, 2017], és az is nagyon dicséretes, hogy két elektornikuszenei klasz-szikus – **Future Sound Of London: Lifeforms**, **Roni Size / Repräsent: New Forms** [mindkettő Universal, 2017] – is újra könnyen beszerezhető lesz vinylen. Ⓜ

MOTTO®

FÁJDALOMCSILLAPÍTÓ TAPASZ
sportolóknak

**MAGYAR
TALÁLMÁNY**

DROG- ÉS
DOPPINGMENTES

KÖNNYEN
ELTÉPHETŐ

VÍZÁLLÓ

Vény nélkül kapható a gyógyszerárakban.
Orvostechnikai eszköz I. kockázati osztály
Gyártó: Motto-Elektro Kft.
1025 Budapest, Törökvész út 74/B
www.motto.hu

LE A FÁJDALOMMAL!

**Gyógyszermentes
megoldás a sportfájdalmak
enyhítésére**

A KOCKÁZATOKRÓL OLVASSA EL A HASZNÁLATI ÚTMUTATÓT, VAGY KÉRDEZZE MEG KEZELŐORVOSÁT!

Fotó: Németh Natália

BECKEK BECKRŐL.

NAPFÉNYBEN SOKKAL JOBB.

BECK HOSSZÚ IDŐ UTÁN ISMÉT TÁNCOS LEMEZT KÉSZÍTETT – SZÍNEK CÍMMEL. BECKÉK, AZAZ BECK ZOLTÁN ÉS BECK LÁSZLÓ ZENEKARA, A 30Y PEDIG NOVEMBER 21. ÉS 25. KÖZÖTT *Égy hét a hajón* CÍMŰ NAGYON SZÍNES PROGRAMSOROZATÁT KURÁLJA AZ A38-ON.

BECK
Colors

(Capitol / Universal, 2017)

POP

/ A Recorder főszerkesztője, Dömötör Endre azzal keresett meg, hogy írjak Beck *Colors* című, új nagylemezéről. Azt válaszoltam, hogy úgyis annyi lemezről, zenéről beszélünk a Zazával, meg hogy van abban valami vicces, hogy a Beckek írnak a Beckről, szóval arra gondoltam, lejegyzem a beszélgetésünket, letisztázom és az lesz a lemezkritika. Közben Zaza Szlovéniába utazott, úgyhogy nem ültünk le beszélgetni a lemezről. Írtam neki egy e-mailt arról, hogy mit vállaltam az ő nevében [is], aztán ahogy alakult a levelezés, azt gondoltam: legyen ez, két tesó beszélgetése Beckről, az új lemezről – szubjektív, árnyalatlan és stilizálás nélküli dokumentuma az első benyomásoknak, a befogadásnak. Mint a *Muppet Show*-ban a két öreg, Statler és Waldorf, kezdünk olyanok lenni.

2017. okt. 28. 15:18 ezt írta („Beck Zoltán”)

Az épp megjelent Beck-albumról kell beszélgetnünk. De nem hiszem, hogy le tudnánk szakítani ezt a lemezt a Beck-élményünkről. A Charlotte Gainsbourg-gel készült közös lemezük az én legutóbbi és legerősebb benyomásom. Először talán néhány stúdiódokumentumot néztem-hallgattam meg, aztán a lemezt. A *Heaven Can Wait* meg a *Time Of The Assassins* tényleg annyira intim közelségből szólnak, hogy nem tudsz ellépni a dalok elől, behúsz valahogy. Neked mi az első reflex, ha Beck szóba jön?

2017. okt. 29. 20:45 ezt írta („László Beck”)

Sose voltam Beck-rajongó, miközben a *Mellow Gold*-ot rongyosra hallgattam, a *Hell Yes* pedig minden valamire való dj-set kötelező dala. Nem tetszik ez a szcientológia izé se. A fehér szőrmegallér meg a cowboykalap pláne. De lenyűgöz az *Information* lemezbőritője, és akkora marhaságot, hogy valaki koporsót húzogató kötött pulcsiban nem is láttam azóta sem. Nekem a Beck a *Loser*. És az a lúzer simán én vagyok.

2017. okt. 29. 20:59 ezt írta („László Beck”)

Na, de hogyan vagy az új lemezzel brá? Mert 13. Meg 4 évnyi daltermés, de őszinte leszek, a *Dear Life*-ig nekem pont az a Tame Impala-disco, amit mondjuk nem rossz hallgatni az őszi leveles utakon, de baszki be nem teszem otthon, ha borozok.

2017. okt. 29. 21:03 ezt írta („László Beck”)

Aztán hallgatom tovább. Biztos az a bajom ám, hogy én a sötétebb dolgokat valahogy jobban szeretem. Mert hát nem rossz ez. Szól, mint a barom, menő popdalok, de hát nem vagyok az a nagy táncos, na.

2017. okt. 29. 21:12 ezt írta („László Beck”)

Na jó, a *Wow* az váó. De mondjuk olyan ez is, hogy a Chairliftnek ez a hiphop elszállós ritmikus cucca sokkal nagyobb hatással volt rám. Baszki, hogy még mindig az a bajom, hogy mikor jön a *Pay No Mind*? Megöregedtem, brá? Nekem a Beck ne korszerűsködjön itten meg ne diszkózzon. *Loser*kedjen. A *QOTSA* zúzzon, a Nirvana legyen halott, a Sting jóképű, Bowie ezerarcú, a Redhot meg heroinista? Vagy csak bosszankodom.

2017. okt. 29. 21:17 ezt írta („László Beck”)

Mert menőség, meg ilyenolyan popdalok, nem tetszik ez a lemez. Úgy nem, hogy akár szerethetném is. Valahogy arra vágyom, hogy fogja meg valamimet és tépje le. Engem a Beck se kényeztessen, meg más se. Nevessek, ugráljak, böggjek. Én zenét hallgatni nem akarok. Nem izgat.

2017-10-29 23:10 GMT+01:00 („Beck Zoltán”)

Én inkább vagyok úgy, hogy ha van egy dal, ami elkap, akkor onnan kezdem el újraérteni az egész lemezt. Vagy azon túl azt, amit Becknek gondoltam addig. Ezen a lemezen az *I'm So Free* ez a dal nekem. A grunge-os refrén annyira organikus, vagy inkább természetesen következik a versszakból, mintha ez a dal a teljes életművet átszólná. Na, de nem ezért tetszik, hanem azért, mert leviszi a fejemet. Képzeld, megnéztem valami koncertfelvételt, talán Japánból, és ott egyben játssza a zenekar ezt a *Loser*-rel, pont azzal. Szóval talán a Beck fejében is megfordult az, hogy van valami retrospektív ereje ennek a dalnak.

2017-10-29 23:11 GMT+01:00 („Beck Zoltán”)

És nem jut eszembe az a Nirvana-dal, neked biztos, te vagy otthon benne, amelyik talán egy akkord kivételével az *I'm So Free* refréntémája.

2017-10-29 23:20 GMT+01:00 („Beck Zoltán”)

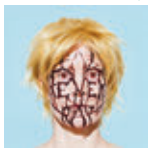
Meg az jutott még eszembe, hogy a *Colors*-ban a szintidallamot utálom. Tényleg utálom, és ennek semmi köze a dalhoz, Beckhez, vagy mittudomén. Egyszerűen a '80-as évek olyan zenéit hívja elő bennem, amiket nagyon nem szerettem. De ez az én referenciáimról szól, azt hiszem.

2017. okt. 30. 0:00 ezt írta („Beck Zoltán”)

A *Dear Life*-ban meg hiába van irónia, mégis az egyenessége fogott meg: az az élethelyzet, amiben rögzíti valami megragadhatatlannak a hiányát, de se spleen, se valami ostoba nosztalgia, se az elszalasztott lehetőség – a letisztult tudása csak ennek a hiánynak.

2017. okt. 31. 10:42 ezt írta („László Beck”)

Gondoltam, talán megálmodom a választ, de végül nem jött a Nirvana. Te, figyelj. Ma reggel napsütésben újjahallgattam a kávék mellé. Szemben velem a legmagasabb hegy, amit eddig láttam. Az *I'm So Free* meg a *Loser*... Örület. Hallgatom az egészet az elejétől megint. Napfényben sokkal jobb a lemez. 🍷

FEVER RAY *Plunge*

(Rabid / [PIAS], 2017)

DARKCORE-ELEKTRONIKA

/ A svéd Knife testvérduó a kétezres évek elejétől 2014-ig megjelent lemezein retrós-szintis elektropopból egyre élesebb kanyarokkal vitte el egyre nagyobb rajongótáborát az avantgárd elektronika területére. Aztán egy táncperformansznak beillő koncertturnéval lezárták a pályát (erről a dalokat radikálisan átalakító sorozatról épp most ősszel jelent meg egy koncertlemez és dvd *Live At Terminal 5* címmel). Az öcs, Olof Dreijer egy zenekari szünetben Oni Ayhun néven adott ki néhány minimal-indusztriál technós EP-t, a nővér, Karin Dreijer pedig ugyanekkor, 2009-ben jelentkezett szólóbemutatójával Fever Ray néven. Az azonos című lemez a Knife-sikerekhez hasonlóan kapott révedező kritikákat, és a hozzá kapcsolódó turnén elvárásolódta a rajongók. Akiknek aztán tényleg egyre meredekebb Knife-albumokkal kellett megbarátkozni, ám a politikailag is aktív páros mindig olyan új ösvényt vágott magának, amin az elektronikus zene számára is ismeretlen területet járhatott be, de azért követni is lehetett a nyomukat – még ha itt-ott nehéz is volt a talaj és belegabalyodtunk a belógó, szúrós indákba. A Fever Ray-debüt azzal ütött el a Knife-tól, hogy lassabban bomlottak ki rajta a dalok, az ambientesebb, éteribb anyag eleve kevésbé kötődött a ritmusokhoz: a fagyos és meleg, egzotikus és mutáns, borzongató és bizsergető LP-t a sok variációban megszólaló ének uralta. És most, nyolc év után, szinte a semmiből itt a folytatás (a *Plunge* egyik napról a másikra jelent meg digitálisan, fizikai példányok majd 2018 elején lesznek). A nagy kérdés az volt, hogy ebben az életműben is erős-e annyira egy új kiadvány érkezésekor bekövetkező hangzásváltás, mint a Knife-nál volt, vagy kapunk egy könnyen belátható, ismerős, de már régóta hiányzó világot

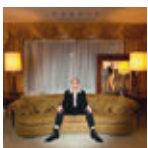

RECORDER

– amit különben a lemez előtt nem sokkal közzétett klipes dal meg is idézett. De nem, a *To The Moon And Back* a kivétel itt a játékos-kedves szintihangokkal, átvezető a korábbi dalok hangulatából, legalábbis zeneileg, mert a szövegek terén már ezt is a második lemez uraló direktység, kendőzetlenség jellemzi, szemben a debüt talányos-költői szövegvilágával. Itt „*puncidon akarom végigfuttatni az ujjaimat*” és „*ebben az országban nekem már baszni is nehéz*” sorokat kapunk olyan zenével ami – igen – radikálisan eltér az előző anyagtól. A lebegő artpopos, ambient elektronikás alapok helyett most eleve a ritmuson van a hangsúly, szinte mindegyik számban más módon a lökötés: az ipari kattogástól a footwork-patterneken és Arca savas töredezettségén át a lisszaboni batidáig van itt minden (mondjuk majd mindegyik dalban más vendégproducerrel dolgozott Dreijer). A tempót lelassító *Red Trails*-ben meg olyan, mintha Lajkó Félix kínozná hegedűjét. A befelé tomboló előzmény után a *Plunge*-on kiszakad a frusztráció. Olyan intenzív lemez, ami után még a csend is túl sűrűnek hallatszik. *Dömötör Endre*

KULCSDAL *IDK About You*

9/10

MICHAEL HEAD AND THE RED ELASTIC BAND

Adiós Señor Pussycat

(Violette Records, 2017)

GITÁRPOP

/ Nem tudod megállapítani, hogy mikori zene ez. Elveszett Belle & Sebastian-dal a legjobb korszakukból, 1996-ból? Valami folkosabb ausztrál janglepop a nyolcvanasokból? Vagy netán egy kiadatlan Love-barokkpopcsoda 1967-ből? Michael Head kivételes képességű szerző, időtlen dalok folynak ki belőle, mintha erőlködés nélkül. De

MICHAEL HEAD AND THE RED ELASTIC BAND

nála szerencsétlenebb, lúzerebb sem sok van. Nyolcvanas évekbeli perpektópegyütteséből, a Pale Fountains-ból Duran Durant akartak csinálni. Következő próbálkozása, a még mindig tesójával közös Shack a befutás küszöbén állt, amikor rögzítettek egy zeitgeistet telibe találó, azt tágító lemezanyagot, de a szalagok bennégtek egy stúdióban, a producer meg a titkos DAT-kazettás másolatot felejtette egy másik kontinensen egy bérelt autó hátsó ülésén – csoda, de végül meglelt, viszont a *Waterpistol* így 1991 helyett 1995-ben jelent meg, amikor már elszállt a pillanat és a zenekar sem létezett. Head addig is küzdött a drogokkal, de eddigre a heroin rabja lett. Aztán egy talpra állás során kiadott egy gyönyörű kultlemezt (Michael Head And The Strands: *The Magical World Of The Strands*, 1997), még a Shack is újraindult és újabb mestermű jött (*H.M.S. Fable*, 1999), az NME meg úgy rakta öt címlapra, hogy nem írta ki a nevét, csak ezt a szöveget: „*Éz az ember a legnagyobb dalszerzőnk, felismered?*” Persze, hogy nem ismerte fel senki és a megérdemelt siker helyett visszaesés következett, pedig a kétezres években is összehozott két perfekt albumot, miközben hol újra heroinnal, hol inkább alkohollal küzdött napi szinten. Aztán az elveszett lélek, Liverpool John és Paul mellett legnagyobb dalszerzője legyőzte démonait és tizenegy év után ismét összehozott egy LP-t. Élete első tisztán írt és felvett albumát. Ami megint egy csoda, de tényleg, alighanem eddigi legjobbja. Mindegyik dal tökéletes, mindegyik. Byrds és Burt Bacharach, Love és John Barry, Nick Drake és Pentangle. Csak olyan ember képes ilyet alkotni, aki újjászülött és ennek elképesztően örül. És ennek a lemeznek én is elképesztően örülök. Hallgasd meg, aztán te is örülni fogsz! *Dömötör Endre*

KULCSDAL *What's The Difference*

9.5/10

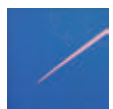
FRISSÍTSD FEL A PILLANATOT!

KING KRULE The 00Z

(XL / Bertus, 2017)

PUNKJAZZ | TRIPHOP | POSZT-POSZTPUNK

Most már egészen biztos, hogy Archy Marshall a legifjabb generáció egyik, ha nem legtehetségesebb dalszerzője, aki idei albumával egyszerre idézi az urbánus angol kortárs producereket, a hetvenes évek dekadens New Yorkjának legendás hangjait, az ötvenes évek jazzes croonereit vagy épp Tom Waits kikukázott álomvilágát. A lemez kulcsa azonban nem is a [z egyébként nem tolakodóan jelen lévő] mintákban, hanem az egységesen erős hangulatban és a látszólag kimeríthetetlen ötlettárban rejlik. Az év egyik legambiciózusabb lemezének is mondhatnánk, de közben mégis süt róla a már említett elődökben közös elmélázós, hányaveti attitűd – ami nagyon jól áll neki.

Csada Gergely

KULCSDAL Czech One

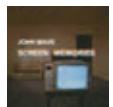
8.5/10

JOHN MAUS

Screen Memories

(Ribbon Music / Domino / Bertus, 2017)

80S PASTICHE

John Maus amerikai lofi-zenész összerakott egy rakás magánkiadású felvételt (ezek nem rosszak), majd két földalatti, alig ismert, rendesebb nagylemezt (ezek nagyon jók), aztán kiadott két albumot, amelyekkel nagy kultusza lett (az egyik zseniális stúdiólemez, a másik szuper reszligyűjtemény). Mindezzel 2012-ben hagytuk magára

hősünket, aki ekkor elment befejezni a doktoriját politikai filozófiából. Meg épített pár modulár szintit, amikkel felvette új albumát. Amúgy meg Ariel Pink legjobb barátja (egyszer majd fognak együtt is lemezt készíteni), tőle megihletődve kezdett szintis-gótos-posztpunkos, „sosemvolt nyolcvanas évekből” nosztalgia-zenét írni, amivel a hypnagogic pop egyik előfutára is lett.

A negatív emléket elfogadhatóbbal elnyomó *screen memory* pszichológiai szakkifejezés elég pontos erre a sokrétű, mégis egységes, maszatolós anyagra, amit minden korábbi erősebben lengi be a Maus szerint rá amúgy közvetlenül nem is ható nyolcvanas évek szelleme. Oké, egy Cure-lemezen soha nem szerepelhetett volna annyira röhejesen karikatúraszerű előadás és sor, mint itt a síri hangon ismételtetett „a háziláttaid el fognak pusztulni”. Amilyen komoly, annyira vicces, mint az LP és Maus maga. *Dömötör Endre*

KULCSDAL The People Are Missing

8.5/10

DESTROYER

ken

(Merge / [PIAS], 2017)

SZOFISZTI-ARTPOP

A New Pornographers-ból is ismerős [a projektből most szünet miatt hiányzó] kanadai Dan Bejar Destroyerként kiadott lemezein a legtöbbször ihletett, Bowie-t szofisztikáltan indierockosító dalokkal jelentkezett, de a 2011-es *Kaputt* csúcslemez óta a szintis-

szaxofonos-szofti nyolcvanas években dobog a szíve. Az előző, 2015-os *Poison Season* ön grandiózusabb, mivesebb hangszerelésben, most szertelenebbül, lazábban, többféleképpen (és tematikájában is a Thatcher-korszakot feldolgozva). Túl azon, hogy a cím főhajtás a Suede előtt, minden korábbiál egyértelműbb a Blue Nile ihletése, de a dalok spektruma tényleg széles. Újabb utazás a tudatalatti meglepetésekkel teli zugaiba.

Dömötör Endre

KULCSDAL Tinseltown Swimming

In Blood

8/10

LEE GAMBLE

Mnestic Pressure

(Hyperdub, 2017)

IDM | ABSZTRAKT ELEKTRONIKA

Gamble korábbi lemezeinek egyre táguló terei elkezdtek önmagukba visszahúzódní. A *Mnestic Pressure* ez a szingularitás, amiben disszonáns egészzé préselődnek össze emlékei – jungle az ambienttel; az Autechre korai ambientje kései, komplex káoszával; a külvilág moraja a technológia fehér zajával. A kaotikus ütemképleteket és baljós analóg szintihangzást nem kotta, hanem ciklikus diagramok táplálják. A hangok emlékei végül felszívódnak önmagukban, új felfedezéseknek adva teret a zene körforgásában. *Salamon Csaba*

KULCSDAL A Tergo Real

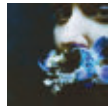
8.5/10

CIRCUIT DES YEUX

Reaching For Indigo

(Drag City, 2017)

EXPERIMENTALIS FOLK

Az indianai Lafayette-ből származó Haley Fohrnak (aki maga a Circuit des Yeux, és aki egyébként egy nő, ha ez nem lenne egyértelmű) nagyon, de tényleg nagyon jellegzetes és sok

mindenre képes, ehkehangja van: mély, sötét, hajlékony, operásan drámai, soulénekeseket idézően érzelmes és zavarba ejtően androgün. Ennek ellenére ez a bizonyos hang mégsem uralja el kényelmetlenül a lemezt, hisz annyi minden más is történik, amire érdemes figyelni. Zaklatott avantfolk, kibogozhatatlan art- és pszichedelikus rock, minimalista kortárs zene van itt összezsúfolva pulzáló szintikkel és egy csomó hegedűvel alig több mint fél órában, ami kicsit sem tűnik töménynek, annyira erős és jól kivitelezett ez a koncepció. Tim Buckley-rajongóknak külön ajánljuk. *Szabó Sz. Csaba*

KULCSDAL Paper Bag

9/10

SPECIAL REQUEST

Belief System

(Houndstooth, 2017)

HARDCORE BREAKS | JUNGLE | AMBIENT | IDM

Special Request 100 perces dupla album-mal próbálja überelni a kultusznak számító 2013-as *Soul Musicot*, és az a helyzet, hogy a *Belief System* az a fajta rohadt ritka második lemez lett, ami nem ég be a nagy előd előtt. Mondjuk a terjedelmen érezhető, hogy emberünk biztosra ment (a második lemezt kitévő félórás ambient-blokkal nem sokat kell foglalkozni), de olyan magabiztossággal szállítja az aranykort hibátlanul megidéző és ügyesen továbbgondoló slágereket, ami irigylésre méltó. *Velkei Zoltán*

KULCSDAL Make It Real

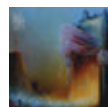
9/10

BELL WITCH

Mirror Reaper

(Profound Lore, 2017)

FUNERAL DOOM | DRONE METAL

A Bell Witch már a 2015-ös *Four Phantoms*-zal közel jutott ahhoz, amit leginkább Tarkovszkij filmjeinek zenei megfelelőjeként lehetne

leírni, idén viszont meg is valósította. A dobra és basszusgitárra (valamint némi énekre) írt, egyetlen nyolcvanhárom perces számból álló *Mirror Reaper* grandiózus, komótosan kibomló és súlyos alkotás – egyszerre befogadni nem is lehet. Hagyni kell, hogy maga alá temessen, átrendezze az időérzékelésünket és minden érzelmet kipasszírozzon belőlünk. (Ha valakinek ennyi nem elég, nyugodtan csapja mellé az aktuális turnétárs Primitive Man új albumát is.) *Kollár Bálint*

KULCSDAL *Mirror Reaper*

9/10

JESSIE WARE
Glasshouse

(PMR / Island / Universal, 2017)

SOUL

Ha valaki szereti Jessie Ware-t, akkor ő valószínűleg végleg és megváltoztathatatlanul felnőtt. A londoni énekesnő harmadik nagylemezén ugyanazt az érett, soulós r&b-t hozza, mint az előző kettőn, azonban erről eltűnt a debüt neosoulja és a 2014-es *Tough Love* elektronikája. Viszont a *Glasshouse* sokkal nagyívűbb, mint a korábbi lemezek, és itt el lehet lőni a „a kevesebb néha több” közhelyet, mert elvesz a számok értékéből, hogy intimitás helyett bombasztikus refréneket kapunk. De még így is tökéletes kompromisszum lehet ez a lemez az „igényes zene” és a „jó zene” rajongóinak. *Egér János*

KULCSDAL *Selfish Love*

7/10

ROBERT PLANT

MAKTHAVERSKAN

III

(Run For Cover Records / Bertus, 2017)

POSZT-DREAMPUNK

A svéd Makthaverskant neve, skandináv volta, lemezbortói, de még logója alapján is könnyű elsőre valami elvont metálzene-karnak gondolni. Annnyiban nem is tévedünk, hogy esztétikailag tényleg sokat merítenek innen, zeneileg viszont sokkal közelebb állnak hazájuk másik jellegzetes műfajához, a nagyrefrénes, hideg álompophoz. Csak éppen visszhangos szintik helyett visszhangos gitárok csilingelnek a háttérben, amelyek sokszor faék egyszerűségűek, pár dallam mégis simán versenyezhet az Év legjobb melódiája címért.

A zenekar néha mondjuk kicsit túlságosan is bátoran kiszállni a Joy Division-iskola padjából, de amíg ez három lemez után sem unalmas, addig nincs értelme panaszkodni. *Mika László*

KULCSDAL *In My Dreams*

8/10

ROBERT PLANT
Carry Fire

(Nonesuch / Warner / Magneoton, 2017)

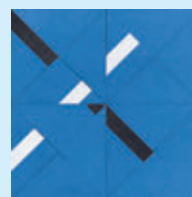
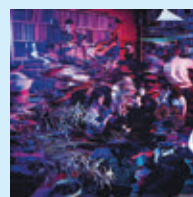
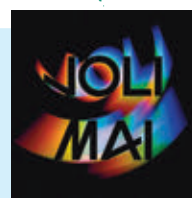
FOLKROCK

Robert Plant tizenegyedik szólólemeze blues-folk-rock, ami úgy olvaszt magába ezer hatást Ázsiától Afrikáig, no meg a pszichedeliát, mintha mi sem volna természetesebb. Két dolog miatt igazán jó: a csodálatosan meleg, telített, puha, de a harapósságnak is helyet biztosító összhangzás; és az a visszafogottság, amivel Plant énekel. Csak érezzük, hogy mi minden lehet emögött, de nem mutatja meg és ettől még hatásosabb. Mint ahogy a zenekar is úgy húz, hogy egyszer sem fitogtatják az erejüket. *Rónai András*

KULCSDAL *Carry Fire*

8.5/10

JUKE-BÓL LEFTFIELD HOUSE-BA.

ELEKTRONIKUS TÁNCZENE

MINDJÁRT VÉGET ÉR AZ ÉV, DE JÓ LEMEZEKBŐL MÉG MINDIG BŐVEN AKAD. KÜLÖNFÉLE STÍLUSOKBÓL SZEMEGETTÜK KI A LEGJOBBAKAT.

/ **DJ Manny** évek óta oszlopos tagja a footworkös Teklife kollektívának, jó eredményekkel járta ki az iskolát a nagyok albumain (DJ Rashad, DJ Spinn, DJ Earl, Taso) mire elkészíthette saját nagyszabású bemutatkozását. *A Greenlight* (Teklife, 2017) ennek megfelelően igencsak alapos munka: ugyan csak 32 perc, de sok jó ötletből építkezik és változatossága miatt nagyobb volumenű kiadvány érzetét kelti. Az első fele meglepően dallamos és közönségbarát, a hatodik számtól jönnek a repetitív, sötét és komolyabb juke-témák.

Amikor **Daphni** (aka Dan Snaith aka Caribou) nyáron a *Fabriclive 93* keretében gyakorlatilag egy live albumot készített, még nem lehetett sejteni, hogy a sokszor csupán egy-két percben felhasznált saját számrészletek hamarosan önállóan is megállják helyüket. Most itt van a *Joli Mai* (Jiaolong, 2017) című album, amin a mixről megismert trekkekből tízet teljes egészében hallhatunk (plusz van két vadonatúj) és így pláne meggyőzőek: egy óra leftfield house üresjáratok nélkül – erős anyag!

A detroiti **Shigeto** a 2010-es évek elején rendkívül népszerű

előadó volt, az elferdült hiphopos ritmusaival és álmos-jazzes-ambientes textúráival Európát is meghódította. Viszonylag gyorsan kiadott három lemezt, majd eltűnt négy évre, hogy önmagát újra feltalálva visszatérjen. Mondjuk a *The New Monday* (Ghostly International, 2017) című album a jazzes hatásokat most sem nélkülözi, de egy vintage house-zal indít (amit aztán több is követ), majd elég erős és váratlanul sötét tónusú modern hiphoppal egyensúlyozza ki az ötvenpercesnyi játékidőt.

A holland Boris Bunnik szinte hagyományosan kétfévente érkező **Conforce**-albumai mindig az underground techno pirosbetűs ünnepének számítanak. Új, *Autonomous* (Delsin, 2017) című LP-je megint rendkívül érett és gazdag hangzásról tesz tanúbizonyságot, ha pár percig hallgatjuk, egy olyan világban találhatjuk magunkat, ahol minden gépesített és mesterséges intelligenciák uralkodnak. Bunnik ritka művész, a trendek helyett mindig a saját feje után ment és ez érezhető most is: ilyen albumokat rajta kívül senki más nem készít.

Velkei Zoltán

FRISSÍTSD FEL A PILLANATOT!

NOVEMBER 13. / Papp László Sportaréna

Gorillaz

Belépő: 9900 - 27900 Ft

Ha nyáron nem jutottál be a Gorillaz első budapesti koncertjére, most itt a lehetőség, hogy megnézd az elmúlt 25 év egyik legfontosabb popzenei figuráját, Damon Albarn-t, valamint az ő Jamie Hewlett-tel közös rajzfilm-zenekarát! A Gorillaz nevéhez lassan annyi meghatározó sláger fűződik, mint a másik nagy Albarn-zenekarhoz, a Blur-höz: ha elkezdénénk sorolni az első hang alapján felismerhető dalokat, más programnak nem is maradna hely ebben a hónapban. És akkor ebben még nincs is benne az idei sztárparádés lemez, meg a várható látványorga.

NOVEMBER 15. / A38

Public Service Broadcasting

Belépő: 2900 / 3500 Ft

Hallottál már posztrock-albumot a szénbányászatról? És ha nem, el sem tudod képzelni, hogy hogyan lehet egy ilyen témáról éterien szép dalokat írni? Akkor érdemes meghallgatnod a PSB idei lemezét, az ugyanis pont egy walesi bányaváros lecsúszásáról szól, néha valódi híradórészleteket beemelve a krautosan lüktető számok mögé. Ezt az anyagot mutatják be nekünk a britek a hajón.

NOVEMBER 25. / Trafó

Holly Herndon

Belépő: 2400 / 2900 Ft

Kevesen fogták meg zenében jobban azt a paranoid, modern szorongást előidéző érzést, hogy gyakorlatilag az informatikához egy kicsit is jobban értő személy bármikor hozzáférhet a gépeden tárolt intim adataidhoz, mint Holly Herndon két évvel ezelőtti lemezén. A probléma azóta sem vesztett aktualitásából, ahogy Herndon okos-technója sem. A szuper Electrify-eseményorozat újabb kötelezője!

NOVEMBER 30. / Dürer Kert

The Horrors

Belépő: 5500 / 6000 Ft

Nem panaszkodhat az egyszeri magyar Horrors-rajongó, simán el lehetett kapni a zenekart az utóbbi években többször is az országban, szóval, ha eddig tetszett, vagy eddig nem sikerült, itt az újabb lehetőség. Rádadásul most friss, táncos-szintis albumukat mutatják be, így régi motorosoknak is erősen ajánlott a megjelenés. Reméljük, a közönségbe ugrás most kicsit jobban sikerül, mint legutóbb a Szigeten...

NOVEMBER 14. / Instant

Grandmaster Flash

Belépő: 3000 / 3500 Ft

Minden alkalom remek alkalom arra, hogy az ember újra rájöjjön, mekkora királyság a '82-es *The Message*, de egy Grandmaster Flash-koncert talán mindnél jobb! Testközelben időutazás a hiphoptörténelemben, egészen az őskorig.

NOVEMBER 15. / MÜPA

Rokia Traoré

Belépő: 2400 - 5900 Ft

Nehéz varázslatosabb hangot elképzelni, mint amilyet a mali-francia Rokia Traoré képes kiereszteni a torkából, ha pedig ehhez hozzátesszük a ngoni bármekkora teret betöltő fájdalmas hangjait, a legszebb zenét kapjuk, amit Afrika nyújthat.

NOVEMBER 19. / Dürer Kert

Chrysta Bell

Belépő: 5000 - 6500 Ft

Ha te is beleszeretnél az új *Twin Peaks*-széria Tammy ügynökébe, most itt a lehetőség, hogy élőben is láthasd, hiszen Chrysta Bell nemcsak színészként, hanem énekesként is csodálatos, ahogy a hangját aláfestő lynchés szintifüggönyök is.

NOVEMBER 20. / Lärm

Boy Harsher

Belépő: ?

Valahol a modern és a retro találkozási pontjánál fekszik Boy Harsher hüvös minimal synth-technója, a Demogorgon neonszintik sokszor egy tracken belül is bármikor deep és dark lüktetésbe folyhatnak. Magadba feledtető tánczene.

NOVEMBER 29. / A38

Hidden Orchestra

Belépő: 3500 / 3900 Ft

Joe Acheson idei lemezének új kunsztja, hogy jazzes, drone-os poszt-minden zenéjébe ezúttal beemelte a világ minden tájáról összegyűjtött madárhang-felvételeit, még a korábinál is természetközeli téve zenéjét.

DECEMBER 7. / A38

Sólstafir, Myrkur

Belépő: 4900 / 5900 Ft

Két északi zenekar két új albummal. Az egyik, az izlandi, egyre távolodva a blackmetal horzsolásától a nagy tájablók felé, a másik, a dán, pedig egyre mélyebbre süllyedve annak avarában. Remek párosítás!